

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 27 (1586) 1980 LIEPA - JULY 3

• LIETUVIŲ SAVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY

• 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

• Tel. (416) 275-4672

• 30 ct.

Trys žygiai

Salia smulkių renginių daugybės lietuviškajame gyvenime kartas nuo karto įvyksta ir didesnio masto žygiai, kurie atkreipia dėmesį visos mūsų išeivijos, okupuotos Lietuvos ir net kitataučių. Prie tokių plataus masto renginių priklauso mūsų dainų šventės, tautinių šokių festivaliai, sportinės žaidynės, Pasaulio Lietuvių Dienos. Tai kultūrinio pobūdžio žygiai, kuriais pasireiškia ir politinis išeivijos troškimas, būtent, pavergtos Lietuvos išlaisvinimas. Šiemet suėjo 40 metų nuo sovietinės Lietuvos okupacijos. Vilniuje jina bus prisiminta dainų šventė, kuri bus priversta pasimylėti Kremlui ir padėkoti už pavergimą, sovietiskai sakant, "išlaisvinimą". Šioje Atlanto pusėje ta pati sukaikta bus prisiminta visuotinių jaunimo žygių — tautinių šokių šventė Čikagoje. Abiejose Atlanto pusėse bus minimas Lietuvos vardas, bet oficialiai labai skirtinga prasme. Benda bus tai, kad ir vieni, ir kiti reikšis kultūriniais žygiais — dainų ir tautinių šokių šventę, tačiau visų tikrų lietuvių širdyse, nors ir pridengtoje oficialumo šydu, rusens tas pats troškimas, paliudytas Romo Kalantos gyvybe, būtent, "laisvės Lietuvai!" Lietuviškoji gyvybė, išreiškiama net ir daina ar šokiais, kalba ta pačia sunkiai nuslepia kalba, bylojančia apie tą patį didįjį rūpestį. Kaip alkanas negali nekaltėti apie duoną, taip belaisvis negali neminėti laisvės.

ČIKAGISKĖ tautinių šokių šventė, įvykstanti liepos 5-6 dienomis, yra jau šešta iš eilės. Pradžioje ji buvo žymiai siauresnio masto — apėmė tik JAV ir Kanados lietuvių bei jų tautinių šokių grupes ir nepasizymėjo dideliais šokėjų skaičiais. Per eilę metų tautinių šokių šventės įsisiūbavo, išaugo, išsiplėtė ir tapo sėkmingiausiu lietuvių išeivijos renginiu. Juk nė vienas renginys nesutelkia tiek daug aktyvių dalyvių, kiek tautinių šokių šventės. Šiais metais jau skelbiama, kad dalyvaus 2.300 šokėjų ne tik iš S. Amerikos, bet ir Europos, P. Amerikos kraštų. Tai teikia šventei visuotinio pobūdį ir skatina plėsti tautinių šokių grupes visuose lietuvių gyvenamuose kraštuose. Šios linkmės plėtrą skatina ir tai, kad šokti gali net ir lietuvių kalbos nemokantis jaunimas (pvz. Šveicarijos grupėje šoka net nelietuviai). Be to, šokis savo esme yra dinamiškas, traukiantis jaunimą judėti, kai tuo tarpu teorinė lituanistika verčia sėdėti. Žinoma, tautinis šokis nėra lituanistinės kultūros viršūnė, tačiau gera yra tai, kad šokį jaunimas mėgsta ir per jį gali lengviau prieiti ir prie kitų lituanistikos dalykų. Nekartą buvo rašyta spaudoje, kad neužtenka šokančio jaunimo, kad reikia lietuviškai skaitancio bei rašančio jaunimo. Tai tiesa, bet džiaukimės tuo, kas yra pasiekta tautinių šokių srityje ir siekime toliau, kad šokantis jaunimas taptų dainuojančiu, lietuviškai skaitančiu ir rašančiu jaunimu.

TREČIAS šios vasaros žygis, alsuojantis ta pačia idėja "laisvės Lietuvai", yra olimpiada Toronte, įvyksianti irgi liepos 5-6 dienomis. Ji pavadinta "Laisvės Olimpiada", nes norėta pabrėžti sporto tarnyba laisvei. Maskvinė olimpiada šią vasarą įvyksta vergijos krašte, kur pavergtų tautų sportininkai negali dalyvauti, o jei kaip kurie ir gali, tai tik pavergtų vardu. Dėlto Toronte ir gimė iniciatyva surengti "Laisvės Olimpiadą", kurioje galėtų dalyvauti pavergtųjų norus išreiškiantys sportininkai, protestuojantys prieš vergiją smilkančia olimpiada Maskvoje. Tai pirmas tokio pobūdžio bandymas, kuriame dalyvauja armėnai, estai, latviai, lietuviai ir ukrainiečiai. Rengėjų eilėse yra ir vyresniosios kartos veikėjai, tačiau iš esmės tai jaunimo renginys. Jis gražiai įsijungia į kitus du žygius — vilniškį ir čikagiškį. Jei šie pastarieji skleidžia lietuviškąją gyvybę daina ir šoku, tai sportininkai — ryžtingomis žaidynėmis. Tuo būdu susidaro lietuviško jaunimo grandinė, kuri savo žygius reiškiasi abiejose Atlanto pusėse. Sąlygos, tiesa, labai skirtingos, bet Lietuvos laisvė, kaip visų troškimas, šviečia visiems vienodai. Mūsų šalis jaunimas šiaus Atlanto gerai žino ką reiškia laisvė, bet miglotą idėją teturi apie vergiją. Gilesnis žvilgsnis į sovietinę vergiją tatskleidžia tikrovę ir tepaskatina jaunimą aktyviai dalyvauti žygiuose, stiprinančiuose lietuviškąją gyvybę ir keliančiuose Lietuvos laisvę.

KANADOS ĮVYKIAI

Vakariečių pasitarimai

Septynių laisvojo pasaulio šalių vadų konferencijoje Kanados min. pirm. P. E. Trudeau pasirašė visus priimtus nutarimus, bet atsisakė kanadiškos naftos kainas sulgyinti su užsienietiškomis. Šiuo rezoliucijon įtrauktu žingsniu norima sumažinti naftos suvartojamą. P. E. Trudeau išsiskyrė iš kitų vadų, pasilikdamas laisvas rankas vietinės naftos kainoms tvarkyti. Atskirame pokalbyje su JAV prez. J. Carteriu min. pirm. P. E. Trudeau bandė išjudinti anksčiau sutartus, bet dabar atidėtus klausimus. Jis pvz. norėjo gauti pažadą, kad JAV remtų numatytą dujotekio pravedimą Kanadoje pagal Aljaskos planą. J. Carteris jam nieko negalėjo pažadėti, kol šiuo klausimu galutinio nutarimo nėra padaręs JAV kongresas. Neišspręsta liko ir žvejybos bei jos ribų su-tartis tarp abiejų valstybių, nes ir jos JAV kongresas nėra pa-

Viešėdamas Londone, P. E. Trudeau susitiko su karaliene Elzbieta, min. pirmininke M. Thatcher ir partijų vadais. (Nukelta į 6-tą psl.)

Toronto gintariečiai smagiai atlieka tautinius šokus, besirušdami VI šokių šventei Čikagoje. Nuotr. O. Burzdžiaus

PRANEŠIMAS IŠ ŠVEDIJOS

Televizija ir Baltijos valstybės

Galima sakyti, kad Švedijos visuomenė ir spauda visuomet rodė gerokai daugiau supratimo ir palankumo Baltijos tautų bei valstybių laisvės reikalui, negu vyriausybės sluogsniai ir nuo jų tiesiog priklausomi valstybinis radijas ir televizija. Naujas įrodymas — dar nepasibaigusi pasipiktinimo banga, kurią sukėlė seno stalininko, Maskvai ištiktoms švedų komunistų frakcijos vadovo Hildingio Hagbergo pikti pareiškimai apie Baltijos valstybes televizijos programoje š. m. balandžio 16 d.

Švedijos televizija šiemet rodė idėjomis dokumentinę seriją "Karo pavasaris 1940". Vienas tęsinys buvo skirtas Norvegijos ir Baltijos valstybių okupacijai. Jeigu aplamai serija buvo gana dalykiška ir objektyviai paruošta, tai kaip tik šitoje dalyje "ekspertu" buvo pakviestas atsidavęs okupantų pakalikas. Neteisingi ir tiesiog įžeidžiantys Hagbergo pareiškimai iššaukė daugybę protestų didžiojoje ir provincinėje švedų spaudoje.

Dienraščio balsas

Stai vienas gana būdingas naujesnis toks pasisakymas, kurį gegužės 24 d. paskelbė liberalinės krypties dienraštis "Upsala Nya Tidning". Larsas Klintas rašo: "Kai Hitleris su Stalinu nubraižė savo įtakos sričių sienas Europoje, Raud. Armija ir sovietiniai politrukai pasiūto laisvi prievartauti savo kaimynines Baltijos šalis. Terorai, masiniai trėmimai ir raudonieji kviesimai veikiai nuslopinė laisvę šiose savarankiškose valstybėse. Nelaimės ir siaubas vargino Estijos, Latvijos ir Lietuvos žmones jau daugelį metų, negu tai patyrė mūsų kaimynai iš kitos pusės — Danija ir Norvegija. Baltijos šalis nusiaubė karas, o pavergtėjai keitė vienas kitą. Pirmą komunistai, paskui naciai ir vėl ko-

munistai. O prispaudėjai vis tebesilaiko."

Autorius pastebi: "Negalima pamiršti to, kas įvyko lygiai prieš 40 metų mūsų artumoje. Ypač dabar, kai daugelis įžvalgių žmonių rimtai mano, kad pasaulinė padėtis panaši į tą, kokia buvo 1939 metais." Pasak jo, televizijos programų serija apie karo įvykius 1940 m., šiaip labai įdomi, kritikuotina už įprastinį Baltijos šalių nutylėjimą, nors tai ir nebuvo "šimtaprocentinis nutylėjimas". Buvo leista trumpai prabilti Švedijos baltiečių komiteto pirmininkui Birgeriui Hagaardui. Šis komitetas, teigia Klintas, veikia leigaliai, yra demokratiškas ir taikus, bet Maskvai kitaip atrodo, būtent, nelegalus, antisovietinis ir pavojingas. Priklausyti tokiai organizacijai reiškia būti sovietinės valstybės priešu. Kai Švedijos televizija leidžia baltiečių komiteto nariui pakalbėti apie Baltijos šalių tikrovę, Maskva tuojau suraukia antakius. Ši kartą Švedijos televizija reikalauja išsprendti taip: ji pakvieta dalyvauti programoje ir seną, gerai žinomą švedų stalininką Hagbergą. Jis gavo daug laiko savaip pavaizduoti Baltijos šalių okupaciją. Ir galimas dalykas, jog tik dėlto galingasis mūsų kaimynas šį kartą susilaukė ir savo nepasitenkinimo nepareišė.

UNT skaitytojas savo laišką baigia taip: "Iki 1939 m. Švedijos ir Baltijos šalių santykiai buvo geri. Dabar mus skiria geležinė uždanga. Bet daug baltiečių gyvena laisvoje pusėje. Jie iš tikrųjų gali daug ką papasakoti, kas atsitiko per karą 1940 m. pavasarį ir vėliau Baltijos šalyse. Deja, radijas ir televizija žodžio laisvę ne visiems vienodai užtikrina. Pavyzdžiui, Arafato šalininkai ir komunistai gali programose pasirodyti savo priešininkų netrukdomi ir laisvai agituoti, kad Švedija lik-

tų neapsaugota prieš tokią grėsmę, kuri ištiko mūsų kaimynines Baltijos šalis."

Estų protestas

Reikia pastebėti, kad Švedijos radijo ir televizijos vadovybė dėl šios programos sulaukė rekordinio protesto laiškų skaičiaus. Labai platų ir motyvuotą raštą tuo reikalu pasiuntė Tautinė Estų Taryba, kurioje, kaip mūsų VLIKE, atstovaujama visoms politinėms partijoms ir grupėms.

Švedijoje yra pakankamai žinovų — istorikų, visuomenės ir politikos tyrinėtojų, tiek švedų, tiek baltiečių, kurie galėjo Baltijos valstybių okupacijos klausimą dalykiškai nušviesti. Kodėl tad Baltijos šalių atveju atsisakyta dalykiškumo ir žodis duotas stalininkui? Juk Norvegijoje ar Danijoje dar yra užsiligęs vienas kitas nacių kolaborantas, kurie 1940 m. įvykius irgi savaip pavaizduotų. Tokių absurdu išvengta, kalbant apie Švedijos kaimynus vakaruose ir pietuose, bet ne rytuose.

Tautinė Estų Taryba pastebėjo: jeigu jau norėta duoti žodį okupantų atstovui, tai būtų buvę logiškiau pakviesti sovietinės ambasados atstovą. Švedų komunistas neturi nieko bendro su Baltijos šalimis. Jo "siaubingas melo koncentratas" apie įvykius Baltijos šalyse buvo dar prieš televizijos laidą beveik pažodžiui išspausdintas švedų stalininkų organe "Norrs-kensflamman" IV. 9.

Komunisto melas

Hagbergo antraštė pati už save kalba: "Baltietiškas fašizmas Švedijoje". Jis pradeda polemiką su jaunu estų kilmės publicistu Andres Kiungu. Teisindamas Baltijos valstybių okupaciją, iškreiptai ir paniekinančiai vaizduoja nepriklausomą šių tautų laikotarpį. Antai Lietuvo-

(Nukelta į 7-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

JAV PREZ. J. CARTERIS OFICIALIAME PRIEMIME JUGOSLAVIJOJE pasiūlė kompromisinį Afganistano invazijos sprendimą Sovietų Sąjungai. Jis nori, kad pirmiausia būtų atitraukti visi sovietų kariuomenės daliniai, laikinai pakeisti arabų šalių kariais. Po to turėtų būti praversti laisvi valdžios rinkimai, užtikrinantys visišką Afganistano neutralumą. Šis pasiūlymas nėra naujas, nes jis sovietams jau buvo padarytas vasario mėnesį ir gegužės viduryje pakartotas JAV valstybės sekretoriaus E. Muskie Vienoje. Kaip ir buvo galima tikėtis, Maskva atmetė visų kariuomenės dalinių atitraukimą iš Afganistano, nes tokiu atveju neišvengiamai kristų dabartinis marksistinis prez. B. Karmalio režimas. J. Carteris buvo apkaltintas kišimusi į Afganistano vidaus reikalus. Pasaulyje plačiai nuskambėjęs pradinis so-

vietų kariuomenės dalinių atitraukimas iš tikrųjų lietu tik vieną diviziją su 108 tankais. Toji šarvuotųjų divizija netinka karui su partizanais. Veiksmingesnė priemonė yra malūnsparniai, apginkluoti kulkosvaidžiais, raketomis ir napalmu. Venecijoje posėdžiavę laisvojo pasaulio vadai šį divizijos atitraukimą teisingai įvertino tik kaip propagandinį mostą. Pilną sovietų kariuomenės dalinių atitraukimą atmetė kompartijos centro komiteto narys G. Arbatovas, L. Brežnevo patarėjas JAV ir Kanados reikaluose. Esą J. Carterio pasiūlyme nėra vietos deryboms, nes Sovietų Sąjunga negali atšaukti savo paramos prez. B. Karmalui net ir tokiu atveju, jeigu jo revoliucija yra padariusi klaidų. Pirmiausia turi būti sustabdytas užsienio jėgų kišimasis į Afganistano reikalus. Pasak G. Arbatovo, sovietų kariuomenė nebus palikta Afganistane visą laiką, bet jos neplanuojama atitraukti, kol JAV yra sutelkusi savo karo laivyną Indijos vandenynė dėl tariamo savo diplomatų išlaisvinimo Irane. Iš Europos grįžusių prez. J. Carterį sutiko nemalonūs viešosios nuomonės tyrimo duomenys: už jį dabar jau 10% yra populiarūs, nes respublikininkų kandidatūros siekiantis R. Reaganas.

Kariai olimpiadoje

Olimpiniam kaimelyje Maskvoje buvo iškeltos dvi vėliavos — olimpinė ir Sovietų Sąjungos. Net ir tas žodis, kurios neboikotuoja olimpiados, nuste-bino faktas, kad šią ceremoniją atliko kariai — pėstininkai, laivyno ir aviacijos atstovai. Kitose olimpiadose vėliavų iškėlimas visada būdavo patikėtas sportininkams. Dvilykos karių įjungimu į vėliavų iškėlimą, matyt, norėta pabrėžti Sovietų Sąjungos išvėlimą į Afganistaną ir dėl jo paskelbtą olimpinį žaidynių boikotą. Į olimpinį kaimelį jau pradeda atvykti pirmieji olimpiados dalyviai, norintys treniruotis Maskvoje.

Ministerių posėdžiai

Turkijos sostinėje Ankaroje dvi dienas posėdžiavo S. Atlanto Sąjungos šalių užsienio reikalų ministeriai. Jie pasmerkė Sovietų Sąjungos invaziją į Afganistaną ir pareikalavo visų jos kariuomenės dalinių atitraukimo. Posėdžiavo ir premjeras ir visų ginklavimąsi pasisakantis Y. Nakasone ir Y. Komoto, pagrindini dėmesį skiriantis ekonomijai. Kandidatu taipgi laikomas ir buvęs užsienio reikalų min. K. Mijazava.

Šiame numeryje:

Trys žygiai

Renginiai, primenantys Lietuvos okupacijos 40 metų sukaktį

Televizija ir Baltijos valstybės

Užgaulūs komunisto pareiškimai ir švedų visuomenės reakcija

Bažnyčia ir Bendrija

Kalbinių P. Joniko pasisakymas tikybinių terminų klausimu

Lietuva Amerikos sostinėje

Lietuvių Bendruomenės politinė konferencija Vašingtone

Baltiečių laimėjimai ir viltys

Kanados užsienio reikalų ministerio kalba Otavoje

Mielas rašytojau, permaži reikalaujate

Atsiliepiamas J. Kralikausko straipsniui apie Maž. Lietuvą

Kai suvažiuoja šimtai baltiečių akademikų

A. Vaičiulaitis apie studijinę baltistikos konferenciją Vašingtone

Perskeltas gyvenimas

Dr. J. Grinius žvelgia į premijuotą romaną "Po ultimatumo"

Ne mūsų lygmenys žmogus

Naujas Lietuvos pagrindinio leidinio "Pastogė" apie M. Tamonį

Trėmimų minėjimai

Suaktualinti, pagyventi, atjauninti sibirinių trėmimų minėjimus

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata \$14, pusmetinė — \$7.50. Rėmėjo prenumerata \$20.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland—Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$14.00 per year, \$7.50 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Bažnyčia ir Bendrija

Žymaus kalbininko nuomonė tuo klausimu

"Draugo" 1980. V. 10 laidoje išspausdintas dr. P. Joniko straipsnis "Apie du žodžius ir vieną pavardę", kuriame autorius pasisako ir apie "Bažnyčios" keitimą į "Bendrįją". Čia perspausdiname atitinkama straipsnio dalį. RED.

J. Grinius pritaria ir kitų (Pr. Gaidos, bene ir kitų) siūlymams vartoti Bendrįją slaviškajam (gudiškajam) Bažnyčios skoliniui pakeisti. "Draugo" redakcijos pridėjo pastabą ir siūlymą žiūrėti skeptiškai, nes plačioji visuomenė tam nepritaria, o kita grįžus, ir nežinia, kur lietuvinimas turės baigtis, nes. Bažnyčią išmetus, liekas nemetamas pvz. toks pat slaviškas skolinys knyga.

Apskritai yra geriau vartoti savus, lietuviškus žodžius kurioms sąvokoms nuskaidyti, nes jie — dėl savo žodžio šaknies bei jo darybos permatomumo, aiškumo — lietuviui suprantamesni ir daugiau pasako, negu svetimieji. Paprastai tik vad. bendrieji tarptautiniai kultūros ir civilizacijos terminai bei žodžiai labiau telinkstama skolinis, nors ir čia nevienai atveju prireikus ieškomasi savų žodžių (plg. ir mūsų dorovė "moralė", kalbininkas "lingvistas", tarmėtyra "dialektologija", veiksnys "faktorius"). Bet kalboje reikiama ir tautinis veiksnys, mūsų kalboje ypač buvęs gyvas tautinio atbūdimu metu, priešingas daugiausia slaviškiems skoliniams bei barbarizams — neretai primestinei bei prievartinei įtakai, gožusiai mūsų kalbą ir grėsusiai net jos gyvatai. Todėl daug ypač slaviškųjų skolinių, barbarizmų buvo išveista iš mūsų kalbos XIX a. gale ir XX a. pradžioje labiausiai J. Jablonskio, o bažnytinės kalbos grynimui nemaža padėjo kun. K. Jaunius, nors nevienas senesnios kartos dvasininkas ypač XIX a. priešinosi tų skolinių išmetimui. Gerokai slavišku skolinių mūsų kalboje ir pa-

liko, labiausiai tų, kuriems tada ir gerų savų pakaitų neturėta ar nespėta susirasti.

Zinoma, teoriškai galima ir toliau vartoti tą bažnytinę kalbą, nes, rodos, nėra nė vienos kalbos, kuri neturėtų skolinių. Bet jei Bendrįją dalyko žinovams (teologams) atrodo tinkama, tai kalbiniu požiūriu ji vargu kuo bedėta. Dabartinė bendrijos vartoseną mūsų kalboje neužkerta kelio ir kalbamajai religinei reikšmei išsistekti semantiniame (reikšminiame) šios formos lauke. Plg. "Dabartinės lietuvių kalbos žodyno" (Vilnius, 1972) bendrijos apibūdinimą: 1. kokio nors bendro tikslą siekiantis susivienijimas; 2. draugija, draugystė. Tiesa, iš pradžių, pereinamuoju laikotarpiu, nevienas galės jausti, kad Bendrįją neatstoja Bažnyčioje prigivento priereikšmio — vad. konotacinės žodžio reikšmės, t. y. jausminio bei idėjinio reikšminio atšėlio, kurį žodis iškelia kalbėtojo bei rašytojo ir klausytojo bei skaitytojo samoneje. Tačiau ilgainiui toks naujadaras trūkumas išnyksta, kaip kad yra atsitikę ir kitų slaviškųjų bažnytinių skolinių atvejais, kai tie skoliniai buvo pakeisti lietuviškaisiais žodžiais bei naujadarais. Tik morfologinio darumo (priesaginių vedinių) požiūriu Bendrįją, pati jau turėdama priesagą (-ija), terminu nelabai būtų paranki. O naujadarą sėkmingiau prigdyti būtų galima sutarus bent bažnytinei vyresnybei (ar vyresnybėms) ir ji įvedus į tikybinę raštiją. ypač mokyklinius vadovėlius. Ir tai žodis teimtu gajau plisti priaugčioje ar priaugsimoje kartoje. Tuo tarpu realiosios, praktinės mūsų tautos gyvenimo sąlygos tokiame plitimui, žinia, nėra palankios.

Lietuvių Bendruomenės surengtoje politinėje konferencijoje susitikę veikėjai. Iš kairės: Arvydas Barzdukas, dr. Petras Kisielius, prof. dr. Vytautas Vardys, Ateitininkų Federacijos vadas Juozas Laučka. Nuotr. J. Urbono

Lietuva Amerikos sostinėje

Darbinga Lietuvių Bendruomenės politinė konferencija Vašingtone

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Pogrindžio spauda

Lietuvos pogrindžio spaudos paroda buvo išstatyta erdvioje konferencijos salėje antrąją dieną (pirmadienį). Paroda, kruopščiai paruošta "Draugo" redaktorius Br. Kviklio, buvo sutelkusi didelį kiekį įvairių leidinių nuo pat Lietuvos okupacijos iki šių dienų, laisvės kovotojų fotografijų, Sibiro tremtinių atsisaukimų, politinių kalinių laišku ir t.t.

Paroda, gana pilnai pavaizduojanti lietuvių kančias ir kovą prieš okupantą, darė gilų įspūdį ne tik mums, lietuviams, bet ir svečiams amerikiečiams, kurie šią parodą studijavo su dideliu dėmesiu. Miss Victoria Mongiardo (deputy to special assistant to the President for ethnic affairs) tarė malonų ir šiltą žodį lietuviams, ypač žavėjosi pogrindžio veikla okupuotoje Lietuvoje. "Lietuvių tauta, — sakė ji, — turi didelį ir labai vertingą turta, kurio kitos tautos neturi." O Mrs. Meg. Donovan (staff person of the Commission on Security & Cooperation in Europe) paprašė pateikti jai kankuriuos dokumentus bei fotografijas, kurias ji stengsis panaudoti Madrido konferencijos ruošai.

Amerikiečiai politikai

Dialogas su amerikiečiais politikais prasidėjo iš pat ryto antrąją konferencijos dieną. Pirmuoju kalbėtoju buvo Dr. David Aaron (deputy to national security adviser to the President). Jis pabrėžė, kad ir toliau bus tęsiama Lietuvos bei kitų Baltijos kraštų okupacijos nepripažinimo politika, palaikoma ir pilnai pripažįstamos tų kraštų diplomatinės tarnybos, užtikrinamos tų tarnybų tęstinumas bei materialinė parama. Atsakinėjimus į klausimus, dr. Aaronui išvykus, permė jo asistentas dr. Stephen Larrabee (National Security Council Eastern Europe offices specialis).

Iš šių diskusijų išryškėjo kankurios mums svarbūs JAV politikos faktai: a. jeigu sovietai pasitrauktų iš Afganistano, vargu ar būtų grįžtama į pirmąją atodų su Sovietų Sąjunga; b. Afganistano laisvės kovotojai nėra užmiršti ir "turi daug draugų"; c. "Laisvės radijo" programos nebus siurinuamos bei keičiamos; d. JAV politikai gerai supranta sovietų pavergtų tautų problemas ir mato reikala jas nuolatos ir tinkamai informuoti.

Bendrų pietų metu, šalia suminėtų dviejų ponių (Donover ir Mongiardo), suvažiavimą sveikino mons. Geno Baroni, (Human affairs and Urban Development) viceministeris ir geras lietuvių draugas.

Po pietų ilgesnį pranešimą padarė ir atsakinėjo į paklausimus R. Spencer Oliver (Staff Director and General Counselor of the Commission on Security & Cooperation in Europe). Jis, šiek tiek palietęs Helsinkio deklaraciją bei Belgrado konferenciją, plačiau pagvildeno ateinančios Madrido konferencijos klausimą. Belgrade esą buvo pasiekti du dalykai — teisė kelti klausimus ir diskutuoti specifinius dalykus Helsinkio susitarimo rėmuose. Madrido konferencijai teikiama daug dėmesio ir jai atidžiai ruošiamasi. Ten vėl bus keliama įvairūs klausimai, kuriems reikia specifinės dokumentacijos.

Lietuvos klausimas busias keliamas įvairiomis progomis ir

daugelyje atvejų, ypač kalbant apie žmogaus teises, tautinę kultūrą ir pan. JAV delegacijos Madride bus apie 20 etninių grupių atstovų, todėl lietuvių turėtų su jais susiršti ir perduoti savo pageidavimus bei sugestijas. Lietuvių atstovų dalyvavimas JAV delegacijoje nebūsiąs galimas.

R. S. Oliver manymu, sovietai neboikotuos Madrido konferencijos, kaip kankurių yra spėjama, nes Helsinkio deklaracija esąs didelis sovietų diplomatijos laimėjimas. Nevykdami i Madridą jie (sovietai) sukeltų savo satelitų bei kitų Rytų Europos kraštų nepasitenkinimą.

Toliau kalbėtojas pastebėjo, kad Madrido konferencijos darbotvarkė jau esanti bendrais bruožais paruošta ir JAV esančios užsimojusios iškelti žmogaus teisių pažeidimus ir paliustruoti gyvais pavyzdžiais, kad atkreiptų viso pasaulio dėmesį. Paklaustas, ar Madrido konferencija gali atnešti bent kiek naudos pavergtoms tautos, kalbėtojas savo atsakyme nebuvo per daug optimistiškas. Ten būsiąs viešas forumas, kuriame sovietus bus galima pastatyti į gynybos poziciją.

Generolo pareiškimai

Paskutinis iš amerikiečių kalbėjo prezidentinio kandidato R. Reagan rinkiminio štabo karinis patarėjas ats. gen. Daniel Graham. Jis, analizuodamas Reagan politiką, pastebėjo, kad su jo (Reagan) išrinkimu JAV pradėtų sparčiai žengti karinio ir politinio stiprėjimo linkme. Santykiai su Kinija būtų atšaldyti, o atnaujinti glaudesni santykiai su Taivanu. Esą sovietai niekada patys nepuls Vakarų, jei matys, kad jie (Vakarai) yra ne tik pasirošę, bet ir tvirtai pasiryžę i betkokį puolimą ar provokaciją atsakyti stipriu pasipriešinimu. Reikia turėti pagrindinį planą galimam momentui, kai Rusijos pavergtos tautos pradės bruzdėti. Alg. Gečiui paprašius, jis pažadėjo išrūpinti pasimatymą LB atstovams su R. Reaganu.

Nemicko paskaita

Dr. Broniaus Nemicko pranešimas, tema "Išėjimo pastangos talkinti Lietuvai laisvės kovą" buvo padarytas prieš pietus, o aktualios ir gyvos diskusijos vyko vėlyvą popietę, svečiams amerikiečiams išvykus. Kalbėtojas, kaip tarptautinės teisės žinovas ir ilgametis VLIKo tarybos bei valdybos narys, padarė išsamų ir argumentuotą bei dokumentuotą apžvalgą apie lietuvių išėjimo pastangas Lietuvos laisvinimo darbe nuo pat

pirmosios sovietų okupacijos ir valstybės prezidento Antano Smetonos pasitraukimo iš Lietuvos ligi šių dienų.

Iš paskaitininko pateiktų duomenų ir po to sekusių gyvų diskusijų išryškėjo liūdni faktai: a. prezidentas Antanas Smetona, neradęs vietos Europoje, persikėlė i JAV, kur jo pastangos betkokiam politiniam veikimui buvo trukdomos ne tik amerikiečių politikų, bet ir senosios lietuvių išėjimo politinių grupių, neišskiriant nė tuometinio nepriklausomos Lietuvos įgalioto ministerio Vašingtone P. Zadeikio (kol pagaliau jo pastangos buvo nutrauktos tragiškos mirties). b. Diplomatinio šefas Stasys Lozoraitis neišnaudojo pilnai savo pozicijos, nesirūpindamas skirti daugiau Lietuvos atstovų įvairiuose Vakarų valstybių kraštuose ir tuo būdu silpnindamas mūsų diplomatinę tarnybą. c. Ilgai užtrukę ginčas tarp VLIKo ir Diplomatinio šefo, politinis bei grupinis mūsų išėjimo susiskaldymas labai daug pakenkė laisvinimo darbiui ir sumenkino Diplomatinio šefo bei VLIKo autoritetą. Baigdamas paskaitininkas pateikė visą eilę konkrečių pasiūlymų, kurių dauguma buvo įjungta i konferencijos nutarimus.

Išvados

Si primoji oficiali Lietuvių Bendruomenės politinė konferencija praėjo su dideliu pasisekimu. Pranešimai ir diskusijos buvo akademinio lygio, o nuoširdi ir vieninga nuotaika darė tikrai gerą ir malonų įspūdį. Visa tai rodo, kad Lietuvių Bendruomenė visos išėjimo mastu yra pats stipriausias ir labiausiai subrendęs organizuotas vienetas, pajėgus savarankiškai dirbti visokeriopą lietuvių išėjimo darbą. Sutelkusi pačias stipriausias intelektualines lietuvių pajėgas ir atsirėmusi i visą lietuviškos išėjimo masę, Lietuvių Bendruomenė niekada nepasitrauks iš lietuviško darbo lauko ir priaugins naujų jėgų atečiai.

Konferencijos nutarimai, paruošti tam reikalui sudarytos komisijos iš dr. K. Ambrozaičio, dr. Alg. Budreckio, Alg. Gurecko, Viktoro Nako, dr. Broniaus Nemicko ir dr. J. Sungailos, konferencijos buvo priimti su mažais pakeitimais bei papildymais. Konferencija buvo užbaigta Tautos himnu. J. S.

Pastaba. Čia aprašomoje konferencijoje iš Kanados dalyvavo 10 asmenų, kurių tarpe buvo Stp. Setkus ir J. Šarapnickas (ne p. Alonderis).

Advokatė JOANA KURAITĖ pirmininkauja politinės konferencijos diskusijoms Vašingtone. Ji yra PLB ir KLB visuomeninių reikalų komisijos pirmininkė ir žmogaus teisių komiteto pirm. Nuotr. J. Urbono

Nepasilikim nuošalyje

Nauja Kanados konstitucija ir mes, lietuviai

E. DANILIŪNAS

Gyvename svarbų laikotarpį, iš dalies nulemsiantį ne tik lietuviškosios išėjimo Kanadoje egzistenciją, bet ir visos Kanados. Netrukus gims naujos santvarkos Kanada! Po kvebekiečių pasisakymo už federaciją min. pirm. P. E. Trudeau ryžosi pradėti pasitarimus dėl naujos konstitucijos sudarymo net anksčiau, negu pradžioje buvo planuota. Visi esą už greitą dabartinės santvarkos pakeitimą. Iki šiol Kanadą vadovavosi Britanijos 1867 duotu Britų Šiaurės Amerikos Aktu. Konstitucija — pagrindinis valstybės įstatymas. Nuo jo didėle dalimi priklausys ir mūsų ateitis.

Kokią kryptį mes paimsime: liksime nuošalyje stovintais ir tylinčiais stebėtojais ar mėginsime daryti įmanomą įtaką valdžios įstaigom, kad ir mes, trečioji grupė, nebūtume užmiršti? Kalbama, kad naujoje konstitucijoje bus numatytos daug palankesnės teisės prancūzams. Kodėl? Ne tik todėl, kad jie yra viena iš dviejų pagrindinių Kanados tautybių, bet daugiausia dėlto, kad jie tą teisę išsikovoję. Juk ir anksčiau jie buvo Kanados steigimo dalininkai, o vis dėlto visą šimtmetį jie pragyveno kaip antrininkai... anglosaksų šešelyje. Kitos provincijos ir federacinė valdžia i juos atkreipė didesnį dėmesį tik tada, kai jie pakilo kovai už savo teises. Iš to labai aiški išvada: jei trečioji grupė (etninės grupės) nori ką laimėti, neturi likti pasyvi.

Ar trečioji grupė gali ką laimėti? Tai priklausys pirmoje eilėje nuo jos pačios: kiek ji bus aktyvi ir gerai organizuota. Trečioji grupė yra nedaug mažesnė už prancūzų grupę: anglosaksų yra 44.6%, prancūzų — 28.7% ir trečiosios grupės 23%. Trečiosios grupės silpnoji pusė yra ta, kad ji dar nėra reikiama susijungta i vieną darnų vienetą. Sunku patikėti, kad kandidatai, o ypač vyriausybę, kreiptų didesnį dėmesį i atskirų etninių grupių poreikius. Iki šiol, atrodo, to galėjo tikėtis tik prancūzai ir ukrainiečiai, o mažesnės grupės negalėdavo gauti nė audiencijos.

Gal reikėtų mėginti įpiršti naujon konstitucijon, kad vyriausybė būtų prieinama ir ma-

žosioms grupėms? Mano nuomone, geriausias kelias — suderinti nuomones III grupės rėmuose ir veikti per Ontario premjerą W. Davis, kuris rinkimų grėsmės išvakarėse gal parodys didesnį dėmesį ir pamėgins tai iškelti konstitucijos konferencijose.

Trečiosios grupės užuomazga ir jos tuo vardu išėjimas viešumon su vienybės šūkiu — reikšmingi pirmi žingsniai. Jei trečioji jėga būtų buvusi suorganizuota anksčiau, būtų galima tikėtis rezultatų ir konstitucijos atveju. Blogiausias atvejis, mano nuomone, jei mes neparodysim jokio susidomėjimo konstitucijos formavimo procesu.

Jei mūsų pastangos ir neduotų jokių apčiuopiamų rezultatų, tai ir tuo atveju yra verta mėginti, kas įmanoma, daryti štai kodėl: 1. Kad paskui nereikėtų save ir viens kitą kaltinti, sakant, jei būtume ką nors darę, gal būtume šį tą laimėję. 2. Tuo atveju mūsų negalėtų kaltinti nei ateities kartos, nes mūsų darėta viskas, kas mums tuo metu buvo įmanoma. 3. Konstitucija iš dalies lems ir tai, ar ateities kartos išliks kaip trečioji grupė, o tuo pačiu — ar lietuvių dar reikšis ir bus minimi ateities Kanados visuomenėje. 4. Aktyvus domėjimasis konstitucija bus ir tuo naudingas, kad dalyvausime Kanados gyvenime kaip trečioji grupė. Jei mes, lietuvių, nepaisysime šaknų i Kanados visuomenę, visa lietuviškoji veikla (su viena išimtimi) nueis užmarštin su vyresniosios kartos iškeliavimu amžinybėn. Mano nuomone, tik Torontas turi galimybę išlikti grynai lietuviška sala dabartinės mūsų organizacijos rėmuose. Jaunimas nemėgins atsiriboti nuo Kanados visuomenės ir užsidaryti tik lietuviškame kieme. Jei nebus įsijungta viena ar kita forma Kanados visuomenėn, didesnė galimybė yra ta, kad visa lietuviška veikla bus palikta žlugimui.

Jei ir nebūtų daug vilties ką nors konstitucijos srityje laimėti, aš siūlau ir tuo atveju parodyti reikiamą iniciatyvą bei išjudinti ir kitas etnines grupes. Pats įsijungimas i tą akciją būtų ne tik reikšmingas, bet gal net ir populiarus. Manau, kad tai yra vienas svarbiausių mūsų veiklos dabartiniu momentu darbų, kuris tikrai neturėtų likti nuošalyje.

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmenis ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Mobawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- * Elektros reikmenys
- * Televizijos aparatai
- * Skalbiamosios mašinos
- * Vaikų baldai
- * Įvairūs kilimai
- * Šaldytuvai
- * Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- * Siuvamos mašinos
- * Rašomos mašinėlės

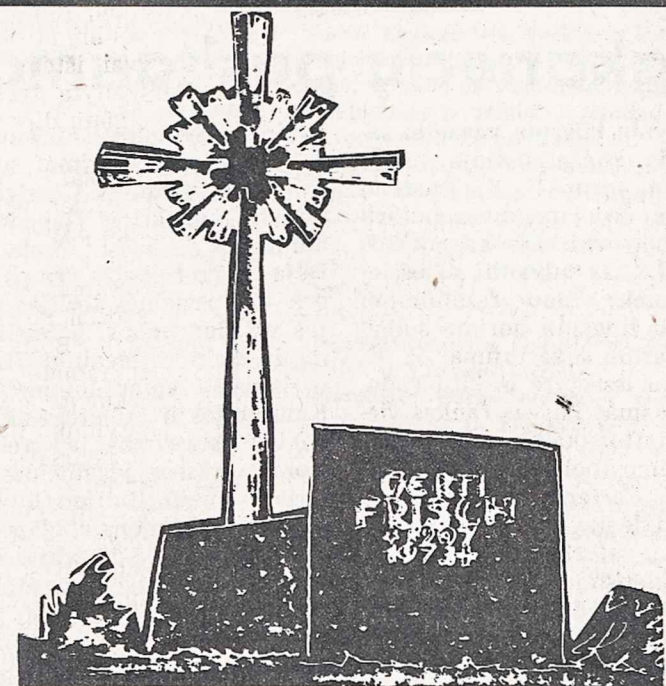
Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave.
Tel. 537-1442

Rytuose — 2448 DANFORTH Ave.
Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

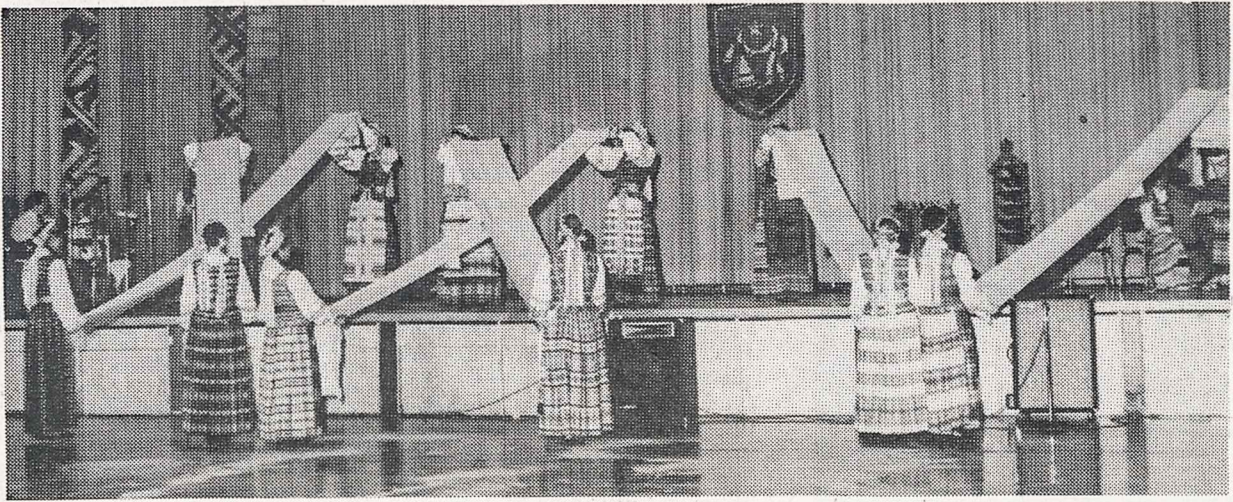

YONGE MEMORIALS LTD.

2044 YONGE ST., Toronto, Ont. M4S 1Z9

Tel. 487-2147, vakarais 445-8955

Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVE

Dvidešimt penkerių metų sukakties šventėje Toronto "Gintaras" rankšluosčiais sudarė XXV skaitlinę Anapilios salėje ir tuo būdu pradėjo iškilmę

Nuotr. O. Burzdžias

Mielas rašytojau, permažai reikalaujate

Atviras laiškas gerb. Juozui Krilikauskui

"Tėviškės Žiburių" 1980 m. 18 nr. atspausdintas straipsnis — kreipimasis iš viso pasaulio lietuvių viuiomene: "Kol Donelaitis-Donelaičių, tol ir Tolminkiems-Tolminkiemiu" (K. Donelaitis 200-sias mirties metines minint).

Man pažįstami gryna patriotine lietuviška dvasia dvelkiantys Tamosios plačiai paplitę istoriniai romanai, tad pradėjus skaityti šį kreipimąsi, žavėjau pateiktas istoriniais duomenimis apie Maž. Lietuvos senus lietuviškus vietovardžius, kuriuos rusai šventvagiškai panaikino, juos neatpažįstamai ir nepagrįstai surusindami. Taip pat gėrėjau iškilimų visos eilės to krašto mums brangių asmenų, mirties dalgio pakirstų. Visi tai puiku ir gerai iki tam tikros šio straipsnio vietos. Su skandais žemiau nurodytais teigimais negalima sutikti. Rašote: "Prof. dr. A. Salys teigė, kad, 'perdėm lietuvišką vardyną randame Maž. Lietuvoje maždaug iki Labguvos-Vėluvos-Girdavos-Zabynų-Galdapės linijos' (Lietuvos žemėlapių vardynas, 13 psl.). Toji žemė tėra teisėtai paveldėjimas tikti lietuviams. . . . Tad ir kreipiamės į visus lietuvius pasaulyje, o ypač į gyvenančius Vilniuje bei Lietuvoje: jaugi pernelyg gana tylėti! Esą reikia belstis, kad būtų: "1. Prįjungta prie Lietuvos žemė bent iki linijos Labguva-Vėluva-Juodlaukiai-Zabynai-Galdapė; 2. Toje M. Lietuvos dalyje atstatytas (sugrąžintas) senasis lietuviškas vardynas."

Tenka apgalvoti, kad pabaigoje šio puikaus straipsnio darote klaidingas išvadas. Esu tikras, kad Jus bus paveikęs A. Salys savo kontroversinio pobūdžio teigimu. Tai tas pats kalbininkas A. Salys, kuris savo disertacijoje (Anton Salys, Die zemaitschen Mundarten, 1930) parėmė keletą nacių išgalvotų teorijų, kurias lietuvių ir net sėkmingai (latviai, lenkai) kritikavo, bet autorius jų neatšaukė. Tuomet vokiečiai su pagėmimu jį citavo, pabrėždami, kad tai pačių lietuvių teiginiai. Atrodo, kad toliau paminėtis linijos yra jau nelietuvių žemės, ir jas galime ramia sąžine atiduoti rusams, lenkams, vokiečiams, žodžiu tiems, kurie į jas reikš pretenzijas. Stokojant vietos ir laiko, pažvelkime glaudiai bent į porą už šios linijos sričių. Pirmiausia į Sembą-Sambiją, Žemiją-Zemelę (vok. Semeland-Samland).

H. Tamašauskas ("Lietuviškasis Pamaris" 1975 m., sk. "Labguvos apskrities vietovardžiai", psl. 156) rašo: "Hitlerininkams įsisiautėjus naikinti viską kas lietuviškai skamba (Rottet alles was litauisch klingt) . . . sunku buvo susigaudyti — kurie vietovių pavadinimai turi būti skaitomi lietuviškais ir todėl keičiami vokiškais ir kurie galimi užskaityti už "prūsiškus" (ergo nekeičiamus) . . . Buvo nusistatyta, jog visos Labguvos apskrities žemės, esančio ir vakarus nuo Deimenos upės, turi būti laikomos sembų žemėmis ir ju "prūsiški" vietovardžiai nekeičiami, ir visos žemės, esančios ir rytus nuo Deimenos upės, laikytinos lietuviškomis ir jų vietovardžiai keičiami vokiškais."

Kiekvienas lietuvis, net nebūdamas "daktaru kalbininku", pažvelgęs į tuos ir vakarus nuo Deimenos "prūsiškus" vietovardžius, ir taip per visą Sambiją, lengvai įsitikins, kad tai seni, grynai lietuviški vietovardžiai, pavyzdžiui: Tvankstė, Piliava, Rudava, Tirškamis, Palminkai, Pavandenė, Krantas, Medinava, Vargiai, Kaimai, Žiočiai, Laukštyčiai, Šarkuva, Rasytė ir t.t. Dr. Martynas Anyas ("Senprūsių laisvės kovos", 1968 m., psl. 78), išskaičiavęs visą eilę stambesnių Sambijos

vietovardžių, rašo: "Visi pavadinimai skamba lietuviškai". Dėlto ir Sambijos vyskupija ilgą laiką vokiečių buvo vadinama "Litauisches Samland".

Apie esantį nuo tos linijos į pietus — Bartos (Plikos Bartos) sritį dr. M. Anyas ten pat 76 psl. rašo: "Žiūrint į senųjų, bet ypačiai į smulkesnius naujesnių laikų žemėlapius, krinta į akis didelis skaičius lietuviškai skambančių vietovių ir kaimų pavadinimų. Iš to galima daryti išvadą, jog Bartos, ypač šiaurinės Bartos gyventojai, etnografiškai žiūrint, buvo lietuviška kiltis, kurios gyvenamas plotas ėjo pagal Aliną ligi Galindos sienos." Neveltui ir Lietuvos valdovai Algirdas su Kęstutiu 1358-59 m., vesdami derybas dėl vokiečių imperatoriaus Karolio IV pasiūlymo priimti krikštą, pateikė sąlyga: Kryžiuočių Ordinas turi grąžinti užgrobtas lietuviškas žemes, pradedant ir rytus nuo Mozūrų sienos upe Alna, Prieglumio pro Tvankstę (Karaliaučiu). Aistmarėmis pro Piliavą, tiesiog į Baltijos jūrą. . . . Tai labai natūrali sienos linija su lietuvių kiltimi ir broliais prūsais, kurių tautinį atgimimą propaguoja (laikydamos save senųjų prūsų palikuoniu) Heinrichas Gerlachas 1978 m. išleistoje studijoje: "Nur der Name blieb. Glanz und Untergang der alten Preussen".

Trėmimų minėjimai

AURELIJA BALASAITIENĖ

Kasmet minime 1941 m. trėmimus ir mūsų tautųdystės pradžią. Jei Vasario 16 minėjimai, prie kurių buvome pripratinę nuo mažiausių dienų, yra tapę kiekvieno lietuvių tradicija ir pareiga, tai birželio įvykiams minėti domesys bei pareigos įsijaušimas jau yra gerokai susilpnėjęs. Tai rodo menkas dalyvių skaičius, organizacijų abejingumas ir pačių rengėjų šabloniškas minėjimas įvykiu, kurie dar gyvi daugumos mūsų visuomenės narių atmintyje.

Klevelando ALTos skyrius š. m. birželio 15 d. Sv. Jurgio parapijos salėje toki minėjimą surengė, pagrindiniu kalbėtoju pasikvietęs svečią iš Čikagos — inž. Kazį Oželį. Šventovėje buvo mažytė mūsų visuomenės dalis. Vėliauoms įgyjuojant šventovės, buvo graudu matyti, kad dauguma organizacijų toki minėjimą ignoravo. Pačiame minėjime tesimatė žilos galvos ir tik tiek jaunimo, kiek jis dalyvavo programoje: akordeonistas, trys kanklininkės ir lumzdelininkas. Nors pamaldos buvo užbaigtos puikiu Lietuvos himno giedojimu, minėjimas buvo pradėtas vėl himnu, kuris skambėjo negyvai, ištęstai, nuvargučiai. Perskaityta tradicinė valdžios pareigūnų dienos deklaracija.

Paskaitininkas savo gražiu, Daukanta primenančiu stiliumi gerokai laiko pašventė Lietuvos istorijos apžvalgai ir kovų už laisvę vardinimui. Tačiau į pabaigą jo žodžiai buvo svarūs ir įsidėmėti. "Būdami laisvi, dažnai pamirštame savo pareigą; esame kurtūs laisvės šauksmui. . . . laisvinimo darbo nederbė, naštos nepasiegtė". Jo žodžiais, mus jungia dvi pagrindinės idėjos — pareiga ir ryžtas. Mūsų pareiga esanti tikėti tautinės sąmonės išlikimu ir laisvės atgavimu. Laisvė esanti nenuperkama ir nedovanojama, tik iškovojama. Mūsų ryžtas turįs pasireikšti nepailstama kova, dirbant vieningai Lietuvos išlaisvinimo idealui.

Ir štai, kilnios minties ir gyvenimo realybės reikalavimų rėmuose mes susitinkame su pagrindine klūtimi — stoka vienybės. Jei gyvenime asmeni-

šiai atrodo, kad toliau už Tamsios peršamos linijos esančias žemes turime palikti rusams ar lenkams, kurie ir taip jau turi daug prisigrobę lietuviškų žemių.

Kreipiatės į visus tautiečius, "o ypač į gyvenančius Vilniuje bei Lietuvoje", paremti kreipimasi, nors jie turi daug tikrėnė šiuo klausimu nuomonė. Pagal jų XVII š. bažnytinės statistikos duomenis (istoriko A. Matulevičiaus), lietuvių pietinė etninė sienos riba ėjo žymiai piečiau dabartinės Potsdamo linijos: Šventpilis-Heiligenbeil, Zintai-Zinten, Yluva-Pr. Eylau, Baršynas-Bartenstein, Lagaris-Bartai-Engelsteinas-Ungara (Angerburg), Kutai-Kutten, Garniai-Gurnen, Dubinkai (žr. prof. dr. P. I. Kušneris, "Pietryčių Pabaltijo etninė praeitis", Čikaga, 1979 m., psl. 19).

Jei mes patys savo žemių nereikalaujame, niekas kitas jų nepasijaus ir negrąžins. Venkime vartoti ir žymėti žemėpiuose ant buv. Rytrūsių nesamų (panaikintus) įrašus — East Prussia, Germany. Protestuodami prieš rusinimą ir naimimą rusų pavadinimus Kaliningrado srities, visur vartokime to krašto senąjį vardą — Prūsija arba Mažoji Lietuva.

Vincas Žemaitis, VLIko Lietuvos sienoms komisijos narys

kumai yra natūralus dalykas, jei asmenybių konfliktai yra tokie seni, kaip pati žmonija, tai idealizmo šviesoje nesugebėjimas vieningai apsispręsti paties kilniausio tikslo siekiui yra pagrindinis mūsų visuomenės nusikaltimas.

Praktiškaiariant, pastebėjau, kad tie asmenys, kurie metinių susirinkimų metu bando kontroliuoti rinkimus ir sudaryti "koalicijas", patys tokia minėjime nepasirodo. Nepasirodo jame ir tie, kurie ir žodžiu, ir per spaudą kritikuoja tuos, kurie reikalauja griežtai atskirti moralinių ir materialinių ryšių palaikymą tarp kenčiančios ir kovojančios tautos, taipgi institucijų, kurios tą kanciją didina ir vergusė dengia "kultūrinio bendradarbiavimo" vainikais. . . .

Birželio įvykiai yra tragiški, skaudūs, nepamirštami. Juos išgyvenome kaip kurie dar labai jauni būdami. Bet tai buvo tik pradžia. Kodėl tokių minėjimų metu nekalbama, kad didžiosios trėmimo bangos kartojosi dar daugelį metų? Kodėl tokių minėjimų metu nekalbama apie dabartinius persekiojimus, psichiatrinį ligoninių "pacientų"? Partizanai šiuo metu jau išnaikinti. Jų vietoje randame efektingą ir kovingą pagrindžio spaudą, "LKB Kroniką" ir visus kitus kovos už laisvę elementus, kuriems neteikiame tinkamos reikšmės.

Jaunimas, kuris savo natūraliu jaunystės optimizmu nesuaprantą kaip kurių tragiškų momentų, negali taip išgyventi, kaip tie, kurie buvo jų liudininkais, — supras ir užsidegs šio momento kovos pavyzdžiais, kaip tai įrodė mūsų jaunimo kovingumas ir efektyvumas Simo Kudirkos atveju. Jei Romas Kalanta trumpam laikui uždegė mūsų jaunimo vaizduotę, tai organizacijų vadovybės, susirūpinusios stovyklų planavimu, susirinkimų ir vakaronių rengimu, turėtų skatinti jaunimą domėtis dabarties kovos už laisvę faktais ir ji skatinti jungtis drauge su vyresniaisiais juos nagrinėti, su jais susipažinti ir minėjimuose dalyvauti.

Techniškai nėra sunku, sukvietus jaunimą, organizuotai su vėliavomis žygiuoti. Praktiškai (Nukelta į 7-tą psl.)

Kai suvažiuoja šimtai baltiečių akademiku

Baltistikos studijų konferencija Vašingtone, Georgetowno universitete

A. VAICIULAITIS

Vašingtone birželio 5-8 dienomis įvyko septintoji baltistikos studijų konferencija, kurios suvokimu rūpinosi baltistikos studijų puoselėjimo draugija. 1968 m. Amerikos sostinės pašonėje, Marylando universitete, buvo sušauktas pirmas baltistikos studijų suvažiavimas. Tarp jų dviejų datų kitos baltistikos studijų konferencijos buvo surengtos šiuose universitetuose: San Jose Kalifornijoje, Toronto, Ilinojaus-Čikagoje, Kolumbijos Niujorke ir vėl Toronto universitete. Konferencijos būna kas antri metai. Sekanti konferencija numatoma Minnesotos universitete Minneapolisje 1982 m. Be to, suruoštos specialios konferencijos literatūros ir istorijos temomis.

Dalyviai

Per dvyliką savo veiklos metų baltistikos puoselėjimo draugija išaugo į didelę organizaciją, šandien turinčią 900 narių — ne tik tai Šiaurės Amerikoje, bet ir įvairiuose kituose kraštuose. Paskaitininkų skaičiumi Georgetowno konferencija buvo bene gausiausia — jų buvo per 100. Su paskaitomis ar kaip simpoziumų vadovai ir dalyviai iš mūsų tarpo buvo M. Gimbutienė, B. Cipijauskaitė, S. Ramanauskienė, I. Maziliauskienė, D. Tamulionytė, V. Kelertienė, M. Griniuvienė, E. Bradūnaitė, R. Silbajoris, V. Vardys, A. Klimas, B. Mačiūka, R. Misiūnas, A. Sužiedėlis, A. Idzelis ir keletas kitų. Vienas iš programoje įrašytų lietuvių paskaitininkų negalėjo atvykti. Salia lietuvių, latvių ir estų paskaitininkų, dar buvo amerikiečių, žydų iš Izraelio, Poznanės profesorius iš Lenkijos, iš Vokietijos, Švedijos, Anglijos ir kitur. Dalyvių konferencija sutraukė apie 400. Vienas buvo atskridęs netgi iš tolimosios Australijos. Nors ne taip gausi, Vašingtono lietuvių kolonija laikoma mokyta. Tačiau įdomios baltiečių konferencijos klausytojų eilės ji neperdug papildė. Iš dalies gal ir todėl, kad tą patį savaitgalį čia buvo sušauktą politinę lietuvių Bendruomenės konferenciją, o kaimyninėje Baltimorėje vyko kasmetinės lietuvių Dienos.

Paskaitos

Atsilankusieji į baltistikos konferenciją turėjo nusispręsti, kur eiti, nes tuo pačiu laiku posėdžiaudavo kelios sekcijos, kartais — net septynios. Birželio 7 d. iš ryto sutapo net septynios sekcijos, ir trijos iš jų svarbiau reikišė lietuvių — kalbotyros, literatūros kritikos ir pedagogikos. Be to, istorijos sekcijoje Georgetowno universiteto rusų studijų direktorius David Goldfrank tuo pat laiku kalbėjo apie Vaisiųvą. Kitoje istorijos sekcijoje buvo kalbama apie nacių okupaciją Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje.

Kiek teko pastebėti, daugiausia klausytojų sutraukdavo visuomeninių ir politinių mokslų sekciją. Istorijos ir politinių mokslų sekcijose galėjai klausytis paskaitų lietuviškomis temomis su kryžiuočių iki nepriklausomybės metu, iki Stalino-Hitlerio okupacijos Baltijos kraštuose, iki dabartinių ekonominių problemų tenai. Gerai informuoti paskaitininkai kartais atskleidavo tokių negirdėtų dalykų: pvz. Estijoje iš skalūno išgauna naftą. Pelenai taip užteršia gamtą, kad iš jų atsiranda kauburiai. Vieną toki pelenų kalną, nutrauktą pro traukinio langą, paskaitininkė estė parodė

ekrane: akiratyje stūksojo viršūnė, o peizažas ten jau buvo kaip mėnulio.

Iš tos paskaitos patyrėm, kad pėnai Klaipėdos uoste buvo išsiliejusi nafta, kuri užteršė Baltiją net iki Suomijos. Vytauto Vardžio paskaitos tema buvo "Žmogaus teisės ir baltiečiai". Salia kitų dalykų, jis pabrėžė, kad rusifikacija pasiekė "ariamuojančias proporcijas": pagal Taškento dokumentus, rusinimas turi būti varomas jau nuo vaikų darželių Baltijos kraštuose.

Viena latviška tema skambėjo taip: "Latvia's First Government: the Skolat Republic, 1917-1919". Kaip žinia, pirmoji nepriklausomos Latvijos vyriausybė buvo sudaryta 1918 m. rudenį. Kaikurie latviai skundėsi, kad paskaitoje atspindėjo svetima versija. Lygiai kažkaip keistai ir pakreiptai išėjo vokiška paskaita toje pat istorijos sesijoje: "Ein Partisanen-Kampf in Litauen waehrend der deutschen Okkupation 1915-1919". Kad lietuviams patriotams reikėjo grumtis su vokiečiais, galime pasiskaityti prezidento A. Stulginskio "Atsiminimuose", šiemet išleistuose Čikagoje. Bet paskaitininkui rūpėjo kita melodija.

Gintaras — tikras ir dirbtinis

Viena paskaita buvo atšvaitas jau žinomos medžiagos, o daugelis studijų buvo iš pirmų rankų. Man pačiam teko klausytis paskaitų, skirtų Baltijos gintarui. Šiom sekcijom vadovavo M. Gimbutienė. Įdomu, kad gintaro žinovų buvo ir amerikiečių — Peter Wells iš Harvardo, Curt Beck iš Vasars kolegijos, Larissa Bonfante iš Niujorko universiteto. Jei supažindino su savo kasinėjimų ir tyrinėjimų rezultatais apie gintarą, nuo Baltijos krantų pasiekus Šlovėniją ar aptikę etruskų gyventose vietose Italijoje. Gintaro randama net ir tokiuose kraštuose kaip Burma.

George Poinar iš Kalifornijos universiteto nukėlė į pačius naujausius laikus — apie naujus gintaro analizės metodus ir dirbtinio gintaro techniką. Poinar yra didelis gintaro analizės specialistas. Pasirodo, kad šandien gan plačiai pasisklidusi netikro gintaro gamyba. Pats Poinar tokio gintaro kiek nori yra užtikęs San Francisco krautuvėse. Žinoma, jis parduodamas kaip tikras gintaras. Netikro gintaro gamintojų yra Lenkijoje, Vokietijoje ir kitur. Gaminami net ir kiniečiai, tam reikaliui, tarp kitų medžiagų, panaudodami actą. Tačiau per paskaitą rodytos skaidrės kiniečių falsifikuotas gintaras buvo itin nepatrauklus. Pasitaikė ir tokių pavyzdžių, kur dirbtinis gintaras atrodė toks skaidrus, lyg tik dabar išgriebtas iš Baltijos jūros bangų.

Pasaruojau laiku gintarą puikiai dirbo vienas Vakarų Vokietijos chemikas, pardavinėdamas jį muzėjams ir pirkliams už gražią kainą — iki 300 dolerių. Apasukresni gamintojai ir dirbtinį gintarą įveda ir vabalūka ar gėlyte. Beje, anam vokiečių chemikui dabar yra iškelta byla . . .

Konferencijos proga surengtoje parodėlėje buvo išstatytas gintaras, tik pažymėtas, kad jis iš Latvijos. Apie Lietuvos gintarą — nieko. Iš knygų nebuvo tokių veikalų, kaip V. Vardžio pasuktinis veikalas ar "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika".

Spragos ir problemos

Iš tų sekcijų, kuriose susidoroja apgraišomis, reikėtų nuro-

dyti svarstymas apie literatūros kritika Baltijos kraštuose. Ką ten galėjam patirti, buvo keletas vardų — ir tai su spragomis. Kiek tai liečia lietuvių, kaiku rie iš sumintų kritikų yra tedavę keletą straipsnių, o apie tokį Joną Grinių, paskelbusį visą eilę rimtų literatūros studijų, — nė pusės žodžio. Kaip tik neseniai Romoje išleisti du stambūs jo kritikos raštų tomatai. Žmonės šnekėjo, kad mūsų akademikai nusitveria vieną kitą autorių, o prie kitų neprieina.

Iš konferencijos lietuviškų literatūros temų jaučiama ir kita spraga — siaurumas. Latviai kalbėjo apie didįjį savo poetą Jani Rainį, o lietuvių galėjo paminti suktaktuvininką Donelaitį. Bet kur tau! Buvo nagrinėtas poetas Jonas Juškaitis, vienas iš geresnių lyrikų šiandien Lietuvoje. Paskaita buvo įžvalgi. Bet mūsų kritikai iš akademinių sluoksnių galėtų su savo naujais metodais ką naujo rasti ir kituose lietuvių raštuose, pradedant Martynu Mažvydu. Žodžiu, dėmesio ir studijų laukas galėtų būti daug platesnis, negu tik dabartinė literatūra Lietuvoje. Kaip šiemet Donelaitis, taip kitam suvažiavimui 1982 m. natūrali tema būtų Vincas Krėvė, suėjęs tada šimtui metų nuo jo gimimo.

Suvažiavimo dienomis nesunku buvo pastebėti dar vieną problemą — norą perdaug sutalpinėti į vieną sesiją. Kai sesijai yra keturi paskaitininkai ir dar diskusijos, tai paskaitininkui reikėdavo vartytis riste, vėrčiant po tris lapus ir šokant į paskaitos išvadas, o publikai kartais nelikdavo laiko diskusijoms. Geriau būtų turėti mažiau paskaitų, bet palikti bent keliolika minučių klausytojų pasisakymams. O tokių visados atsiras. Be to, reikėtų vengti paskaitininkų, kurie tą pačią paskaitą jau buvo skaitę kitur. Iš klausytojų buvo girdėti tokių pasisakymų: "Aš tą paskaitą jau girdėjau ten ir ten."

Žvelgiant apskritai, iš paskaitų negalėjai susidaryti vaizdo, ar yra gairės, kas itin būtų aktu, ar šandien sudarytų baltiečių mokslininkų dėmesio centrą bei vestų į užsibrėžtus rezultatus.

Vainikai ir gėlės

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Labai neseniai laidojant mūsų tautietę, Venecuolos kapinėse pastebėjau tokį vaizdą: prie vieno kapo, apkrauto nuvytusiais vainikais, sustoję sunkvežimis ir du vyrai pradėjo mesti patrauklus. Pasitaikė ir tokių pavyzdžių, kur dirbtinis gintaras atrodė toks skaidrus, lyg tik dabar išgriebtas iš Baltijos jūros bangų.

Pasaruojau laiku gintarą puikiai dirbo vienas Vakarų Vokietijos chemikas, pardavinėdamas jį muzėjams ir pirkliams už gražią kainą — iki 300 dolerių. Apasukresni gamintojai ir dirbtinį gintarą įveda ir vabalūka ar gėlyte. Beje, anam vokiečių chemikui dabar yra iškelta byla . . .

Konferencijos proga surengtoje parodėlėje buvo išstatytas gintaras, tik pažymėtas, kad jis iš Latvijos. Apie Lietuvos gintarą — nieko. Iš knygų nebuvo tokių veikalų, kaip V. Vardžio pasuktinis veikalas ar "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika".

Spragos ir problemos

Iš tų sekcijų, kuriose susidoroja apgraišomis, reikėtų nuro-

O šiuo tarpu beliktų tarti: baltistikos studijų suvažiavimas buvo stambus mokslinis įvykis, prasmingas lietuvių, latvių ir estų bendradarbiavimo pavyzdys. Reikia pagirti rengėjus, kurie idėjo daug triušo, taip tvarkingai susidorodami su konferencijos ruoša. Daug rūpesčių turėjo nugalėti ligišolinis pirmininkas estų poetas ir "World Literature Today" redaktorius Ivar Ivask, mokąs ir lietuviškai. Baidgiamajame pokylyje, šalia estų ir latvių poezijos, jis gražiai padekalmavo Henriko Radausko eilėraštį lietuviškai. Ruošiant konferenciją, Vašingtone smarkiai darbovosi profesoriai Vinknins ir Parming, o įdviem talinko gerokas būrys kitų.

Nauja pirmininkė

Vašingtone baltistikos studijų puoselėjimo draugijos vadovybę dviem metams perėmė Kalifornijos universiteto profesorė žymioji archeologė Marija Gimbutienė. Draugija taip susitvarkiusi, kad jau iš anksto žinoma, kas bus pirmininkas, prabėgus dviem metams. 1982 m. valdžia perims kalbiniaką W. Schmalstiegą.

M. Gimbutienė sako, kad draugijoje ypač energingi yra estai ir paskui — latviai. Tad ji norėtų padidinti ir sustiprinti lietuvių skaičių. Be vadovavimo baltistikos puoselėjimo draugijai, netrūksta jai ir daugiau darbų. Tarp kitų dalykų, ji yra indoeuropiečių draugijos pirmininkė. Šioje srityje ji daug plušėjo, pėnai suorganizuodama draugijos konferenciją Dubrovnikuose. Be to, ji yra viena iš dviejų redaktorių žurnalo "Journal of Indo-European Studies". Jos žinioje yra archeologinė žurnalo dalis. Būdamas JAV sostinėje, ji suspėjo ištaisyti naujo numerio korektūras, kurių laukė leidėjas Roger Pearson. Rugpjūčio mėnesį M. Gimbutienė patrauks į kasinėjimus Apulijos srityje Italijoje. Italijos valdžia neseniai ją apdovanojo medaliu už atradimą tenai šventyklos iš šešto tūkstantmečio. Italų kalba yra išleista jos knyga "Baltai", pirmiausia paskelbta anglų kalba. Šis veikalas dabar išeina portugališkai.

Lietuvių Fondui JAV-se 681,40 dolerių.

Nuėjusi ir laidotuvių namas, a. a. Stasio Jankausko globėjams pranešiau, kad jo atsisveikinimui nepirkome vainikų, bet surinktas aukas pasijusime i Lietuvių Fondą. Gyd. Jaloveckas, buvęs jo globėjas, man atsakė: "Jei Stasys būtų gyvas, tikrai labai apsidžiaugtų tokiu jo pagerbimu".

Iš tos pagrindinės sumos nuosimčių a. a. Stasys Jankauskas kas metai remia lietuviškas veiklą: bus šelpiamas lituanistinės mokyklos, spausdinami mokslo vadovėliai, stiprinamas jaunimo bendradarbiavimas ir t. t.

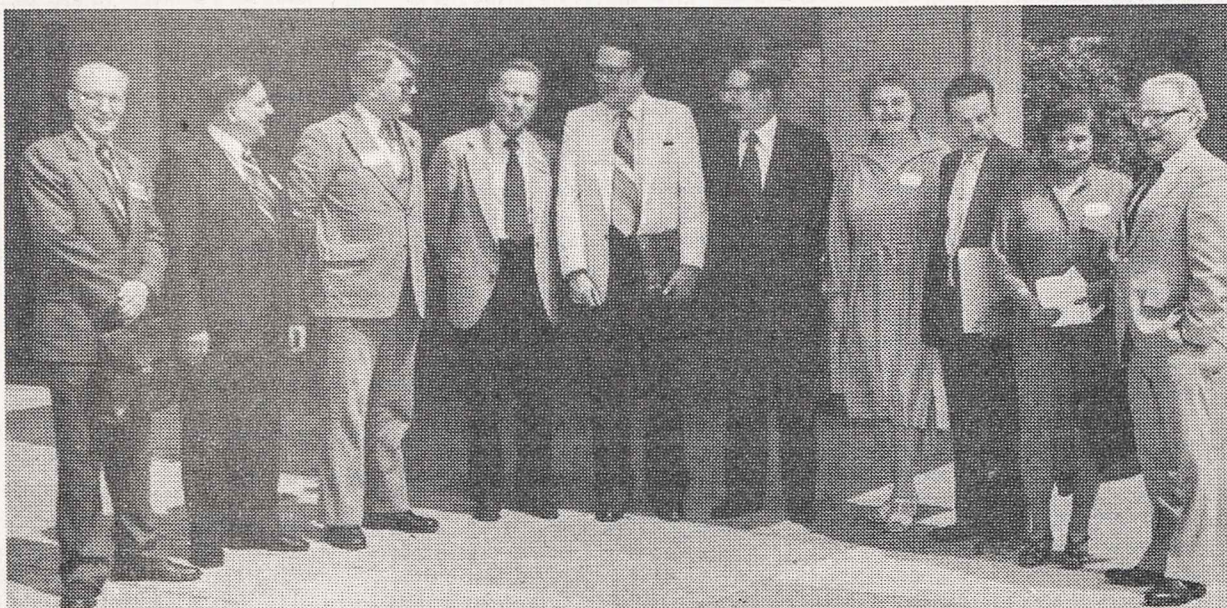
Įdėjus surinktą sumą pinigų i Lietuvių Fondą, pakvitavimą su aukotojų sąrašu galima įteikti mirusio artimiesiems, iš kurio jie galės sužinoti, kas ji pagerbė. Tai turėtų atlikti mirusio apylinkės valdyba arba vienas iš mirusio bičiulių.

Jei iš Europos, Australijos, Šiaurės ir Pietų Amerikos kraštų pradėtų plaukti sumos Lietuvių Fondo sąskaiton, šis sparčiai žingsniais pradėtų augti. Lietuvių Fondo sąskaita siektų ne pusantro milijono, bet greitai pasiektų 10 milijonų dolerių.

Pagyvėtų lietuviškoji veikla — lengviau ir daugiau galėtume įsteigti lituanistinių mokyklų, pasiųsti žymiai daugiau veikėjų i P. Amerikos kraštus, atpiginti P. Amerikos skaitytoms spauda. . . Šiuo metu Pasaulio Lietuvių Bendruomenė gal ir turi gerus norus, bet jie yra suvaržyti ekonominių sunkumų.

Labai būčiau patenkinta, jei kas iš skaitytojų atsilieptų spaudoje, kokia būtų jų nuomonė: ar verta ir toliau išmesti pinigų i šūkšlyną, ar geriau jais įamžinti mirusiojo vardą.

Mes dažnai pakalbame apie mirusį kaip jautrų ir duosnų bendruomenės reikalams, tačiau niekuomet nepagalvojame, kad jis ir po mirties gali tęsti savo duosnumą.

Septintoji baltistikos studijų konferencija įvyko 1980 m. birželio 5-8 d.d. Georgetown universitete Vasingtone. Joje dalyvavo ir visi buvę Baltistikos Studijų Puoselėjimo Draugijos pirmininkai. Iš kairės: Janis Gaigulis, draugijos sekretorius, Edgar Anderson, Valters Nollendorfs, Ivar Ivask, Joan Puhvel, Vytautas Vardys, Ilse Lehiste, William R. Schmalstieg (būsimas pirmininkas), Marija Gimbutienė (dabartinė pirmininkė), Rimvydas Silbajoris

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

GRISKEVICIAUS ŽMONA

Paryžiuje leidžiamam lenkų žurnale "Kultura" E. Žagielis, pateikdamas lietuvišką kroniką, teigia, kad kad vilniškės kompartijos I sekr. Petras Griškevičius yra vedęs sovietų kompartijos ideologo M. A. Suslovo dukterį. Staigus P. Griškevičiaus išklimas daug kam buvo netikėtas ir nelauktas. Enciklopedijoje apie jį rašoma, kad yra gimęs 1924 m. Kriaunose, Rokiškio apskr. Komjaunimo narys — nuo 1940 m., kompartijos — nuo 1945 m. II D. karo metais buvo įsijungęs į Raudonąją Armiją, vėliau — į Žemaitės vardo sovietinių partizanų būrį. Pokaryje dirbo "Tarybinio Rokiškio" redakcijos atsakinguoju sekretoriumi ir redaktorium. Jokių ypatingų mokslų nėra baigęs, išskyrus partinę Vilniaus mokyklą, neakivaizdinio būdu — augstąją partinę Maskvos mokyklą. Jo karjerinis kilmias prasidėjo 1953 m. "Tiesos" redaktoriaus pavaduotojo kėdėje, buvo tęsiamas 1956-64 m. Vilniaus partinio komiteto sekretoriaus pareigose. 1953 m. buvo priimtas į kompartijos centro komiteto narius. Galimas dalykas, kad jam pirmoji kompartijos sekretoriaus pareigos teko ryšium su vedybomis. Žmonos tėvas M. A. Suslovas okupuotą Lietuvą buvo atsisūstas 1944 m. pabaigoje ir iš jos išvyko 1946 m. M. A. Suslovo priežiūroje buvo vykdomi masiniai Lietuvos gyventojų tremimai į Sibirą, stengiamasi susidoroti su lietuviais partizanais.

ZENKLŲ PARODA

Septintąjį Baltijos kraštų jaunimo pašto ženklų paroda, surengta Vilniuje, susilaukė 63-jų rinkinių, kurių 22 priklausė jaunesiems Lietuvos filatelistams. Sovietų Sąjungos ryšių ministerija išleido šiai parodai skirtą voką, kuris parodoje buvo atspauduojamas specialiu pašto žymekliu. Geriausiais parodos rinkiniais buvo pripažinti kauniečio R. Rimkevičiaus serija "Kosmoso užkariavimas" ir vilnietės D. Vyšniauskaitės serija "Rožių pasaulyje". Pastarosios sesuo Jolanta laimėjo bronzos medalių už ženklų seriją "Mongoliškos sporto panorama". Pašto ženklų rinkimų yra pasižymėjęs ir jų tėvas V. Vyšniauskas, apdovanojimų susilaukęs respublikinėse, sąjunginėse ir tarptautinėse parodose. Jis jau yra išskovęs teisę dalyvauti olimpinėje filatelijos parodoje, kuri bus surengta Maskvoje olimpiados proga.

TURISTAI TRAKUOSE

Turistinėms Trakų problemoms buvo paskirta net pora rašinių vilniskėje spaudoje. Juose teigiama, kad Trakai kasmet susilaukia apie milijoną žmonių. Trakų gamtos draustinį sudaro dalis Baltijos augtumų su Trakų ežerynu ir istoriniu Trakų miestu. Trakų gatves savitaisiais užkėms automobiliai, tad nartata jų visiškai neliejami senamiečiai. Pagrindinis automobilių srautas nukreipiamas aplink miestą. Turistinė Trakų bazė vienu metu gali priimti 250 automobilių atvykusių žmonių. Ties įvažiavimu į Trakus nuo Vievio jau įrengtos dvi autoakstės, viena baigiama įrengti nuo Vilniaus pusės. Iš viso tokių akstelių yra septynios, bet motorizuoti turistai dažnai braunasi į paežeres, ten lauko krūmus, šiukslina, atbraudose plauna automobilius. Antanas

LIETUVIAI BRAZILIJOJE

KUNIGŲ SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 28 d. Kazimiero parapijos klebonijai įvyko metinis Brazilijos Lietuvių Kunigų Vienybės suvažiavimas. Po trumpos diskusijos, kurią pravedė kun. St. Šileika, ir maldoj prisiminus vienybės narius (visus Pietų Amerikos lietuvių kunigus), o taip pat ir Lietuvos kunigus bei seminaristus, vyko suvažiavimo darbai.

Vienybės sekretoriui kun. Vincen-tui Pupiniui, SJ, išvykus Romon dirbti Vatikano radijo tarnyboje, naujo sekretoriaus pakviestas kun. P. Rukšys, SDB. Paskui buvo svarstyti darbotvarkėje numatyti reikalai: lietuvių dalyvavimas popiežiaus sutikime, Brazilijos eucharistiniame kongrese, šventiklone į Aparecidą, Pietų Amerikos lietuvių kongresą Argentinoje, pasirašinėti veikia, senelių problemos. Liko neaparta: jaunimo sielovada ir numatomi leidiniai, kaip "CRONICA", Svč. Jėzaus Sirdies litanija sonetai, Naujasis Testamentas sąsiuviniais.

Sis Kunigų Vienybės žodis į Lietuvą perduotas per Vatikano radiją: "Brazilijos Lietuvių Kunigų Vienybė, suvažiavusi savo metiniam susirinkimui į Sv. Kazimiero parapijos kleboniją Sao Paule, dar alsuodama Sekminių Dvasia, prisimena maldoje savo brolius kunigus, pasiklidusius savo platųjį pasaulį. Sveikiname ypač kunigus ir seminaristus Lietuvoje. Mes žavimės jumis ir visa lietuvių tauta, kuri, taip atkakliai ir ištvermingai kovodama už tikėjimo laisvę ir žmogaus teises, pasaulio akyse tapo simboliu ištikimybei Kristui ir Bažnyčiai. Mes kitataučiam kalbam apie jus ir visi kartu meldžiamės, kad Viešpats sutrupintų bandymo dienas ir leistų lietuvių tautai laisvai garbinti Dievą bei nepriklausomai kurti naują Lietuvą."

Maldos diena už Lietuvą

Po milniską Sao Paulo didmies-

Stanevičius birželio 11 d. "Tiesoje" skundžiasi: "Vaizdingose apylinkėse daug poilsio bazių — Vilniaus aukštųjų mokyklų, gamyklų, įstaigų. Skūstis jomis trakiškai negali — šie poilsiautojai elgiasi pavydingai. Kas kita su vadinamaisiais 'laukiniais turistais'. Nuplauks į salą būrys neklaužadų, susikurs laužus, kirs medžius, girtaus, daužys butelius. Nešvankūs jų rėkavimai sklinda kažkur..." Tarp atvykstančių turistų pasitaiko net ir svečių iš tolimojo Vladivostoko.

PROPAGANDINIS MUZEJUS

Vilniuje, dešiniajame Neris krante, jau pastatyti nauji rūmai sovietinės Lietuvos revoliucijos muzėjui. Direktoriaus A. Martinonio pranešimu, jie turi 11 salių. Jose bus su-tekli rodiniai apie pirmuosius marksistinius ratičius, Lenino idėjų skverbimąsi Lietuvoje, Spalio revoliuciją, maskvinės kompartijos lietuviško padalinio įsteigimą, komunistų kovą prieš nepriklausomą Lietuvą, jų pergalę 1940 m. Raudonosios Armijos dėka. II D. karui skirtos salės atskleis nacių terora, bet bus visiškai ignoruojamas sovietinis teroras, masiniai Lietuvos gyventojų tremimai į Sibirą. Medžiaga "brandžiam socialistui" 1962-80 m. užims net keletas sales. Čia taipgi bus pabrėžiama vadovaujantis kompartijos vaidmuo. Specialios parodos susilauks ilgametis kompartijos vadovas A. Sniečkus. Dvi sales numatoma skirti proginiams parodom. Naujuosius rūmus žadama atidaryti Lietuvos sovietinio 40 metų sukakties išvakarėse.

GRANITO MASYVAI

Geologų dienos proga "Tiesa" 80. nr. supažindino skaitytojus su naujūnų iškasenų pajieškomis Lietuvoje. Geologai dabar yra pradėję tyrinėti kristalinį žemės pamatą. Klaipėdos rajone jis yra 1.000 metrų gylėje, Vilniaus apylinkėse — 500 metrų, o Varėnos rajone uolienos pamažu kyla augstyn. Čia kristaliniam pamate buvo rasti dideli granito masyvai. Tikimasi, kad jo ilgam užteks statybinių medžiagų pramonei ir apdailai. Marcinkonių granitas daug kur yra suaižėjęs kartu su kristaliniu pamatu. Geologai tikisi surasti sveikiausias granito telkinio zonas. Pajieškomis vadovauja geologijos ir mineralogijos mokslų kandidatas Gediminas Motuza. Grežinai vykdomi Marcinkonių miškuose. Čia pirmą kartą Lietuvoje geologai 300 metrų gylėje aptiko molibdeno, vario, geležies bei kitų naudingų iškasenų pėdsakus.

GENEROLŲ ATMINIMUI

Neseniai mirusio gen. mjr. Vlado Karvelio atminimą kompartijos vadovybė nutarė įamžinti memorialine lenta Vilniuje, prie namo A. Vienaolio g. 14, kur jam teko gyventi pastūtiniais metais. Jo vardas suteiktas jungtinei technikos mokyklai Šiauliuose. Vykdomasis šio miesto komitetas įpareigojamas vieną gatvę pavadinti V. Karvelio vardu. Žymiesiems kompartijos veikėjams paprastai dar pridedamas memorialinis muzėjus ir kartais specialūs dokumentiniai filmas apie jų gyvenimą. Gen. mjr. V. Karvelis, nuėjęs tarnauti Maskvai, tokios pagarbos, matyt, nebuvo nusipelnęs.

V. Kst.

Hamiltono gyvatarietės, grakščiai atliekančios "Sadutės" šokį

HAMILTON

BRAZILIJOS TAUTINIŲ SOKIŲ GRUPĖ "NEMUNAS" dalyvaus VI tautinių šokių šventėje Čikagoje. Ta proga jie nori pamatyti žymesnes Amerikos ir Kanados vietas bei susipažinti su šių kraštų lietuvių jaunimu. Liepos 11, penktadienį, 7.30 v.v., "Nemunas" Hamiltono Jaunimo Centre duos koncertą ir dalyvaus priėmimo. Visi hamiltoniečiai kviečiami šiam rengimui dalyvauti. Kas norėtų pasilikti priėmimo, prašome skambinti E. Liaukienę tel. 389-7789.

"Nemunas" jau antrą kartą atvyksta į tautinių šokių šventę Čikagoje. Pirmą kartą jie dalyvavo IV šventėje. Šios išvykos pareikalauja iš jų daug pastangų ir ryžto. Daugumas jų yra trečios ar net ketvirtos kartos lietuviai. Sunku ten esamos sąlygos jaunimui išlikti lietuviams. Todėl jiems ypatingai reikalingas nuosirdus ir šiltas mūsų priėmimas bei jų supratimas. Jie nenori pelno ir nesitiki finansinės paramos, bet nepaprastai svarbi yra moralinė parama. Rengėjai kreipiasi ypač į Hamiltono ir apylinkių jaunimą, kad liepos 11 d. vakarą atvyktų į Jaunimo Centrą, praleistų keletą valandų su jais. Labai nepatogu atostogų laikas, bet pasitenkime, kad Jaunimo Centras būtų pilnas ir kad svečiai grįžtų į Braziliją su geriausiais prisiminimais bei ryžių laikytis ir dirbti toliau. Laukiame visų! G. B.

St. Catharines, Ont.

SIBIRINIŲ TREMINIŲ minėjimas įvyko birželio 15 d. iškilmingų pamaldų metu prie dendruomenės gėlėmis apuosto atoriaus, prieš kurį išsikriavo ir keturiuos vėliavas. Pamoklas pasakė kun. Juvenalis Liauba. Plačiai nusivietė kruviną okupantų kvartalų kelią pavergtoje Lietuvoje, išskė didvyrišką mūsų tautos laisvės kovotojų heroizmą.

Po pamaldų gausiems dalyviams sugiedojo "Marija, Marija" visi susirinko vienuolyno sodelyje, kur ant Laisvės paminklo buvo padėtas didelis gražiųjų gėlių rinkinys. Jas padėjo dvi jaunos lietuvaitės ir ilgametė Sibiro tremtinė Ana Sukienė. Iškilmės baigtos apylinkės pirminko kalba bei jautriai sugiedotu Tautos himnu. Kor.

DU KATARINIEČIAI dalyvavo politinėje lietuvių konferencijoje Vašingtone, būtent, Juozas Šarapnickas ir naujai išrinktas atstovu į KLB tarybą Steponas Setkus. Miestą jiems net du kartą aprodė buvęs katariniečių inž. A. Tylius, kuris Vašingtone gyvena jau apie 20 metų.

Vašingtonas yra labai gražus europinio stiliaus miestas, turįs apie 1,5 milijonų gyventojų. Daug sodų bei paminklų. Pigūs taksi. Pvz. už 4 dolerius toli ir ilgai vežiojo, išlaipino prie Baltųjų Rūmų.

P. Tyliai gyvena viename geriausių kvartalų, turi didelį apartamentinį namą ir dar kelis kitus namus Vašingtone ir Floridoje. Daug kelių. Išlaiko du laivus, kurių vienas plaukioja ir jūrom. Jų dukrė Kristina, irgi gyvenusi St. Catharines mieste, yra ištejęs už plk. K. Skirpos sūnaus, irgi inžinieriaus. Augina du vaikus, gyvena netoli Vašingtono. P. Tyliai pakartotinai prašo perduoti linkejiams visiems katariniečiams.

Jai abusi padaryta apie 1500 mylių nauju J. Šarapnicko automobiliu. Kelionė visais atžvilgiais buvo labai sėkminga ir naudinga, nes pamatė konferencijos metu tikrą Lietuvos laisvinimo veiksmų pulsą, kuris yra labai gyvas. Kor.

• NAUJAM prenumeratoriui "Tėviškės Žiburiai" — tik \$10 metams. Reguliari prenumerata — \$14.

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas

830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

Darbo valandos: pirmadieniai - ketvirtadieniai nuo 10 iki 5 val., penktadieniai nuo 10 iki 7 val., šeštadieniai nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalis šeštadieniais uždaryta. Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Kapitalas — virš \$14,000,000.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 4%
santūpas 10%
term. depozitus 1 m. 10%
term. depozitus 3 m. 10%
reg. pensijų fondo 10½%
IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 13%
asmenines paskolas 14%

AMŽINA ATLSI VYTAUTAS GRINIUS

mirė 1980 m. birželio 22 dienoms rytą Laurentian ligoninėje, Sudburyje, būdamas 61 metų amžiaus; mylimas vyras Beatrice Bloom-Grinius (335 Austin St., Sudbury); mylimas tėvas ponios Frederick (Snigė Babara) Greenwood iš Shelburne, Klevo iš Sudbury, Vidos iš Londono ir Stepono (Steven) iš Sudbury; brangus uošvis Patricijos ir Jono; brangus sūnus Barboros Griniuvienės ir jau mirusio Juozo Griniaus iš Lietuvos Šiaulių ir jau mirusio Manigirdo.

Vėlonis buvo pašarvotas Loughheed Funeral Home, 252 Regent St. S. at Hazel St. Laidotuvių Mišios atlaikytos Sudbury Christ the King šventovėje 1980 m. birželio 24 d., 10 v. Apeigas atliko kun. A. Sabas. Vėlonis su degintas Parklawn krematoriume.

BIRUTE-MARIJA JANUSKAITE

Niagara-on-the-Lake, Ont.

SIAME ISTORINIAME Kanados miestelyje M. S. Setkai turi medžias apaugusį vasarnamį. Siemet ten juos aplankė Giedrė Rinkūnaitė-Paulionienė su visa savo šeima, vyrų Rimu, kuris Torontė yra meno mokytojas, bei dviem augsaplaukėm dukrytėm.

Taip pat lankėsi dr. Rimas Petrasukas su žmona Gabija ir jos dviem sesutėmis Dainora bei Danguole, kurios, kaip ir Gabija, yra baigusios augstuosius mokslus. Visi jie yra jaunosios lietuvių kartos veikėjai. Atvyko katariniečiai P. P. Norušiai, čikagiečiai B. A. Markevičiai, P. Norušio ūkio Lietuvių kaimynai, nematyti per 30 metų.

Miestelyje veikia trys teatrai, bet didžiausias yra 3 milijonų dolerių vertės Bernard Shaw teatras, į kurį atvažiuoja žiurovai iš viso pasaulio. Kasmet miestelio gatvėse įvyksta Kanados ir JAV dailininkų meno parodos, sutraukiančios minias žiurovų. Gyventojų buvo prieš 10 metų tik per 2000, o dabar yra per 13.000. Būtų daugiau, bet labai pabrango sklypai ir namai. Kor.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

PAVERGTŲ TAUTŲ KOMITETO posėdis gegužės 28 d. buvo suauktas Čikagos Latvių Namuose. Jame pirmą kartą dalyvavo vietiniai afganistaniečiai, kaip naujos komunizmo aukos. Komiteto pirm. V. Viksnins padarė veiklos pranešimą. Pavergtų tautų savaitės proga jau du dešimtmečiai rengiamos demonstracijos Čikagos centre. Siemetinė demonstracija, kuri įvyks liepos 19 d. Daley Civic Centre Plazoje, pasirinkta olimpiados boikoto tema. Savo tautines vėliavas prie kalbėtojų tribūnos atlydės pavergtų tautų sportininkai, o kalbės buvusieji olimpiniai žaidynių dalyviai, tautybių atstovai ir kvietieji svečiai. Praeiviams bus dalinami atitinkami atsisaukimai. Sovietinių tautų pavergimą primins specialiai išleisti ženklai, klijuojami ant laisvų vokų. Olimpiniai komitetai bus prašomi boikotuoti Maskvos olimpiadą. Posėdyje nutarta pinigine auka paremti Afganistaniečių Salpos Fondą. Lietuviams šiame posėdyje atstovavo V. Semaska ir V. Motušis.

VILNIAUS UNIVERSITETO MEDALIS, sukurtas skulptoriaus V. Kašubos ir išleistas Akademino Skautų Sąjūdžio, susilaukė tokios paklausos, kad teko parūpinti net trečią laidą. Šiuo metu galima įsigyti universiteto 400 metų sukakčiai skirtų si-dabrinių, bronzinių (70 mm) ir naujų bronzinių (44 mm) medalių. Kreiptis į medalių platintojus lietuvių kolonijose arba jų administravimu reikalus tvarkančią A. Venckienę, 603 14th St., Santa Monica, CA 90402.

LIETUVIŲ KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ konferencijoje gegužės 24-25 d.d. dalyvavo 41 atstovas ir 19 svečių. Buvo daug sveikintojų, o dar daugiau sveikinimų gauta raštu. Aptarus ateities uždavinius, centro valdybą buvo išrinkti: Vladas Soliūnas, Stasys Lušys, Adolfas Venckus, Pranas Povilaitis, Adomas Vilnišis, Emilija Vilimaitė, Juozas Paskus, Ramunė Tričytė, Stasys Dubauskas ir Jurgis Inčiūra. Priimta rezoliucija, kuri jau paskelbta "TŽ" 26 nr. 2 psl.

A.a. INDRĖ DAMUSYTE-ČEPU-LIENĖ, sulaukusi vos 33 metų amžiaus, birželio 7 d. mirė Klevelande. Vėlonė buvo veikiama ateitininkė, M. K. Čiurlionio ansamblio narė, gimusi V. Vokietijoje, gyvenusi Kelveland, Detroito ir vėl Klevelande. Prieš pusantur metų sukūrė lietuvišką šeimą su Rimvydu Čepuliu, bet atleisdamas planus sugrįvo sunki liga. Palaidota birželio 10 d. iš Sv. Jurgio šventovės Visu Šielių kapinėse.

LIETUVOS SAULIŲ SĄJUNGOS TREMTYJE centro valdyba kultūrinį savaitgalį organizuoja rugpjūčio 9-10 d.d. Klevelande. Šį renginį globoja ir juo rūpinasi vietinė "Žalgirio" kuopa su pirm. B. Nainiu. Dalyvauti kviečiami ne tik šauliai, bet ir kiti lietuviai. Pagrindinė paskaitų tema bus žvilgsnis į dabartinę lietuvių tautos būklę.

Brazilija

KUN. F. BENDORAITIS, misijonierius gydytojas, darbuojas Guajara-Mirim, Brazilijos Amazonijoje. Ten jis yra pastatydinęs modernią ligoninę, kuriai dabar baigiamas įrengti chirurgijos priestatas. Jo ligoninė nuo Bolivijos skiria tik Guaporės upę, tad ir ten jis pradėjo statyti vaikams skirtą centrą, kurio dėka tikisi sumažinti jų mirtingumą, siekiantį net 60%. Gegužės 20 d. kun. F. Bendoraitis su pagalbininkais iš V. Vokietijos laivų išplaukė lankyti indėnų. Tame jo laive, primenantį amatininkų plaukiojamą ligoninę, indėnai galės susilaukti medicininės pagalbos.

SAVAITRASTIS "MŪSU LIETUVA", leidžiamas Sao Paulo mieste, perspėjo skaitytojus saugotis banditų. Nuo jų jau nukentėjo Jurgis Matelionis, išsiėmęs didesnę sumą iš banko ir ją atvežęs į namus. Ji, prie namų išlipusi iš automobilio, užpuolė du banditai ir atėmė pinigus. Spėjama, kad J. Matelionį jie sekė jau banke ir ten ji pasirinko savo auką.

Australija

KARALIENE ELZBIETA su savo vyrų Pilypų gegužės 28 d. vakarą lankėsi Melburno galerijoje. Į salę surengta susitikimą su karaliene buvo pakviesta apie 3.000 žymyųjų asmenų iš visos Viktorijos valstijos. Tarp jų buvo ir keletas etninę grupių vadovų su ALB Melburno apylinkės pirm. Albinu Pocium. Karalienė Elzbieta sutiko Australijos min. pirm. M. Fraseris ir Viktorijos premjeras D. Hameris. Galerijos salėje ji atidengė dailininkės Melbos paveikslą ir pasakė kalbą. Po toėjo per visas sales, kur jos laukė su kvietimais svečiai. Premjeras D. Hameris ją supažindino su A. Pociumi ir jo žmona, pasipuošusia tautiniais drabužiais. Karalienė Elzbieta, susižavėjusi tų drabužių spalvingumu, norėjo žinoti, kiek Australiją turi lietuvių, kiek jų gyvena Melburne ir kada yra atvykę Australijon. Kitų etninę grupių vadai karalienė Elzbietai nebuvo pristatyti. Daug kas stebėjosi kodėl lietuviams buvo padaryta išimtis.

MELBURNO BUVO SURENGTA iki birželio 13 d. trukusi etninę grupių tautinių drabužių ir audinių paroda. Lietuvių skyrių suorganizavo

ir jam vadovavo D. Simankevičienė. Jame jaunos lietuvaitės lankytos supažindino su vėpimu ir audimu.

Britanija

D. BRITANIJOS LIETUVIŲ SAJUNGOS centro valdybos pirmininkas tuoju po suvažiavimo buvo išrinktas Zigmantas Juras. Kiti valdybos nariai pareigomis bei veiklos sritymis pasiskirstė birželio 6 d. Londone įvyksiančiame posėdyje: I vicepirm. bus Rimasantas Sova, II — Juras Alkis, sekr. — inž. Aleksas Vilčinskis, ižd. — Balys Butrimas, nariai — inž. Stepas Nenoras ir architektas Klemenas Tamošiūnas. Lituanistinė veikla bei lietuvių jaunimo reikalais rūpinasi R. Sova ir A. Vilčinskis, kultūrinę lietuvių veikla — J. Alkis, politinė — Z. Juras.

BRADFORDO "VYČIO" KLUBO VALDYBA, vadovaujama pirm. V. Gurevičiaus, birželio 1 d. surengė vaikes šios apylinkės lietuvių moterims, tiek daug darbo įdėjusioms ir lietuviškus renginius. Jos visada vaishindavo tų renginių dalyviams, o šį kartą buvo pačios pavaišintos vyrų pastangų dėka. Joms padėjo DBL Sąjungos skyrius ir "Vyčio" klubo valdybų vardu A. Bucys, o kapelionas kun. J. Kuzmickis tarė padėkos žodį už altoriaus papuošimus gėlemis bei kitą tatką religinių švenčių progomis. Bradfordo moterys vėl turės darbo, kai liepos 19-20 d.d. čia lankysis Skotijos lietuvių choras, vadovaujamas Pr. Dzidolick. Jis dainuos klube ir įsijungs į pamaldas šventovėje.

NOTTINGHAMO LIETUVIŲ ŽIDINYE gegužės 16-18 d.d. buvo surengta skautų ir skaučių styvokla, susilaukusi 27 dalyvių, įskaitant ir skautų vadus. Kapeliono pareigas teko v.s. kun. S. Kulbiui, SJ, sveičiui iš Montrealio, pavaduojančiam atostogaujantį Londono Sv. Kazimiero parapijos kleboną kun. dr. J. Sakevičių, MIC. Styvoklos dalyviams su Lietuva bei jos svarbesniais istoriniais įvykiais supažindino ps. S. B. Vaitkevičius, su skautų šūkiu, geraisiais darbais ir patyrimo ženklais — v.s. J. Maslauskas, su uniforma bei jos ženklais — rajono vadys v.s. J. Alkis, su skautiškiu styvoklų reikšme — ps. E. Sova. Skautininko žodį davė ps. kun. dr. S. Matulis, o jam žalią kaklaraištį užrišo v.s. kun. J. Kulbis. Laužą klemejęs pakietė trys uždėtos žvakės — geltona, žalia ir raudona. Pirmoji buvo skirta Dievui, antroji — Tėvynei, trečioji — artimui. Jas uždegė: v.s. kun. S. Kulbis, SJ, v.s. J. Alkis ir DBL Sąjungos skyrius pirm. K. Bivainis. Styvoklai vadovavo ps. S. B. Vaitkevičius. Sekantį kartą Britanijos lietuvių skautai susitiks savo vasaros styvokloje Lietuvių Sodyboje liepos 26 d.

Vokietija

JURGIS PYRAGAS atsiuntė dienraščio "Hansestadt Luebeck" birželio 6 d. lapą, kuriame pranešamas lietuviško paminklo sunaikinimas Vorwerkio kapinėse. Jis buvo pastatytas 1947 m. Sibirian ištreimtiems tautiečiams prisiminti. Nuoatrokale matyti trys nuremtos granito gabalai. Luebecko miesto senatoriaus H. D. Schmidto nuomone, paminklo atnaujinimas pareikalus kelių šimtų markių. Nusikaltėliai nėra žinomi, bet jų pajieškas pradėjo kriminalinė policija. Pats J. Pyragas kažkodėl yra linkęs manyti, kad paminklo sunaikinimas esąs susietas su iš okupuotos Lietuvos atvykstančiais tautiečiais, kurių eilėse esama sovietinių agentų. Kaltės jis nenori mesti vokiečių komunistams, kurių V. Vokietijoje netrūksta. Dėl jų agentų netgi buvo priverstas pasitraukti kanceleris W. Brandtas. Be to, paminklus kapinėse kartais daužo bei naikina nihilistinėje nuotaikoje užaugę vietiniai paaugliai. Tokiais atvejais geriau yra palaukti policijos sprendimo.

Šveicarija

LIETUVOS IR KITŲ BALTIJOS RESPUBLIKŲ okupacijos keturias dešimtmetis susilaukė plataus atgarsio šveicarų spaudoje. Apie jį didžiausią tiražą turinčiame sostinės dienraštyje "Berner Zeitung" rašė dr. Albertas Gerutis, nušviesdamas mums jau žinomus anuometinius bei dabartinius įvykius. Straipsnyje pabrėžiama tautinė bei religinė prieaspaula Brazilijos respublikose, planingas jų rusinimas. Primenama, kad Rgygoje gyventojų daugumą jau sudaro rusai. Tačiau visos okupanto pastangos neįstengė palaužti gyventojų opozicijos, o ji ypač yra stipri Lietuvoje, kur nuo 1972 m. pogrindyje leidžiama "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika". Nepaisant griežtų bauminių opozicija okupantų režimui nesilpnėja. Kitame Berno dienraštyje "Der Bund" straipsnį panašia tema paskelbė baltiečių ičiulis Hans Rychener. Jis pradeda nuo pernėkštės sovietinės invazijos į Afganistaną ir grįžta į 1940 m., šį laikotarpį laikydamas nenutrūkstancia sovietinių užkariavimų grandine. H. Rychener taipgi atkreipia savo dėmesį į sovietų enciklopedijoje skelbiama melą, kad nepriklausomų Baltijos respublikų vyriausybės turėjo kažkokius ryšius su fašistine Vokietija. Iš tikrųjų tuos ryšius su Vokietija buvo užmezgusios ne jos, o pati Sovietų Sąjunga Molotovo-Ribbentropo sandėrių, bendru smūgiu Lenkijai.

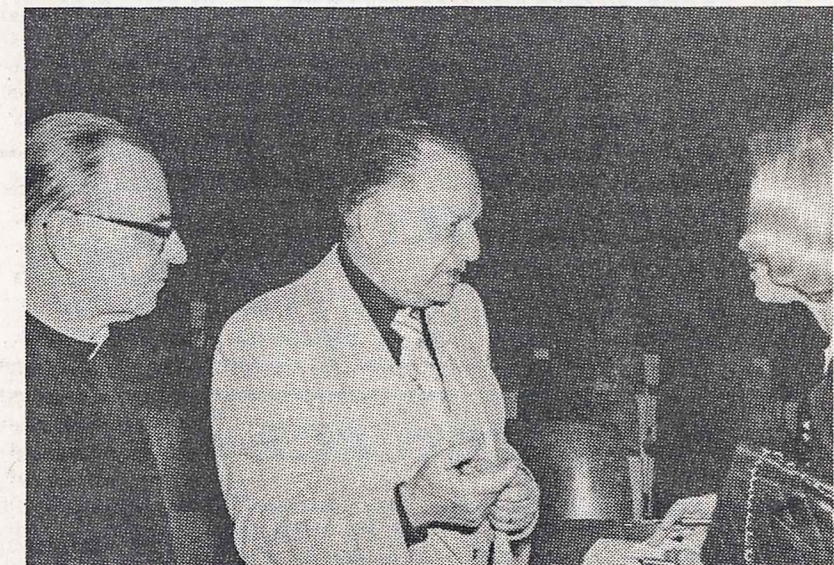
Juožas Kralikauskas nepriklausomoje Lietuvoje buvo pakelbės tik vieną novelių "Sėptynių kalavijų" knygą. Tuo tarpu tremtyje jis tapo vienu vaistingiausių stambiosios prozos rašytojų, nes lig šiol yra sukūręs aštuonis romanus, kurių šeši yra vainikuoti premijomis. Kadangi penkias premijas J. Kralikauskas yra laimėjęs dienraščio "Draugo" romanų konkursuose, tai jis šitaip rimtai pradėjo konkuruoti Jurgi Gliudą, kuris "Draugo" kasmetiniuose konkursuose premijų yra laimėjęs daugiausia.

Siemetinių premijuotu romanu "Po ultimatumo" iš tolimųjų istorinių pagairių, kuriose gyveno Mindaugo ir vėlesnių laikų herojai, J. Kralikauskas sugrįžo į mūsų žiauriai ir skausmingą epochą, iš kurios sau medžiagą buvo pasiėmęs pirmąjį savo romanui "Sviesa lange".

"Po ultimatumo" pradžioje rašytojas mums parodo tris jaunos (ar tik ne pirmamečius?) lietuvių mokytojus — Joną Dainį, Salomę Merkytę ir Igną Valį — per Petrinės viename laivyje besirstančius Nemune. Jie visi trys džiaugiasi pavasario grožiu, o abudu vyriškiai dar norėtų laimėti Salomės palankumą, nors ši pragmatinė gražuolė tik žaidžia savo kolegų draugystę, o vieną jų, Igną Valį, išverčia iš laivelio į Nemuną. Šis idėlis sudrumstimas pasirodo lyg simbolis jų vėlesniam gyvenimui toli nuo Lietuvos, kai po kelių kilmės metų jie vėl susitinka už okeano Amerikos kontinente.

Dabar jų šeimos suskaldytos, o jie patys degraduoti kaip žmonės fiziniams darbams, ne mokytojų profesijai, kuriai ruošėsi ir dirbo Lietuvoje. Tiesa, atrodė, kad Ignas yra išvengęs istorijos kirvių, kurie kapojo Lietuvos žmones ultimatumų, okupacijų ir pasaulinio karo metais, tačiau ir jis degraduotas, nes tarnauja paprastu darbininku psichiatrinėje ligoninėje. Višiškiai vienas jis stengiasi susigrąžinti per ilgus metus pasiliktą Amerikoje vėl sutiktą Salomę, tačiau jis taip pat "draugauja" su kaukole, rasta kapinių pakraštyje ir simbolizuojančia galutinį žmonių gyvenimo laimėjimą. Ir kai Jonas Dainys grįžta iš ligoninės, negalėjęs aplankyti sunkiai sergančio Igno, jo kelionė požeminiu greituoju traukiniu taip pat tampa žmogiško likimo simboliu: "Ir vėl lekia. Kažką vejasi? Nuo kažko bėga? Lemiamose lenktynėse su kažkuo nematomu. . ." (187 psl.) Iš tikrųjų lenktynės su kažkuo nematomu nėra tik iš tėvynės išbėgimo tremtinio likimas, bet apskritai žmogaus dalia pasaulyje.

Dar labiau už draugystę su kaukole vienetvėje ir žmogaus aklą bėgimą į nežinomą, į višažmogišką didelę reikšmę "Po ultimatumo" romanas iškelia individualaus asmens susidūrimą su stichiniais istorijos kataklizmais, kai juos mėgina vainikuoti tokie pikti jėgų totalitarniai eksponatai, kaip "tėvai ir mokytojai" Stalinas su Hitleriu. Kad tada žmogus buvo tiek vertas, kiek dulkė, kad koncentracijos stovykloje klaidžiojanti utelė atrodė pavojingesnė už plėšiką, — tai šurpiai pajunti, beskaitydamas "Po ultimatumo". Tada matai ir istorijos fatumą, kuris anais 1939-1953 metais šimtams ir tūkstantams Lietuvos gyventojų buvo iškilęs grėsminga nematoma siena, kuri pikti jėgų griauama skaldė-triuškino, žmonių galvas, jų šeimas, jų žmogišką dalį pasaulyje.

Amerikietis VICTOR HERMAN (viduryje), daug metų kentėjęs sovietų kalėjimuose ir bausmės stovyklose, kalbėjo šibirinių trėmimų minėjime Toronto. Nuotraukos — jis atsako į spaudos atstovų klausimus

Klaiki istorinės stichijos grėsmė J. Kralikausko romane ypač atsiskleidžia vidurinėse jo dalyse, pradedant pasaulinio karo pradžią, tiksliau Sovietų Rusijos įvedamomis į Lietuvą kariuomenės įgulomis ir baigiant pabėgėlių stovyklomis Vokietijoje. Ta fatalinė grėsmė nematoma tebeklajojo net pokario ramybėje, nes romano svarbiausiam veikėjui Jonui Dainiui tebeatrodo lyg "iš atokiau" jis stebi kas, seka koks neatsitaukdamas; lyg sėlina, neatsilieka kažkas; gresia nežinia kas pikto" (154 psl.).

Be jokios abejonės "Po ultimatumo" romane istorinio fono labai natūralus suliejimas su grėsminga istorine stichija yra tikras meninis laimėjimas, nes jis atliktas taupiomis, beveik nepastebimomis priemonėmis. Girtinas "Po ultimatumo" autorius ir dėlto, kad jis šiame savo romane palaiko J. Gliudą iniciatyvą, pabrėžta "Agonijos" romane, vartoti tikrinius vardus ir asmenis, kalbant apie viešąjį nepriklausomos Lietuvos gyvenimą.

J. Kralikauskas savo romane mini Lietuvos kariuomenės vadą generolą Vincą Vitkauską, kuris po sovietinio ultimatumo davė visiems Lietuvos gynėjams įsakymą draugiškai sutikti sovietines tankų divizijas, užplūstančias Lietuvą 1940 m. birželio 15 dieną.

Kralikauskas taip pat neužmiršta kitų "mažesnių žuvų", tokių kaip lietuviškai vokiškas gestapininkas Richard Schweizer ir jo draugai.

Prisiminus čia nešviesius Lietuvos istorijos asmenis, kažin kaip savaime kyla klausimas: kas įtrauks į dailiąją savo kūrybą gausias kultūrines asmenybes, kurių nepriklausomoje Lietuvoje buvo gražiai sužydusios? Čia keliame tą klausimą prie J. Kralikausko romano, nes jo kūrinyje tarp gausių svetimačių vardų yra suminėti ir du lietuvių aktoriai — Juozas Siparis ir Henrikas Kurauskas. Tarp svetimačių "Po ultimatumo" romane minimi tokie filmų aktoriai, kaip Greta Garbo, Zaneta Makdonald, Edy Nelson, Ramon Novarro, Marlena Dietrich, Emil Jannings, kuriuos galėdavo matyti jaunystės metais kaikurie J. Kralikausko romano herojai, nors tie vėrdai daugeliui jau dabar yra beveik tuščių raidės ir dar labiau taps bereikšmėmis po dešimt metų. Taigi šitos ir kitos pavardės, kai jos romane tik suminimos, bet plačiau necharakterizuojamos ir neįtraukiamos į kūrinio eigą, tampa tik jo balastu.

Romano autorius gal pasiteisinti, kad filmų aktorių vardus bei nuotykių romanų rašytojus savo dienoraštyje mini viena "Po ultimatumo" veikėja, Lilė, prisimindama savo gimnazistės dienas, kai ji buvo įsimylėjusi patrauklų jaunuolį Morkūną, kuris vėliau tapo jos mylimu vyru, bet kurį nacių gestapininkai vokiečių okupacijos metais ištremė į koncentracijos stovyklą žūti. Bet ar už šitos veikėjos Lilės Morkūnienės dienoraštį su gausybe vardų romano autorius nėra atsakingas?

Visai galima suprasti, kad baisios nelaimės ištikta Morkūnienė nori konkrečiau pažvelgti į netolimą savo praeitį su vyru, skaitydama savo dienoraštį. Bet kam romano autorius iš jos dienoraščio išrašė beveik visą, kas bent kiek vaizduoja Lilės ir jos vyro meilimą praeitį su visokiais vardais ir kitokiomis vandeninomis detalėmis? Argi tos visos dienoraščio smulkme-

nos reikalingos informacijai apie dviejų asmenų meilimą ir naivia praeitį, kai prieš akis stovi mylimo vyro priverstinė mirtis? Argi anai praeičiai priminti neužteko kelių dienoraščio ištraukėlių? Tuo tarpu per du atvejus iš ano dienoraščio "Po ultimatumo" autorius išrašė net 40 puslapių, kurie sudaro gerą penktadalį viso romano. Juk tie du gabalai su draugystės ir meilės žaismu praeityje nukreipia skaitytojo dėmesį labai į šalį tuo tragiškos įtampos metu, kai reikia išspręsti dilemą, ar Lilės Morkūnienės vyras išliks gyvas, ar bus nužudytas kacetė. O jei Lilės ir Juliaus Morkūnų praeitis buvo tokia svarbi, kodėl ji nebuvo iškelta romane anksčiau? Kodėl autorius Lilę su jos tragedija ir jos jaunystės meile teparodė beveik savo romano viduryje?

Nerasdamas tikro atsakymo į čia keliamus klausimus, pradedu manyti, kad "Po ultimatumo" romane J. Kralikauskas rašė bendrai su kitu rašytoju arba rašytoja, kuri/s jaunystėje labai mėgo lankyti įvairius kinematografus ir skaityti daug nuotykių romanų. Jei šis atvejis tikras, jis nebūtų joks nusikaltimas rašytojų įpročiams, nes prancūzų literatūroje nevienas literatūros kūriny yra parašytas dviejų autorių. (Šita proga galima pasakyti, kad mums gerai žinomas Oskaras Milašius jaunystėje su savo draugu Francis de Miomandre bendrai yra parašęs linksmą povėdinių vardu "Vaiduoklis praeivartą"). Tik šitokiu atveju svarbu, kad abu rašytojai savo dalis suderintų kompozicijos ir vaizdavimo būdo atžvilgiais taip, kad visas kūriny davėktų organiską (nedaloma) vienybę. Ar šitaip atrodo "Po ultimatumo"?

Deja, su apgailestavimu reikia tarti ne, vistic, ar J. Kralikauskas savo romane rašė vienas, ar su bendradarbiu/be: "Po ultimatumo" kompozicija, atrodo, susvyruoja per vidurį. Jeigu net prileistume, kad J. Kralikauskas sugėbėjo save paleisti taip, kad gimnazistės Lilės dienoraščio puslapiai atrodytų tikrai mergaitiški, tai vis dėlto neišnyktų klausimas, ar viename ir tame pačiame romane leistini dvejoji vaizdavimo būdai. Svarbiausia, kad žaismingų moksleivės dienoraščio puslapių griežtai prieštarauja tragiškos situacijos beveik sustingimui.

Pagaliau gal kompozicinis nedarnumas "Po ultimatumo" romane atsirado todėl, kad J. Kralikauskas netaip seniai buvo pamėgęs beveik visai palaidą, vidinio monologo kompoziciją-rekompoziciją, kuri vyraavo jo "Tautvilio" ir "Mažvydo Vilniuje" romanuose. "Po ultimatumo" romane išvidinio dialogo nebėra. Ir gerai, kad nebėra, nes jis čia būtų sumenkinęs visą istorinės stichijos grėsmingą galybę.

Kai lengvai perskaitai "Po ultimatumo" nedidelį kūrinių, pasidaro kažin kaip gaila, kad jis taip greitai pasibaigė, nors ir jokių vilčių nebuvo sukėles. Gaila taip pat, kad pragariska me istorijos kataklizme J. Kralikauskas ryškiai teiškė apie šešetą asmenų, kurie savo ambaizios prielaidos prieš pragariskai milžinišką istorijos stichiją, būtų neteisinga, nes J. Kralikauskas — ne toks epinis talentas kaip Albinas Baranaukas, kuris iš kelių tikrovės šipuliukų priskaldo visą pasakojimo vežimą.

J. Kralikauskas yra lyriškas epikas, kuriam sielos gyvenimas — vidinė tikrovė gal net idomesnė ir svarbesnė, negu regimasis pasaulis, nuo kurio daug (o "Po ultimatumo" visiškai) priklauso žmonių likimas. Šitame savo romane kelių jaunų žmonių dalį jis ir atvaizdavo, beveik susigraudinęs, širdyje vos neraudodamas, kad gražiosios jaunystės užmojų ir svajonių neliko nė pėdsako dėl piktybės jėgų siautėjimo pasaulyje. Kas neįėjusio karo liepsnų, nei fizinių kančių konvulsijų, o tenorės tyliai apmąstytą dingusią jaunystę ir amžinai perskeltą šeimų žaidą, tas galės būti dėkingas J. Kralikauskui už nesugautą laiką ir nesugautas laimės priminimą trumpame arba tiesiai per trumpame "Po ultimatumo" romane.

ALDONA SENDŽIKAITE, laimėjusi pirmą vietą rašinių konkurse visos Kanados mastu. Jos tema "Journey towards understanding" gyldeno psichinės sveikatos klausimus. Konkursą rengė Canadian and Etobicoke Mental Health Association. Laimėta premija jai išteikė generalinis Kanados gubernatorius E. Schreyer specialioje iškilmeje Otavoje. Aldona, XII skyriaus mokinė, mokosi Michael Power-St. Joseph's gimnazijoje Toronte

Ne mūsų lygmens žmogus

Treji metai nuo Mindaugo Tamonio sunaikinimo okupuotoje Lietuvoje. Apie jį rašo naujas pagrindžio leidinys "Pastogė" pirmame numeryje

Sukako 3 metai nuo Mindaugo Tamonio mirties. Šią Vėlinių nuotaukos dieną užmirškime tuos, kurie norėjo matyti jį ligonių. Tuos, kurie ir yra tikrieji ligonys, nes argi gali normalus žmogus taip, kaip jie, kaninti savo artimą? Tai juos reikia gydyti ir jų gailėtis — tu, kurie buvo Mindaugo budeliai ar budelių įrankiai. . .

Šiandien mes jau suvokiame, kad jis buvo ne mūsų lygmens žmogus, ir tas kasdieninis mastelis, kurį taikome sau ir kitiems, jam netinka. Daugelis dar ir dabar tebeklausia: argi nebuvo galima jam padėti? Kodėl jis pats nieko nedarė? Kodėl stovėjo tylėdamas, kai jį žudė, kodėl nesipriešino ir neprotestavo?

Stovėjo ir tylėjo — gaudamas smūgius, bet jį juos neatsakdama. Mums tai nesuprantama. Betgi pirmieji krikščionys, įmesti į areną žvėrimis, irgi tylėjo — tylėjo ir meldėsi.

Tik vieną vienintelį kartą, gal sunkiausią gyvenimo valandą, kai prievarta išgabusius jį ligoninėn, mirė motina, o "gydytojas" nenorėjo išleisti į laidotuves, jis pasakė savo kankinotojui: "Aš jūsų negerbiu". Negerbiu. . . ir tame jis visas, jo santykis su žmonėmis, net su tais, kurie buvo jo priešai. Ne "nekenčių", o "negerbiu", nes neapkęsti jis nemokėjo. Telieta tai kaip liudijimas, jog Kalno pamokslas tebėra gyvas ir dabar.

Giliau nei kiti pažino jis savo kartą — kartą, gimusią karo metu, augusią pokario tvankumoje, — kartą technokratinę, su išklibusia pasaulėžiūra. Tai jai buvo skirta "ZINIA", pagrindinis jo gyvenimo kūriny, o taip pat ir tiems, ateinančioms, penkiasdešimties metų gimimo, tai mūsų vilčiai, naujai ir paslaptingai, davusiai mums Romą Kalantą.

Kas yra "ZINIA"? Ar tai filosofinis veikalas, kuriame išdėstytos pažiūros ir naujus ir nenaujus dalykus? Kaip jį vertinti? Ar rasime ten ką nors naujo ir dar negirdėto, kas patenkins visada alkamą mūsų intelektualinį skilvį? Visa tai mes ten rasime, bet neįėjusio kime vien tik to.

Mažoje kamarėlėje, naktimis sulinkęs prie knygos, dirbo žmogus, kuris mus labai mylėjo. Ir rašė jis ne veikalą, o išpažintį, gal — veidrodį, kuriame galėtume, jei to panorėtume, pamatyti ir savo kelią. Už tai buvo apmokėta gyvenimu tikrąją žodžio prasme. Todėl žiūrėkime į jį iš tokio taško — ne tam, kad padarytume nuolaidą, o tam, kad suvoktume, jog šio kūrinio vertė yra kitur. Dėlto ir žiūrėti į jį reikia kitaip.

Tai ir veidrodinis, ir išpažintinis, ir dar kažkas daugiau, ką galima pavadinti Dievo ilgėmis. Siela čia braunasi pro teosofijos tankes, pro racionalistinių konstrukcijų labirintus, gal klydys-

ma ir klupdama, bet vedama galingo šauksmo: "Eikite pas mane, nes aš esu Gerasis Ganytojas, kuris nupraus jums akis Silosės tvenkinio vandeniui, ir jūs praregėsite".

Filosofas profesionalas gal ras "ZINIOJE" ir neišbaigtumo, ir eklektikos — viso to, kas taip svarbu akademikams ir visai nesvarbu trokštančioms gyvo žodžio, "ZINIOJE" yra gyvybė, moralinė ir intelektualinė jėga, kuri daro šį kūrinių AUTENTISKU savo kartos dokumentu ir paminklu.

Jam buvo lemta iki galo nueiti žmogiškąjį savo kelią, pasiekti tą pilnatvę, kurią nedaugelis pasiekia. Jis buvo ir poetas, kuris suvokė žmogiškosios kūrybos ribotumą; prisiminkime O. V. Milašiaus žodžius apie savo poeziją: "Dieve, kaip tai žmogiška, perdaug žmogiška!"

Išiklausykime — kokia estetine skaidra, kokia transcendentine pasaulio sustvėrimo vizija persišviečia šios eilutės:

perlamutė šitie žodžiai. . .
skaisties baltos lūpos vėrės,
kaip dangus į sielą — grožis
ir tyrumas rugiagėlės. . .

Filosofija jam buvo ne pažiūrų sistemos konstruavimas, netgi ne tiesios įsiekojimas, o greičiau būdas mylėti tiesą — tai, kas priimta vadinti gyvenimo filosofija.

Kaip aiškiaregys, šaukiantis į šviesą ir perspėjantis, jis negalėjo tylėti. Nes kaip gi kitaip galima suprasti paskutinį jo laišką CK, mūsų akimis, bevilčių ir beprasmisšką? Juo labiau, kad tame laiške jis ne prašo, ne reikalauja, bet perspėja. Perspėja apie galimą nužmogėjimą, apie pasekmes to kelio, kuris vadinamas valstybiniu ateizmu. Prisiminkime, jog ir O. V. Milašiaus paskutinis kūriny buvo jo apokaliptiškas laiškas poezijai, kur savo regėjimuose poetas jau mato karo apstėstą Europą.

Štai tie trys laiptai, trys pakopos: sau — kitiems — SVIESA! Jomis jis kopė, siekdamas atsako — kam esu? Ir jo mirtis tebuvo apmokėtos nuostabiai vientiso gyvenimo, kurio kryptis — Dievop.

Mindaugas Tamonis, Romas Kalanta ir tie, kurie bus po jų, yra stulpai, žymintys pokarinės Jaunosios Lietuvos nueitą kelią. Jie — tai mes, jie mūsų, ir mūsų — visiems laikams.

"Merkelis Giedraitis"

nauja knyga apie šį didvyrį ir jo nuostabius laikus; gaunama pas platintojus ir tiesiai iš leidyklos:
Amberland Publishing Co.,
1813 Larchwood Ave.,
Troy, Mi. 48064.
Kaina: \$7.00 minkštasis viršelis, \$11.00 — kietais.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

ČIKAGIETĖ SOL. PRAURIME RAGIENĖ, lyrinis sopranas, ruošiasi koncertinei kelionei į Australiją. Jos koncertai numatyti: liepos 19 d. — Adelaidės Lietuvių Namuose, liepos 20 d. — Melburno Lietuvių Namuose, liepos 26 d. — Kanberos Lietuvių Klube ir liepos 27 d. — Sydnėjaus Lietuvių Klube. Adelaidės lietuviams su viešnios balsu iš anksto padėjo susipažinti neseniai išleista P. Ragienės plokštelė "Yra šalis", kurios ištraukas birželio 7 d. transliavo vietinė lietuvių radijo valandėlė. Menininkų atsikvietimu Australijon rūpinasi ALB krašto valdyba su pirm. V. Neverausku ir ypač valdybos narė kultūros reikalams sol. G. Vasiliauskiene. Siemetinėms gastroliams yra pakviestas ir humorą žarstantis aktorius Vitalis Žukauskas. Abu šie menininkai sutiko atvykti savo lėšomis. Tikimasi, kad bent jų kelionės lėktuvu išlaidas padengs koncertų pajamos.

NIUJORKO VYRU CHORAS "PERKŪNAS" savo metinį koncertą surengė gegužės 17 d. Kultūros Židinyje. Tai buvo pirmas "Perkūno" pasirodymas su naujuoju vadovu muz. Viktoru Raliu, kuris taipgi yra Apriškimo parapijos vargonininkas, vadovaujantis ir jos chorui. Koncerto programon jis buvo įtraukęs tarptautinių klasikų kūrinių, operų ištraukų, lietuvių kompozitorių dainų. "Perkūnas" turi gražią tradiciją į savo metinius koncertus pasikviesti solistų. Siemetinė viešnia buvo smuikininkė Milda Alkaitytė, gimusi Klevandė, neseniai baigusi konservatoriją Baltimorėje, šiuo metu gyvenanti Manhattane. Į tarptautinę klasiką jaunoji smuikininkė buvo įrikiavusi ir nemažai lietuviškų kūrinių: tris E. Balsio fragmentus iš baletu "Eglė žalčių karalienė", J. Stankūno "Panemunėje", F. Bajoro "Soki". Choriui ir smuikininkai akompanavo pianistė Dalia Sakaitė.

SAVIVEIKLINIS ADELAIDES TEATRAS "Vaidila" šio Australijos miesto lietuvių gegužės 3 d. pakvietė į V. Krėvės "Žento" premjerą, paruoštą rež. V. Opulskio, paripiūsiu ir scenovaizdžius. Iš "Žento" jis išbraukė du veiksmus. Vaidino veteranai aktoriai — J. Neverauskas, A. Miliauskas, V. Ratkevičius, A. Petrikas, A. Gutis, N. Skidzevičius ir J. Miliauskas, talkinami gausios būrio jaunimo. Jaunevadžių vaidmenys buvo patikėti R. Rupinskaitei ir L. Kubiliui. Šis teatras savo veiklą yra pradėjęs 1949 m. "Pirmuoju skambučiu", net tris kartus keitęs savo pavadinimus. Po spektaklio aktorius ir režisiorius pasveikino ALB Adelaidės apylinkės valdybos pirm. C. Zamoiskis, finansinei paramai įteikdamas čekį. Vaisėms vadovavo "Vaidilos" administratorius V. Baltutis.

KLEVELANDO VYRU OKTETAS, vadovaujamas Rytų Babicko, lankėsi Omahoje, Nebraskaje. Jo dviejų dalių koncertą gegužės 17 d. surengė vietinis lietuvių mėdiatorių klubas "Aras" su savo vadovu Vyta Mackevičium, koncerto išlaidom padengti surinkęs apie \$2.000. Išvykoje dalyvavo ir nuolatinė okteto talkininkė sol. Irena Grigaliūnaitė. Šia išvyka Klevelando vyru oktetas, atrodo, vėl pradeda pastaraisiais metais nutrikusias savo gastroles.

BOSTONO KONSERVATORIJOS KONCERTE gegužės 10 d. buvo atlikto Jeronimo Kačinskio "Miniatiūros" fleitai, klarnetui ir violončelei. Šis kūriny buvo išleistas ir dabar yra prieinamas amerikiečiams muzikams smuikininko Izidoriaus Vasyliūno pastangų dėka.

BENDRAJA LIETUVIŲ DAILININKŲ PARODA Čikagoje surengė II Čiurlionio Galerija, Inc., 4038 Archer Ave. Dalyvavo 14 dailininkų su 42 įvairaus žanro kūriniams. Juos paroda atrinko specialioji komisija — A. Cooper, J. Strods ir J. Mielulis. Ši komisija taipgi paskyrė premijas: dail. M. Šileikio \$500 — I. Brazdionienei už "Purpurinį paukštį", dail. T. Petraičio \$200 — J. Paukštienei už "Ankstvyjį pavasarį", Čiurlionio Galerijos, Inc., \$100 — V. Švabienei už grafikos darbą "Su džiaugsmu i laisvę". Brandžiausio parodos kūrinių vertintojai pripažino \$500 premiją parpiūsinio dail. M. Šileikio "Ziemą".

LIETUVIŲ MOTERŲ "DAINAVOS" SAMBŪRIS birželio 7 d. Londono Lietuvių Namuose Britanijos lietuviams surengė susitikimą su svečiais iš Kalifornijos — rašytoju Andriumi Mironu-Norimu ir jo žmona aktore Ona. Vakaro dalyvius su abiem svečiais supažindino rašytojas K. Barėnas. Programon buvo įtrauktas A. Norimo prozos ir poezijos kūrinių. Pirmojoje dalyje Andrius skaitė novelę "Staigmena", Ona — novelę "Paslaptis", abu — novelę "Kelias į Punkską". Pirmąją dalį užsklėdė abiejų pakaitomis skaitomi eilėraščiai: "Motinos mirtis", "Čiurlionį apmąstant", "Laikas", "Himnas saulei", "Ji prisikels". Antrojoje programos dalis buvo linksmoji, pradėta eilėraščių "Džinas", humoristinė novelė "Bevarlių krantas" ir užbaigta ištrauka iš komedijos, kurioje O. Mironienė teko Šančių ponitės vaidmuo. Programą papildė humoristinė poema apie Altamirą, kurioje A. O. Mironai gyvena. Po viešnagės Britanijoje ir literatūros vakaro jos sostinėje Londone įdėtu tęsė turistinę kelionę Prancūzijoje, Šveicarijoje ir V. Vokietijoje.

LIETUVOS RAŠYTOJŲ SAJUNGOS 22 d. Vilniuje buvo skirtas Montrealyje gyvenančiam poetui Henriui Nagiui. Apie jo gyvenimą ir kūrybą kalbėjo V. Kazakevičius, atsiminimais apie ankstyvąjį H. Nagio kūrybos laikotarpį dalijosi E. Matuzevičius. H. Nagio eilėraščių skaitė jaunoji poetė D. Pranciškytė.

PROFSAJUNGŲ KULTŪROS RŪMŪS Vilniuje dvi savaites viešėjo Klaipėdos dramos teatras. Viešnagė buvo pradėta prieš pat sezoną užbaigę paruošta Justino Marcinkevičiaus "Katedros" premjera. Ja vyr. rež. P. Gaidys užbaigė J. Marcinkevičiaus trilogijos pastatymus. Išvykoje taipgi dalyvavo ir Vilniaus konservatorijos Klaipėdos fakultetų dramos teatro aktorius specialybės diplomantai — vyr. rež. P. Gaidžio ir pedagogės E. Savukynaitės auklėtiniai. Vilniečiams buvo parodytas diplominis jaunųjų aktorių spektaklis — A. Arbuzovo "Neatsargūs žaidimai". Rudenį diplomantai išjungs į teatro aktorius eiles. Iš kitų vilniečių atvežtų veikalų minima vengrų dramaturgo A. Kerteso komedija "Vardinės", amerikiečių dramaturgo E. O'Neillo pjesė "Anna Christie".

DAILES PARODŲ RŪMAI Vilniuje surengė apžvalginę dail. prof. V. Jūrkūno grafikos darbų parodą, susietą su jo amžiaus septyniasdešimties metų. Parodos atidaryme jo kūrybą apibūdino Dailininkų Sąjungos valdybos pirmininko pavaduotojas S. Jusonis. Sukaktuvininkas dailės studijas yra baigęs 1935 m. Pabrėžiama, kad jis yra pasirinkęs "komunisto kūrėjo kelią", kuriuo žengė ir prieškariniai, ir karo, ir pokario metais. Dėlto jo paroda aplankė ir kompartijos vad. P. Griškevičius su kiais augštaisiais partiečiais. Džiaugiamasi V. Jūrkūno lenininės tematikos kūriniams, nors už juos gerokai stipresnės yra jo knygu iliustracijos: D. Poškos "Mužiuko žemaičių ir Lietuvos", K. Donelaičio "Metų", vysk. M. Valančiaus, žemaitės bei kitų lietuvių klasikų kūrinių. Už knygine grafiką V. Jūrkūno yra laimėjęs respublikinę premiją, susilaukęs tarptautinių apdovanojimų Leipzigo mugėje.

VILNIAUS OPEROS TEATRE viešėjo amerikietis tenoras James King. Gegužės 13 d. jis atliko Cavaradosio vaidmenį G. Puccini operoje "Tosca". Svečio partneriais šiame spektaklyje buvo sopranas Gražina Apavičiūtė ir baritonas Vidas Bakas.

LIETUVOS KINO STUDIJA paruošė koncertinį pilno ilgio filmą "Muzikinis maratonas", skirtą Maskvos olimpiadai. Jį buvo užsakiusi centrinė televizijos studija Maskvoje. Filmo premjera numatyta olimpinį žaidynių metu. "Muzikiniame maratone", kurio scenarijų parašė bei režisavo R. Poškaits ir A. Šiūsa, dalyvauja Vilniaus puikiamųjų instrumentų orkestras "Trimitas", jo šokėjų grupė, estrados dainininkai, dramos teatrų aktoriai. Olimpiados metu Maskvoje taipgi bus rodomas rež. P. Abukevičiaus trylikos serijų filmas "Mėskutės Nidos nuotykių".

SAJUNGINĖ PLOKSTELIŲ GAMYKLA "Melodija" buvo surengusi plokštelių voku meninio apipavidalinimo konkursą. Pirmą premiją laimėjo dail. V. Valius už Justino Marcinkevičiaus "Mažvydo" plokštelių apipavidalinimą — tris vokus ir dėžutės aplanką.

"NEAPYKANTOS SPALVŲ" SPEKTAKLIU Vilniaus dramos teatre savo amžiaus penkiasdešimties metų ir kūrybinio darbo trisdešimtmetį paminėjo aktorė Marija Rastekaitė. Ji yra baigusi Lunačarskio teatrinio meno institutą Maskvoje, aktore dirbusi Šiauliuose ir Kaune, į Vilniaus dramos teatrą įsijungusi 1956 m. Per tris dešimtis metų sukūrė daug brandžių vaidmenų.

DAIL. A. TAURINSKO 25 tapybos kūrinių parodą surengė Klaipėdos dramos teatras savo patalpose. Didžiąją paveikslų dalį sudarė Klaipėdos miesto ir pajūrio peizažai.

VILNIAUS UNIVERSITETO filologijos fakultetas gegužės 20 d. pagerbė neseniai mirusį prof. Ricardą Mironą. Pranešimą apie jo mokslinę ir pedagoginę veiklą padarė klasikinės filologijos katedros vedėjas docentas B. Kazlauskas, apie jo nuopelnus indologijai — Indijos bičiulį sekijos pirmininko pavaduotojas A. Gudelis. Pluoštą atsiminimų pateikė prof. Z. Zinkevičius ir A. Daniellius. Kalbėtojai pabrėžė svarbų mokslinės palikimą, kurį sudaro jo mokslo veikalai bei vertimai iš senosios indiečių ir antikinės literatūros: "Orta kalbos šodynas", "Dvylika Rig-Vėdo himnų", Eschilo "Prickaltasis Prometėjas", "Septynias prieš Tebus". Iš neskelbtų prof. R. Mirono darbų ypač svarbus yra lietuvių kalbai giminingos sanskritų kalbos vadovėlis, kuris gali būti įvadu į indiečių filologiją, ir senasis indiečių literatūros paminklas "Pančatantra". Už ryšių stiprinimą su Indijos kultūra prof. R. Mironui buvo paskirta J. Nehru premija, nesukubta jam įteikti prieš mirtį. Premijos laureato diplomas ir medalis dabar buvo perduotas velionies dukrai Valentinei Ciplienai. Filologijos fakulteto studentai padėkiamavo prof. R. Mirono Vilniaus universiteto 400 metų sukakčiai sukurta odė "Carmen saeculare" ("Amžij giesmės"). V. Kst.

Laisvės Olimpiada

Girdėjome įvairių valdžios pareigūnų, pačių atletų ir eilinių piliečių pasisakymus Maskvos olimpiados klausimu. Vieni teigė, kad sovietų užėmimas Afganistano neturėtų paveikti kitų tautybių planų vykdyti olimpiadą, kad sovietų išbrovimas į Afganistaną neličia atletų, kad sportas nepriklauso politikai. Antra grupė tvirtino, esą nekvepiu dmesio i sovietų agresyvumą būtų pavojinga dalyvavimas olimpiadoje rodytų pritarimą sovietiniam nusikaltimui, sportas, kaip ir dauguma dalykų, neatšiejami nuo politikos.

Nėra imanoma ši klausimą paprastai išspręsti. Jei galėtume svarstybose apsiriboti vien sporto ir politikos tikslų teorijomis, būtų lengviau, tačiau faktų esame verčiami atsižvelgti ir į praktišką gyvenimo patirtį.

Olimpiados pradėtos rengti prieš tūkstantčius metu Graikijoje. Susirinkdavo iškiliausi sportininkai dalyvauti varžybose. Ta proga būdavo pertraukiamos visos tarpvietinės kovos. Taigi, nuo pat pradžios olimpiados vyrovo taikinga dvasia. Ilgainiui olimpinė idėja išaugo į pasaulinį masto renginį. Iš visų pasaulio kampų į olimpiadas suvažiuoja gabiausi atletai, kurie pasižada, atstovaudami saviems kraštams rungtynėse, puoselėti tiesos ir draugiškumo dvasią.

Turime pakankamai žinių, kad 1980 m. olimpiados šeiminkai nėra linkę ugdyti olimpinę dvasią. Juk žaidynių metu

sovietiniai kariai žudys Afganistaną gyventojus. Sportininkams skirti laurai, medaliai yra daugeliu atvejų kalinių rankomis pagaminti.

Dažnai sakoma, kad olimpinės žaidynės atitolsta nuo idealo ne dėl atletų, bet dėl kraštų valdžių kaltės. Todėl pastebėtina, kad atletai dalyvauja olimpiadose ne kaip pavieniai asmenys, o kaip savo valstybių atstovai. Šis faktas būtų daug priimtinesnis, jei valdžios būtų demokratinės, žmonių rinktos, o ne fašistinės, kurios verčia ir sportininkus tarnauti partinei jų politikai.

Maskvos olimpiados atidarymas sparciai artėja, o spauda ir mūsų išrinktoji valdžia tyli. Iki šiol su boikotu mažai pasiektas. Tiesa, sumažėjo olimpiadoje dalyvaujančių skaičius, parodytas sovietams nepasitenkinimas jų agresyvumu, bet Afganistanas padėtis nepagerėjo.

Mes, lietuviai, gerai matome gresiantį pavojų, kuris didės, jei nebus griežtai pasisakyta prieš Maskvos užmojus. Juk ir mūsų tautos istorija kupina žaidų, padarytų tos pačios kariuomenės ir vadų, kurie šandien yra užėmę Afganistaną. Todėl jauskime pareigą eiti plačiojon visuomenės ir skatinti Kanados piliečius neleisti Maskvos olimpiadai praslinkti be protestų. Gera proga tai įvykdyti per Laisvės Olimpiadą, kuri įvyks liepos 4-6 dienomis Toronte. Joje dalyvausime gausiai ir kelkim viešumon Maskvos olimpiados ironiją. R. G.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Pagrindinė vieta šiuose pokalbiuose teko Britų S. Amerikos Aktui, kurį norima parsivežti Kanadon ir padaryti oficialia konstitucija. Tokį sprendimą betgi turi oficialiai patvirtinti Britanijos parlamentas. Konstitucijos klausimas ypač suakutina lėję po referendumo Kvebeke, atmetusio atsisakymą nuo Kanados, bet pareikalavusio federacijos reformų. P. E. Trudeau tiki, kad Britų S. Amerikos Akto reikalai bus sutvarkyti per vinerius metus. Jo perkėlimui Kanadon betgi gali pasipriešinti kaikuire Britanijos parlamentariai, jeigu nebus pasiektas pilnas Kanados vyriausybės susitarimas su provincijų vyriausybėmis. Mat, tas aktas užtikrina dabartines provincijų turimas teises. Jo atidavimas Kanadai be provincijų pritarimo gali būti neįprastinis Britanijos parlamentui.

Ontario konservatorių pasitarime Hamiltone dalyvavo federacinės pažangųjų konservatorių partijos vadas J. Clarkas. Savo kalboje jis metė blaivų žvilgsnį į ateitį, komentudamas pralaimėjus federacinio parlamento rinkimus. Pasak J. Clarko, federacinė konservatorių partija vis dar bando meškierioti perdaug seklime upe lyje. Ji ypač esanti nepopuliari jaunesniųjų kanadiečių grupėje iki 35 metų amžiaus, nes jai teko tik trečioji vieta po liberalų ir socialistų. Konservatoriai taip pat nesusilaukė paramos iš naujųjų kanadiečių, kurių balsai yra labai svarbūs. Netrukus naujieji kanadiečiai sudarys pusę visų balsuotojų Toronte, Montrealyje ir Vankuveryje. Išdėmetinas ir kitas faktas, kad už konservatorius balsavo tik 30% mažus uždarbius turinčių kanadiečių. J. Clarko nuomone, jeigu konservatoriai nori dažniau laimėti parlamento rinkimus, būtina reikla praplėsti rėmėjų bazę. Konservatoriai turi tapti atviresniais, pilnai priimanais visoms Kanados gyvenotojų grupėms. Esą jau dabar reikla pradėti ruošti sekantiems parlamento rinkimams, siekiant ryšių su balsuotojų šaknimis

Toronte sudėgė Kanados komunistų partijos būstinę, kurią kažkas jau yra bandęs padegti 1975 m. Kompartijos vadav W. Kashtanas skundžiasi, kad tai jo būstinei dažnai būdavo išdauro

mi langai, supjaustomos padangos prie jos pastatyti automobilai. Įtariama, kad ir ši kartą pastatas buvo padegtas bombos pagalba, nes liudininkai girdėjo sprogimą. Iš daugusio pastato griuvėsių buvo ištrauktas kanadiečio komunisto gydytojo Normano Bethune paveikslas. Pastarasis talkino komunistams pilietiniame Ispanijos kare, bet labiausiai išgarsėjo Kinijos komunistų rėmimu, operuodamas. Mao kareivius. Vienos operacijos metu išplovė pirštą ir mirė dėl kraujo užkietimo. Komunistinė Kinija dabar nori jo atminimą įamžinti daug dolerių pareikalavusiančiame filme su Kanados kino bendrovių talka. Komunistų pastatas Toronte, vertas apie \$225.000, buvo pradėtas atnaujinti \$300.000 mastu. Maskvai tarnaujantis W. Kashtanas jį žada vėl atstatyti su "darbo žmonių" talka, o tai turbūt reikšia aplinkiniams keliais iš Maskvos gaunama paramą, nes Kanados darbininkai komunistų n e r e m i a. Priešingu atveju jų kandidatai federacinio parlamento rinkimuose gautų daugiau, negu po 50-250 balsų.

Darbo jėgos min. L. Axworthy pranešė federaciniam parlamentui, kad yra sudaryta specialioji komisija peržiūrėti nedarbo draudos taisyklėms. Jos pasiūlymus tikimasi įgyvendinti 1982 m. Bus siekiama draudos programos supaprastinimo. Ministerių kabineto nutarimu, nuo 1981 m. sausio 1 d. nedarbo drauda bus pradėta mokėti dalinį darbą turintiems kanadiečiams, jeigu jie per savaitę buvo dirbę bent po 15 valandų. Dabartinis 10-14 savaičių darbo reikalavimas nedarbo draudai gauti pratęsiamas iki 1982 m. birželio mėnesio, kol bus įgyvendinti draudos taisyklių pakeitimai.

Ontario parlamentas patvirtino naują įstatymą, tvarkantį darbo unijas. Pagal jį visi darbininkai privalo tapti unijos nariais ir mokėti nario mokestį, kai unija padengia 51% dirbančiųjų. Darbdaviams suteikiama teisė reikalauti slapto darbininkų balsavimo, kai būna padarytas paskutinis pasiūlymas prieš unijos vadų planuojamą streiką. Tik darbininkams atmetus tą pasiūlymą, streikas pripažintamas teisėtu. Šiuo įstatymu nėra patenkinta nė viena pusė. Unijoms patinka pirmoji jo dalis, priverčianti visus mokėti nario mokestį, bet nepatinka antroji, kuri dirbantiems slapto balsavimu leidžia priimti paskutinį darbavio pasiūlymą be unijų vadų pritarimo. Tiems, kurie nenori būti unijos nariais, nemalonus yra priverstinis nario mokesčio atskaitymas, ypač tais atvejais, kai jie sudaro 49% dirbančiųjų ir kai unija turi tik 51% savo šalininkų.

Optical Studio

OKULISTAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaugstos kainos. Gaunami kontakto lėšiai (contact lenses).

DANA BILEVICIUTE, šiais metais baigusi vaistininkystę-farmaciją Toronto universitete; dirba Boot's vaistinėje Hamiltone. Yra baigusi Vyskupo Valancius mokyklą Hamiltone, lankiusi lituanistinius kursus, dainavusi "Aldo" mergaičių chore, mokytojusi šeštadieninėje mokykloje, dalyvavusi lietuviškoje veikloje

Ateitininkų žinios

Registracija Wasagos stovyklai baigiasi šią savaitę. Reikia žinoti stovyklautojų skaičių, todėl visi prasmės paskubėti ir užsiregistruoti savo vaikus stovyklon. Stovykla prasidės liepos 20 d. Stovyklautojų amžius — nuo 7 iki 18 m. Stovyklos vadovybė ir programa jau sudaryta. Registracijos blankai gaunami Prikėlimo par. raštinėje ir pas dr. O. Gustainienę (tel. 445-4521). Stovykloje bus kreipiamas ypatingas dėmesys į krikščioniškųjų ir tautinių principų įgyvendinimą. Moksleivių ateitininkų stovyklos turi augstus auklėjimo, ne vien pramoginius bei poilsio tikslus. Vienas iš svarbiausių jų tikslų yra ugdyti tvirtą ir gero charakterio jauną žmogų. Visas informacijas stovyklos reikalais teikia dr. O. Gustainienė.

SPORTAS

SPORTAS LIETUVOJE

Olimpinės Sovietų Sąjungos plaukikų rinktinės įsijungė du Lietuvos atstovai — Lina Kačiūsyte ir Robertas Zulpa, abu plaukiantys krūtine. Atrankinėse kandidatų varžybose Kijeve pasaulio rekordininkė (2 min. 28.36 sek.) L. Kačiūsyte užėmė I vietą 200 metrų plaukime, šį nuotolį įveikusi per 2 min 31.85 sek. Ji taipgi užsitikrino dalyvavimą ir 100 metrų plaukime, užėmusi II vietą su 1 min. 12.09 sek. rezultatu. Olimpinės rinktinės taipgi pateko ir R. Zulpa, nors ši kartą užėmė tik V vietą. Dalyvavimą rinktinėje jam užtikrino ankščiau pasiektas Sovietų Sąjungos rekordas 200 metrų plaukime — 2 min. 15.36 sek. Naują Lietuvos rekordą 100 metrų plaukime delfinu pasiekė vilnietė L. Zinkevičiūtė (1 min. 04.85 sek.).

Vilniaus dinamietis Remigijus Valiulis kontrolinėse bėgikų varžybose Leningrade pasiekė naują Sovietų Sąjungos rekordą 400 metrų bėgime — 45.4 sek. Tuo pačiu rezultatu šį nuotolį įveikė ir maskvietis M. Lingė. Pergalė R. Valiuliui buvo užskaityta foto aparato dėka. Senasis 45.6 sek. rekordas priklausė kijeviečiui V. Burakovui. Pagrindinis R. Valiulio varžovas maskvietis N. Cenecis atsiliko maždaug metru. Leningrado varžybose naujus Lietuvos rekordus pasiekė kauniečiai: 110 metrų bėgime su kliūtimis — Jonas Jakštys (14.11 sek.), 400 metrų bėgime su kliūtimis — Saulius Paulauskas (51.35 sek.).

"Suolininko dienoje" Taline atrankines kovas dėl patekimo į olimpinę rinktinę pradėjo suolininkai i toli ir i augsti. Po ilgokos pertraukos pasirodė pasaulio rekordininkė vilnietė Vilma Bardauskienė, 1978 m. pasaulį nustebinusi 7 m 9 cm rezultatu. Fiziniai negalavimai ją buvo išjunge pernai vasarą ir iš šios žiemos pirmenybių. Taline ji vėl laimėjo I vietą su palyginti silpnoku 6 m 68 cm šuoliu. Pagrindinė varžovė T. Kolpakova iš Frunzės nuo Vilmos atsiliko 11 cm. Penktą vietą užėmė kaunietė M. Butkienė, nušokus 6 m 25 cm. V. Bardauskienė teigia, kad jos fizinė būseną dabar yra geresnė, negu 1978 m., kai ji buvo pirmąja moterimi pasaulyje, peržengusia ligi to laiko neįveikiamą 7 metrų ribą. Vyru šuolių laimėjo minkietis V. Belskis (7 m 62 cm), o antrą vietą išsikovojo vilnietis A. Sabonis (7 m 57 cm). Pastarasis praėjusį žiemą sezoną buvo nušokęs 8 m 6 cm, bet vėliau jį pradėjo kamuoti negalavimai. Šuoliuose i augsti II vietą užėmė vilnietis R. Kazlauskas (2 m 18 cm).

GOLFO ŽINIOS

Turnyre, kuris įvyko Sunny Brea (savininkai H. J. Paukščiai) birželio 22 d., dalyvavo 35 asmenys. Tikrieji smūgiai (Low Gross): 73 — V. Ubeika, 78 — P. Paukštys, 78 — V. Paukštys, 81 — Al. Simanavičius, 84 — J. Danaitis, Al. Kuolas, V. Astauskas, S. Kėkštas, P. Stauskas, 85 — E. Kuchalskis, 88 — R. Strimaitis. Su išlyginamaisiais smūgiais (Low net): 62 (73) — V. Ubeika, 65 (95) V. Stukys, 66 (84) J. Danaitis, 66 (85) E. Kuchalskis, 66 (91) A. Zalagėnas.

Moterys (tikrieji smūgiai): E. Kėkštienė — 109, G. Kuchalskienė — 116, G. Stauskaitė — 120. Sekantieji turnyrui bus liepos 6 d., 11 v. Glen Cedars ir liepos 6 d. 11 v. Boltone. V. V.

• Kas bėga nuo lietuviškos spaudos, bėga nuo savo tautos

Skautų veikla

• Liepos 10, ketvirtadienį, 730 v.v., Prikėlimo muzikos studijoje šaukiamas "Satrijos" ir "Rambyno" tautų tėvų susirinkimas, kuriame bus teikiamos visos informacijos apie XVIII-tąjį Romovus stovyklą, bus paaiškinama draugovių programa ir diskutuojami kiti šios stovyklos klausimai. Kviečiami tėvai, draugininkai ir šiaip stovyklą besidomį vadovai-vės.

• Stovykla bus liepos 19 — rugpjūčio 2 d.d. Ją rengia "Satrijos" ir "Rambyno" tautų vadovai-vės. Viršininkai — ps. Linas Saplys ir ps. Birutė Aušrotaitė. Kapelionas — v.s. kun. St. Kulbis, SJ. Antrąją savaitę stovyklą ir "Gintaro" — "Ažuolo" mokyklą — apie 60 jaun. vadovų-viu, dauguma iš JAV vietovių.

• Patvirtinti LSS tarybos komisijų pirmininkai skautininkai-kės:

LSS archyvo — B. Žalys, vadovų lavinimo — L. Milukienė, lietuviškumo — D. Eidukienė, nuo skautavimo atitolusių — K. Ječius, lietuviškai nemokančių įjungimo į LSS — B. Barkus, ideologijos — C. Senkevičius, spaudos ir literatūros — A. Saulaitis, tarptautinių ryšių — E. Vilkas, ryšių su kitomis lietuvių organizacijomis — I. Vilkenė. Č. S.

Okulistas

S. Brogowski, O.D.

412 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ontario

(prie Howard Park Ave.)

Kabineto telefonas

531-4251

Pacientai priimami

susitarus telefonu

TRADE WINDS MOTEL

10300 Gulf Boulevard, Treasure Island

St. Petersburg, Florida 33706, USA

Tel. (813) 360-0490

Savininkė RŪTA KRAUČIONIŲ

Kanados lietuvių, kviečia tautiečius atsilankyti.

Motelis gražiai įrengtas, vėsinami kambariai ir

butai, kilimai, spalvota televizija, šildomas baseinas, vieta "barbecue", balto smėlio paplūdimys,

prie pat Meksikos įlankos.

REAL ESTATE LTD.

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5

Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys

Telefonas 489-1543.

Alfonsas Garbenis jums sąžiningai patarnaus parduodant ar perkant nekilnojamą turtą, tvarkant mortgičių reikalus, įkainojant namus ir t.t.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:	IMA:
10½% už 6 mėn. term. indėlius	13½% už asm. paskolas
10% už 1 m. term. indėlius	
10% už 3 m. term. indėlius	
11% už pensijų ir namų planą	
10½% speciali tarp. sąsk.	12% už mortgičius
10% už taupymo s-tas	
6% už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 25 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybę apdrausta sutaupant dydye, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — pinigines perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BOSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West,
Telefonai: 532-8723 Toronto, Ontario
ir 532-1149 M6P 1A6

AUTOMOTIVE FIBERS

visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas

ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — RICHARDAS KYBARTAS,

22 BELVIA ROAD,

Islington, Ont. M8W 3R3

Telefonas 252-8863

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W.,

Toronto, Ont. M6J 1W9

Tel. 533-5454

Rezidencinės ir komercinės nuosavybės

Apartmentai • Kondominiumai • Nuomojimas

Angelė E. Karnienė

REALTOR • BROKER • NOTARY

3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706

Telefonas (813) 360-2448. Vakare (813) 345-2738

DUFFERIN RADIO AND TV

SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, Hi-Fi ir radijo aparatai.

Prityrę specialistai su ilga praktika.

1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbėlis

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave.

Telefonas 536-5936 ir

2239 Bloor Street West.

Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai opsiuostai ir įvairaus kailio kepurės.

Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

TIM'S AUTO BODY LTD.

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.

24-28 Howard Park Ave. (artį Dundas St. W.)

Toronto, Ont., M6R 1V5

Telefonai 533-8451, 533-8452

FILTSOS BROS

R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

JANE-BLOOR, 7 kambarių atskiras namas; naujas šildymas, natūralus medis, privatus įvažiavimas, arti Bloor ramioje gatvelėje; reikalingas remontas.

BLOOR-HIGH PARK, originalus vos keliolikos metų senumo tributis, 3-jų ir 2-jų miegamųjų, garažai, netoli požeminio traukinio stoties; prašoma kaina — \$139.900.

SWANSEA, puikus vienos šeimos namas; naujas stogas, vandens vamzdžiai ir t.t.; graži, moderni virtuvė, malonus kiemas, privatus įvažiavimas, užbaigtas rūšys.

BLOOR-ISLINGTON, 6 kambarių vienaaukštis; garažas su privačiu įvažiavimu, netoli požeminio; prašoma kaina — \$95.900.

WINDERMERE-BLOOR, 7 kambarių atskiras namas; graži, moderni virtuvė, kvadratinis planas, natūralus medis, didelis kiemas, garažas, arti Bloor.

BABY POINT rajone, 6 kambarių vienaaukštis, pilnai užbaigtas rūšys, 2 prausyklos; viena atvira skola.

PRINCE EDWARD DR.-SOUTH KINGSWAY, 6 kambarių vienaaukštis; užbaigtas rūšys, 2 prausyklos, privatus įvažiavimas, gražus kiemas, netoli susisiekimo bei krautvių; prašoma kaina — \$79.900.

HIGH PARK-BLOOR, 4 butų atskiras namas, puikiam stovyje; didelis sklypas, gauna apie \$13.500 metinių pajamų; namas be skolų; prašoma kaina — \$129.900.

PRINCESS MARGARET-KINGSWAY, rajone puikus statybininko 8 kambarių vienaaukštis; pilnai užbaigtas rūšys, šeimos kamb. su atviru židiniu ir baru, 3 prausyklos, dvigubas garažas su privačiu įvažiavimu.

NEMOKAMAS ĮKAINOJIMAS.

2336 Bloor Street West — Tel. 763-5555

PRANAS KERBERIS

ANTANAS GINIOTIS

namų 239-5923

namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI — virš 17 milijonų

KASOS VALANDOS:	MOKA UŽ:
Pirmadieniais 10-3	term. indėlius 6 mėn. 10½%
Antradieniais 10-3	term. indėlius 1 metų 10%
Trečadieniais uždaryta	term. indėlius 2-3 metų 10%
	pensijų s-tą 11%
	taupomąją s-tą 10%
Ketvirtadieniais 10-8	spec. taup. s-tą 10½%
Penktadieniais 10-8	depozitų-čekių s-tą 6%
Šeštadieniais 9-1	DUODA PASKOLAS IŠ:
Sekmadieniais 9.30-1	asmenines 13½%
	mortgičius 12%

ANAPILYJE skyrius veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal sutaupytą dydį iki \$2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki \$10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaidos. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

Dainos vieneto "Nerija" vadovė RITA CYVAITE-KLIORIENE, kurios grupę koncertavo P. Amerikos lietuviams ir kitataučiams Nuotr. St. Dabkiaus

Pakvipo lietuviškos gėlės

Dainos vieneto "Nerija" koncertai trijose Venecuelos vietovėse
ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Taip galima apibūdinti jaunų "Nerijos" vieneto mergaičių pasirodymą Venecueloje. Mes džiaugiamės jų sulaukę ir dėkojame Pasaulio Lietuvių Bendruomenei, kad išlaikė mūsų prašymų ir pradžiugino mus gyvu dainos žodžiu. Šios dainos mums reiškia nepaprastai daug, nes mes jas išgirdome ir vėl tik po daugelio metų.

Birželio 5 d. atvyko iš Klevelando į Karaką seniai lauktas mergaičių vienetas "Nerija". Mergaitės iš orausčio buvo atvežtos mūsų tautiečių ir apgyvendintos lietuvių šeimose. Iš viso buvo numatyti trys koncertai.

Birželio 6 d. vakarą prasidėjo programa pamaldomis už Lietuvą didelę saležiečių Don Bosco šventovėje. Pamaldas laikė vysk. Alfredo Rodrigues, lenkų kolonijos kapelionas kun. Ricardo Urbanski ir mūsų kun. Antanas Perkumas. Mišioms patarnavo stud. Petras Kriščiūnas.

Vyskupas A. Rodrigues savo žodyje pabrėžė, kad šios dienos Mišios bus aukojamos už kenčiančią Lietuvą, kur kova už gimtąją kalbą, kultūrą tebevyksta. 1940 m. lietuvių tauta pergyveno didelį skausmą — tėvynės pavergimą, o 1941 m. — sibirinius trėmimus. Didelė dalis tremtinių žuvo ir buvo nukankinti sovietų kalėjimuose, o kita dalis išsibarstė po platųjį pasaulį. Šiandien mes jungiamės su jais drauge maldoje.

Venecuela, pasak vyskupo, gyvena brendimo laikotarpiu, todėl dėkojame lietuviams už atsivertę Vakarių kultūrą, kuri padeda mums išsilaikyti augštesniame gyvenimo lygyje. Mes įšiekome jaunų, nesugadintų kultūros talentų, ypač mūsų jaunimo tarpe.

Pamaldų metu "Nerija" sugiedojo keletą giesmių. Pamaldose dalyvavo apie 90 asmenų. Po pamaldų visi ėjome į saležiečių vienuolijos salę, kurioje įvyko lietuviams skirtas koncertas. Programą sudarė "Nerijos" dainos ir proparaišiai mūsų kolonijos tautinių šokių grupės šokiai.

"Nerijos" programa buvo įvairi. Tiek liaudies, tiek modernių kompozitorių dainos buvo atliktos jautriai ir muzikiniu požiūriu be priekaištų. Dirigentė, pianistė ir jaunos dainininkės studentės visi buvo dėkingi už lietuvišką koncertą.

Dirigentė Rita Klioriene, plonjant publikai, buvo apdovanota gėlėmis, o jaunosios dainininkės gavo po sidabrinę orchidėją. "Nerija" Karako lietuvių bendruomenei padovanojo tau-

Baltiečių laimėjimai ir viltys

Kanados užsienio reikalų ministerio Mark MacGuigan kalba, pasakyta aštuntajame baltiečių vakare parlamento rūmuose 1980. V. 28

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Akto aiškinimai

Noriu šiek tiek pasakyti apie kiekvieną jų, nes kartais praeityje jie buvo blogai suprasti.

Dešimt principų yra bendrai pakartotas pareiškimas apie seniai priimtus tarptautinio elgesio nuostatus. Jie yra suderinti su dokumentais, kaip Jungtinių Tautų Charta, visuotinė teisių deklaracija, JT sutartys apie pilietines, politines, ekonomines ir socialines teises. Pvz. jie liečia suvereninę valstybių lygybę, nevartojimą jėgos bei grasinimų, sienų nepažeidžiamumą, teritorinį nedalomumą. Kaikurie žmonės mano, kad dviejų pasakutinių principų pasirašymas yra tolygus dabartinės padėties Europoje patvirtinimui. Tačiau taip nėra, nes Baigminis Aktas taip pat patvirtino papildomus principus, kaip taikingas ginčų sprendimas, įskaitant taikingą sienų pakeitimą; žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių gerbimas; lygios teisės ir tautų apsisprendimas, įgalinantis jas "visiškoje laisvėje" nustatyti, kada ir kaip nori tvarkyti savo vidinį ir išorinį politinį statusą bei išorinio išsikišimo, siekti, kaip jos nori, savo politinio, ekonominio, socialinio ir kultūrinio brendimo; ir pagaliau bendradarbiavimas tarp valstybių. Kitaip tariant, pasirašydami Baigminio Akto dešimt principų 35 valstybių atstovai, pripažino ne status quo (dabartinę padėtį), bet taisyklių rinkinį taikantį pakeitimui.

Neminėjau nesikišimo principo ir kitos valstybės vidaus reikalų, kuris taip pat patvirtintas Baigminiame Akte ir dažnai cituojamas Sov. Sąjungos, kritikuojant vakariečių paramą kovotojams už žmogaus teises Sov. Sąjungoje. Šis principas reikalingas geram valstybių valdymui ir tvarkai, kad kanadiečių požiūriu jis yra tolygus reikšmės, kaip ir kiti devyni principai, ir negali būti laikomas tokiu, kuris paneigtų visus kitus. Taigi, visos valstybės privalo stengtis gerbti šį principą kartu su kitais: Valstybės neturėtų leisti ir mes neleistume, kad šis nesikišimo principas sukludytų ginti žmogaus teises ir pagrindines laisves, įskaitant mirties, sąžinės, religijos ir tikėjimo, ne tik Sov. Sąjungoje, bet ir visame pasaulyje, neišskiriant nė Kanados!

Dešimt Baigminio Akto principų atkreipė visuomenės dėmesį. Kiekviena jų pasirašiusių valstybių nesilaikymas šių principų apvylė daug žmonių ir sudarė įspūdį, kad visas CSCE procesas yra apgaulė. Taip yra iš dalies dėl labai augstų reikalavimų principuose ir taipgi dėl to, kad nevisada buvo įvertinta, kiek padaryta trijuose skyriuose, kuriuos anksčiau minėjau. Noriu šį tą pasakyti apie juos ir tada užbaigti žvilgsniu į ateitį.

Pirmasis Baigminio Akto skyrius kalba apie karinį pasitikėjimą keliančias priemones. Ilgus metus valstybės stengėsi įveikti ginklų kontrolės problemą ir nusiginklavimą. Ją įveikti tebesistengiamė ir šiandien. Bet praeityje mažai dėmesio buvo kreipiamą į tai, kas daroma su tais ginklais, kai dalyvaujama nusiginklavimo derybose. Pirmasis skyrius atkreipia dėmesį į tai ir įveda tokias naujoves, kaip iš anksto pranešimas apie karinius manevrus ir pratimus, stebėtojų iš kitų kraštų dalyvavimas tokiuose pratimuose.

Antrasis skyrius yra lygiai naujoviškas, nustatantis taisykles (kartais labai smulkias), kaip valstybės ir individai turi bendradarbiauti ekonomijos, mokslo ir technologijos bei aplinkos apsaugos srityse. Užtrukčiau pusę valandos vien skaitydama paragrafus, liečiančius tą klausimą, ir galbūt keletą valandų aiškindama daugybę politinio ar biurokratinio pobūdžio problemų, kurias tie paragrafai bando išspręsti.

Trečiasis skyrius yra taip pat naujoviškas ir toli siekiantis. Įvairiais būdais jis glaudai išreiškia CSCE procesą ir bando Rytų-Vakarų santykiams duoti žmogišką veidą, abstrakčią tautingo bendradarbiavimo sąvoką paversti gyva realybe, prasminga bei reikšminga kasdienės žmonėms. Į trečiąjį skyrių yra įjungti labai smulkūs nurodymai apie šeimų lankymus, jų sujungimą, santuokas tarp įvairių valstybių piliečių, apie sąlygas pagerinti turizmą, susitikimus tarp jaunų žmonių, sportą ir visų žmonių ryšių išplėtimą.

Drąsus bandymas

Iš to, ką pasakiau, manau, aiškėja, kad 1975 m. Baigminis Aktas buvo gana drąsus bandymas daugeliui atveju, ne vien tik tai dėlto, kad įvedė tiek daug naujų metodų spręsti tarptautinėm problemom, bet ir dėlto, kad tie metodai tiesiogiai palietė individų gyvenimą. Kaip visai tai bus įvykdyta, dar nežinia. Dveji metai praslinkus po Baigminio Akto pasirašymo, pirmoji patikrinimo konferencija įvyko Belgrade 1977-78 m. žiemą. Ta konferencija įrodė, kaip toli siekiantis yra tas Baigminis Aktas ir kiek daug reikia padaryti. Vieniems tai buvo didelis nusivylimas, kitiems — aiškus ženklas, jog reikia daugiau pastangų, kad šis bandymas pavyktų.

Kita patikrinimo konferencija buvo numatyta po dvejų metų. Ji turi prasidėti Madride ši rudenį. Kokios bus pasekmės, niekas nežino. Tarptautinė atmosfera dabar yra blogesnė. Didėja abejonė, ar CSCE bandymas yra naudingas.

Kanados vyriausybė stengiasi, kad Madrido konferencija būtų sėkminga, ir stebi, ar CSCE išsilaikys ateityje. Gerų intencijų vyrai ir moterys gali tikėtis, kad konferencija pasiseks. Bet kaip laboratorijos mokslininkai, atliekantys bran-

gų eksperimentą, žino, jog reikia parodyti rezultatus, kol fondai neišsibaigė, taip ir vyriausybės, dirbančios su CSCE, privalo suprasti, kad jos turi parodyti rezultatus, kol nepasibaigė laikas ir visuomenės kantrybė.

O tuo tarpu neužmirškime, kad yra pagerėjimas karinio pasitikėjimo srityje, kad yra palengvėję prekybiniai mainai, padaryta šioji tokia pažanga šeimų apsilankymo, jų sujungimo, keliavimo, nors netokia didelė, kokios tikėjome. Svarstydami trečiąjį skyrių pvz. labai energingai pasisakysime Madride už:

— sovietų taisyklių sušvelninimą šeimų kelionėm ir Baltijos kraštus ir iš jų;

— žymiai palankesnę sovietų nusistatymą šeimų sujungimui, ypač dar neišspręstiems atvejams;

— išaiškinimą naujo sovietų pilietybės įstatymo, taikomo kanadiečiams. Kaip žinote, turime sutartį su Sov. Sąjunga, kuri apsaugo betkurį kanadiečių keliaujančių į Sov. Sąjungą su Kanados pasu, nuo sulaikymo dėl galimo ginčo, liečiančio dvigubą pilietybę (kanadiečiai norėtų žinoti prieš kelionę, ar jie gali būti laikomi sovietų piliečiais);

— paleidimą žinomų žmogaus teisių kovotojų Baltijos kraštuose.

Praeityje Kanados baltiečių bendruomenė pateikdavo raštus vyriausybei, išreiškdamą savo pagėdavimus Helsinkio ir Belgrado konferencijoms. Šia proga tikiuosi, kad baltiečiai ir toliau pateiks savo raštus, dėstančius savo pažiūras ryšium su Madrido konferencija.

Matysime, ką parodys ateitis.

Baigdamas savo ir Kanados vyriausybės vardu linkiu geriausios sėkmės Kanados baltiečių bendruomenei ateityje. Ir, jei leisite, norėčiau išreikšti trimis šio vakaro "oficialiomis" kalbomis. (Visos antraštės — "T2" redakcijos). Vertė: J. Str.

Televizija ir Baltijos valstybės

(Atkelta iš 1-mo psl.)

je, pasak Hagbergo, veikė tik 4 pradinės mokyklos skyriai ir buvo daugiau kaip 400.000 berasių. Baltijos valstybės priklausiusios rusų imperijai beveik tiek pat laiko, kiek Blekingės, Halando ir Skonės sritys Švedijai. Nepriklausomybės metais jos buvusios "bulvių respublikos". Ypač nepatinka Hagbergui baltiečių komitetas Švedijoje. "Jau laikas, — rašo jis, — kad baltiečių komitetas sustabdytų savo išdavikišką ir

Švedijai kenksmingą veiklą".

Stalininko įtūis rodė, kad minėto komiteto veikla yra reikšminga. Iš tikrųjų tai pati seniausia baltiečių bendradarbiavimo organizacija, veikianti nuo 1943 m. Jai priklauso daug įtakingų švedijos viešojo gyvenimo asmenybių ir baltiečių atstovų. Nuo pat pradžios iki šiol komiteto reikalus tvarko neišsunkančios energijos estas ekonomistas Arvo Hormas. Daug metų komitetui iki savo mirties vadovavo žymus švedų archeologas prof. Birgeris Nermanas. Jo darba tęsia jaunesnės kartos politinių mokslų daktaras doc. Birgeris Hagaardas. Gegužės 29 d. Stockholme įvyko metinis baltiečių komiteto susirinkimas. Lietuviams atstovavo dr. K. J. Čeginskas ir lektorius J. Lingis. A. Lembergas

Trėmimų minėjimai

(Atkelta iš 3-čio psl.)

tai yra įmanoma, jam davus pareigas: dalinti atsišaukimus, siųsti telegramas (ar toks minėjimas nėra vertas demonstracijos?), žygiuoti Amerikos didmiečių gatvėmis, reikalaujant sustabdyti tautų naikinimą?

Parapijų salėse mes neišsprendime kovos už laisvę klausimo. Be susiklausimo, be vienybės, kad ir skirtingais metodais, be jaunimo ugnies ir entuziazmo mūsų šūkiui ir paskaitos, mūsų gražūs žodžiai ir meninės programos telieka gyvenimo rutina. Ateiname į namus ir gyvename toliau savo patogų, nerūpestingą gyvenimą, išklause pasikaitos, paploję kanklininkams, be jokio rezultato rytojaus dienai.

Tokių minėjimų vadovai pirmoje eilėje privalo susirūpinti aktyviu jaunimo dalyvavimu ne scenoje, ne minioje, bet konkrečiais darbais. Organizacijos turi skatinti savo narius dalyvauti. Vyresnieji turi įsikišti vienybės.

Visais keliu reikalais kreiptis:

V. BAČENAS
A. KARKIENĖ
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

Valhalla Executive Centre
300 The East Mall, suite 102
Islington, Ontario M9B 6B7
(Kampus Bloor St. ir East Mall, prie 427 kelio)

Telefonai:
įstaigos
(416) 239-7717
namų 233-0303

Vasaros kursai jaunimui

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos Ryšių Centras ruošia septintąjį lituanistikos seminarą rugpjūčio 3-17 dienomis.

Lituanistikos seminaras rengiamas jaunimui, baigusiam vidurinę mokyklą, įieškančiam progos gilintis lituanistikos dalykuose. Seminaras taikomas tiems, kurie laisvai kalba, skaito ir rašo lietuviškai ir yra pasirengę lankyti universitetinio lygio kursus.

Seminaro programa yra skirta ir tris pagrindines sritis: lietuvių kalbą, lietuvių literatūrą ir Lietuvos istoriją. Šią vasarą dalyviai galės rinktis iš 11 kursų ir privalės imti mažiausiai keturis — bent po vieną iš minėtų sričių. Vakarais bus įvairios programos, bet daugiausia laiko bus skiriama individualioms studijoms.

Dalyvių patogumui veiks periodikos ir knygų biblioteka bei knygynas, kur bus galima įsigyti paskiriems kursams vadovėlius ir kitų knygų.

Seminarą rengia PLJS Ryšių Centras. Seminaro reikalams yra sudaryta komisija, kuriai vadovauja Mindaugas Pleškys. Kiti komisijos nariai: Povilas Binkis, Romas Kasparas, Rūta Nainytė-Sušinskienė, Linas Rimkus, Emilija ir Romas Sakalskiai, Sarūnas Valiulis.

Norintieji gauti užskaitas (undergraduate credit — "Lithuanian Culture and Civilization") iš valstybinio Kent universiteto turės atskirai registruotis ir užsimokėti papildomą mokeskį už dvi (86,50 JAV dol.) arba keturias (173,00 JAV dol.) semestro valandas. Tai bus galima atlikti atvykus į seminarą.

"Loyola of the Lakes" yra amerikiečių jėzuitų tvarkomi kolektyvų namai (keli kilometrai nuo Akrono miesto) Ohio valstijoje, JAV. Vieta lengvai pasiekama sausumos ir oro keliais: Akrono yra autobusų stotis, o netoli yra Akron-Canton orauostis. Tai nuošali vieta, toli nuo miesto triukšmo, supama ūkių, kalvų ir ežerų. Namai yra aprūpinti visais bendrabučio pa-

togumais — maistu, patalyne ir kt.

Seminaro mokestis vienam asmeniui yra 150 JAV dol. Tai apima maistą, patalyne, daugumą mokymosi priemonių ir 20 dol. registracijos mokeskį. Dėl finansinių sunkumų negali užsimokėti seminaro mokesčio tesikreipia į viešuosius fondus. Jų sąrašas bus pasiūstas tiems, kurie pažymės atitinkamą anketos vietą.

Septintąjį lituanistikos seminarą finansškai remia JAV švietimo ministerijos tautinio palikimo studijų skyrius (angl. The Ethnic Heritage Studies Program — Office of Education). Parama išrūpinta JAV Lietuvių Bendruomenės švietimo tarybos pastangomis.

Visi dalyviai renkami sekmdienį, rugpjūčio 3, po pietų ir skirstomi sekmdienį, rugpjūčio 17, prieš pietus. Tie, kuriems reikės parūpinti keliones iš autobusų stoties arba orauosties, prašomi anketoje pažymėti atvykimo laiką ir vietą. Kitu atveju rengėjai negali užtikrinti pasitikimo.

Seminarui registruojamasi tik dviem savaitėm paštu, užpildant anketą ir atsiunčiant kartu su negrąžinamu 20 JAV dol. registracijos mokesčiu šiuo adresu:

PLJS Ryšių Centras,
Attn.: Mindaugas Pleškys,
5620 South Claremont Ave,
Chicago, IL 60636,
USA

Seminaro dalyvių skaičius ribojamas 35. Pirmenybė teikiama tiems kandidatams, kurių anketos pirma pasiekia seminaro komisiją. Susidarius didesniai interesantų skaičiui, likusieji registruojami į laukiančiųjų sąrašą, jeigu to pageidauja anketoje. Visi suinteresuoti bus painformuoti apie jų priėmimą raštu.

Visiems dalyviams bus pasiūstas "Seminaro vadovas", kuriame plačiau rašoma apie seminaro eigą, tvarką, ūkinius reikalus; bus atspausdintas žemėlapis ir t.t. Inf.

Simon's TELEVISION

Savininkas — V. SIMINKEVICIUS

2385 Dundas St. W., Toronto

Tel. 532-8772

Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.

Nuomojam, taisom, parduodam "ADMIRAL" ir kitų firmų televizijas bei "stereo" aparatus. Turime lietuviškų plokštelių ir suvenyrų.

Naujas lietuvių kelionių biuras
SIMON'S
Travel Service
kviečia keliauti kartu!

Kelionių ir viešnagės metu teikiama visapusiška pagalba, taip pat mūsų biuras atstovauja dokumentus, reikalingus iškvietsimams vizitui.

Tel. 537-3060 arba 532-8772

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1X2
(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

W. G. DRESHER REAL ESTATE REALTOR

DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.

233-3334 — 231-2661 — 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DRESERIS ir A. MIKSIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p., Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE

* Namų — Gyvybės
* Automobilių
* Komercinių
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR

3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8

• Apartamentai • Prekybos pastatai
• Raštinų pastatai • Ūkiai • Žemė
namų telefonas
VACYS ŽIZYS (416) 221-3305
Istaigos (416) 233-3323

DRAUDA

BALIO MASKELIŪNO
INSURANCE AGENCY LTD.

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West,

TORONTO, ONTARIO M6P 1A5

TORONTONT

Anapilio žinios

— Praėjusi sekmadienį pamaldas laikė kun. Liudas Januška, OFM.
— Šį trečiadienį Sv. Jono lietuvių kapinėse palaidotas a. a. Platonas Preibys, 59 m. amžiaus. Praėjusią savaitę palaidoti: a. a. Povilas Žižys, 82 m., a. a. Sofija Balsienė-Butkevičienė, 62 m., ir dr. K. Ambrozaičio naujagimis sūnelis Andrius.
— Susituokė Richard Gordon Ryan ir Rūta-Barbora Tirkšlevičiūtė.
— Pamaldos: šį sekmadienį, 10 v. r., už a. a. Jozą Kriaučiūną, 11 v. r. už a. a. Joną Juodį ir a. a. Vladą Stungurį; Wasagoje: 10 v. r. už a. a. Romą Lenkaitį, 11 v. už a. a. Mykolą ir Algirdą Šlapšius.

Lietuvių Namų žinios

— Birželio 22 d. sekmadienio popietėje dalyvavo 120 svečių. Knygoje pasirašė K. ir B. Zolpiai iš Edmonto.
— LN Jaunimo Būrelis kviečia visus — jaunus ir senus į "Roller Skating" balių liepos 3 d. Ontario Place. Registravosi pas M. Yčą 766-7300 arba L. Kaknevičių 766-4492.
— LN Vyrų Būrelis gegužinėį buvo pasveikinti ir pagerbti šie Jonai: Adomaitis, Bekeris, Dambaras, Keleris, Lapinskas, Lenkaitis, Leveris, Maniūška, Prancevičius, Varanavičius ir Vilkauskas.
— LN paukojo: J. Strazdas \$200, V. Zalkauskas iš Vašingtono \$10, dail. J. Juodis iš Floridos \$10.

Toronto lietuvių pensininkų klubas, kaip skelbia "LN Žinios" š. m. 22 nr., yra suplanavęs pigių butų bendramamui Bloor St. W. — Indian Gr. Pastatas numatytas 11 augštų su 115 butų, dviem salėm, patalpomis dviem finansinėm įstaigom ir autoaikšte apacioje. LN valdyba paskyrusi \$10.000 paskolą pradiniam statybos tyrimo darbams. Susitarta su Royal Banku dėl 4-5 milijonų paskolos. Pastaruoju metu esą atsirado kliūčių Toronto miesto savivaldybėje dėl pastate numatytų salių.

Sol. S. Ziemelytė buvo nuvykusi į Los Angeles dalyvauti savo brolio Broniaus Ziemelio laidotuviuose. Velionis mirė birželio 20 d. Laidotuvėse dalyvavo taip pat seserys Roza ir Kazys Rožanskai iš Detroito, Olė Petrauskienė, jos sūnus Stasys ir Irena Petrauskai iš Toronto.

Lietuviškos spaudos rėmėja G. Bulotienė iš Detroito paukojo "T. Žiburiams" \$10.

"Gintaro" ansamblis 25-čio progą parėmė \$250: KLB Toronto apylinkės valdyba; \$100: Toronto Lietuvių Namai, Albertina Milienė iš Los Angeles; \$50: "Gyvataras" iš Hamiltono, Toronto "Aitvaras"; \$30: J. ir A. Rinkūnai; \$25: D. ir A. Keršiai; \$15: C. McMullen (Secretary of State Dept.).

"Gintaro" ansamblis išrinktas atstovauti Kanadai Prancūzijoje tarptautiniam festivalyje š. m. rugpjūčio 10-27 d.d.

PARDUODAMA: 6 mėnesių šuniukas (kalytė), "German Shepherd" veislės, gavęs visas reikalingas injekcijas, už \$50, tel. 766-4244; du mažai šuniukai (kalytės), 6 savaičių, "German Shepherd" ir G. Dane maišytos veislės. Tel. 531-8662.

GYVENU KANADOJE, esu vidutinio amžiaus, be šeimos, materialiai apsirūpęs, blaivus. Vedybų tikslu noriu susipažinti su rimta, dora, sąžininga, vidutinio amžiaus moterimi Kanadoje arba JAV-se. Pageriausia trumpa autobiografija ir nuotrauka, kurią pasižadą grąžinti. Paspalps garantuota. Rašyti "T. Žiburių" adresu, pažymint "Jokūbui".

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronto.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronto.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 537-9070, vakarais tel. 763-6256. Adresas: 1574 Bloor St. W., Toronto, Ont., prieš Lietuvių Namus. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI. Baliai, vestuvės, sužadėtuvių, parenkiami namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v.v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronto.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Pirmą mėnesio penktadienį, liepos 4, mūsų šventovėje 7 v.v. Šventojo Valanda su švenčiausio adoracija ir palaiminimu, 7.30 Mišios.
— Pakrikštyta Amanda Kimberly Aleksandra, Andrew ir Dianos Gel-dutytės Harvey dukrelė.
— Pirmas mėnesio sekmadienis liepos 6 d. Antroji rinkliava — parapijos skolos mokėti.
— Palaidoti iš mūsų šventovės lietuvių kapinėse: a.a. Sofija Balsienė, 61 m.; Kazimiero ir Angelės Ambrozaičių kūdikis — Andrius-Robertas; Platonas Freibys, 59 m.
— Nuo pirmojo liepos sekmadienio vakarinės Mišios mūsų šventovėje — 8.30 v.v.
— Vasaros metu Wasagos stovyklavietėje, pradedant liepos pirmu sekmadieniu, Mišios — 11 v. ryto.
— Visuomeninė parapijos tarybos sekcija yra numatiusi kviesiti Čikagos "Dainavos" ansamblį su kompoz. A. Jurgučio veikalų "Čičinskas" š. m. lapkričio 29 d. į Torontą. Rėmėjai, paaukoje \$100, gaus du bilietus į spektaklį ir du bilietus į pokylį po vaidinimo; paaukoje \$50 gaus po vieną bilietą į vaidinimą ir į pokylį.
— "Aušros" stovyklos prasideda šį sekmadienį, liepos 6, ir baigsis liepos 19.

— Ateitininkų stovykla prasidės liepos 20 d. Registracijos blankai gaunami parapijos raštinėje ir pas dr. O. Gustainienę (tel. 445-4521).
— Parapijai auoko: M. Skučienė savo a.a. vyro Pauliaus atminimui \$200, H. Rikevičienė a.a. sūnaus Algio atminimui \$100, J. Bernatavičienė \$100; Vietnamo pabėgėliams, kurių jau turime dvi šeimas, auoko: ateitininkai \$82, A. Žilienė \$20, P. S. Morkūnai \$50, J. Strazdas \$20. Monika Bumbulienė savo a.a. motinos M. Kuznickienės atminimui paaukojo \$100 "LKB Kronikai".

— Mišios: šeštadienį 8 v. už Kymantų šeimos mirusius, užpr. M. Baltruškonienė, 8.30 už Oną Stankienę, užpr. K. S. Juknevičaitė, 9 v. už Kęstutį Simanavičių, užpr. V. M. Šimanavičaitė, 9.20 už Jadvygą ir Steponą, užpr. M. Pečiulienė, 9.45 už Antaną Daukšą, užpr. M. Daukšienę; sekmadienį 8 v. už Antaniną Dubinkienę, užpr. E. Duobienė, 9 v. už Jozą Dargužą, užpr. V. Sinkevičius, 10 v. tretininkų intencija, užpr. valdyba, 11.30 už parapiją, 8.30 v.v. už Joną Venskaitį, užpr. O. Plėnienę.

Lietuvių evangelikų pamaldos šį sekmadienį — įprastu laiku, 9.45 v. r.

Salomėja ir Jonas Andruliai savo ūkyje — "Krakėse" prie Staynerio, Ont., Joninių progą surengė pobūviu. Suvažiavę giminės ir bičiulių pasveikino ne tik Joną, bet ir Salomėją jų 30 metų vedybinio gyvenimo progą. Vaisių šeimininkai gavo daug dovanų ir "Ilgausiu metų" ... Prie lauzo vyresnieji ir jaunimas, kurių buvo nemažas būrynas, traukė sutartines, o vėliau vyko šokiai. Petričių ir Povilinių išvakarėse ten buvo pasveikintas ir Lietuvos Kankinių parapijos klebonas kun. Petras Azubalis, dalyvavęs pobūvyje ir sveikinęs sukaktuvinius.

Aukos Tautos Fondui. A.a. Emilijai Yurkus mirus, jos atminimui auokojo Tautos Fondui \$20: B. B. Čepauskas, Alb. Masalas, Jonas Puteris, Juozas Yurkus; \$10: J. Benetis, J. Kecorius, V. Matulevičius, A. J. Pliopliai, J. B. Stalioraičiai, Jonas Vaitkus; \$5: M. Meiliūnas, A. Rinkūnas, B. J. Sriubiškiai.

A.a. Kostui Kalendrai mirus, jo atminimui auokojo Tautos Fondui \$100: Amalija Bortkevičienė, Woodhaven, N.Y. 11421, USA; \$5: O. Indrelienė Toronto. Už aukas abiejų mirusių jamžinimui Tautos Fonde nuoširdžiai dėkojame.

Tautos Fondo Toronto apylinkės atstovybė

Naujiems ateiviams pagelbėti yra įsteigta speciali būstinė "Ontario Welcome House" (454 University Ave., prie St. Patrick požeimino stoties). Ten veikia nuolatiniai anglų kalbos kursai suaugusiems ir vaikų darželis, kuriame suaugę kursoriai gali palikti savo vaikus. Be to, minėtos būstinės pareigūnai padeda naujiems ateiviams užpildyti įvairių prašymų blankus, teikia informacijas apie įsikūrimo galimybes, švietimą, nurodo kur kreiptis įvairiais reikalais, nemokamai išverčia anglų kalbon dokumentus, reikalingus darbu ir mokykloms. Telefonas informacijai 965-0829.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

Tautybių savaitės — Karavano atidarymas prie Toronto rotušės. Kalba vyriausias Karavano vadovas Leonas Kossaras. Paviljonų atstovų eilėje matyti ir iškilioji "Vilniaus" lietuvių V. Adomonytė. Nuotr. St. Dabkaus

ATEITININKŲ STOVYKLA

Wasagoje bus liepos 20 — rugpjūčio 4 dienomis

Stovyklautojų amžius — nuo 7 iki 18 metų. Speciali, amžiaus grupė, pritaikyta programa. Registruotis iki liepos 10 d. Prisikėlimo parapijos raštinėje arba pas dr. O. Gustainienę, telefonu 445-4521 Toronte

Keletas torontiečių birželio 28-29 d. d. lankėsi Klevelande, kur Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos klebonas K. G. Kijauskas šventė savo sukaktis: 50 metų amžiaus, 30 — vienuolinko gyvenimo ir 20 — kunigystės. Sekmadienį sukaktuvinius su keliais kunigais atnašavo padėkos Mišias ir pasakė pamokslą. Giedėjo Čiurlionio choras, vadovaujamas muz. A. Mikulskio. Po pietų parapijos salėje buvo surengta sukaktuvinė iškilinė, kurioje dalyvavo labai gausi visuomenė.
— Birželio 28, šeštadienį, Sv. Jurgio par. salėje įvyko "Viva Europa" spektaklis, atvežtas iš Los Angeles. Jame gausūs Klevelando lietuviai matė originalų teatrinių pobūdžio, modernaus stiliaus montažinį veikalą, sukurta ir atliekama lietuvių jaunimo. Jis vaizduoja lietuvių jaunimo kelionę po Europą įvairių miestų būdingais epizodais. Veikale yra įpinta vaidyba, muzika, šokiai, dainos, humoristiniai vaizdai, skaidrės, rodomos dviejuose ekranuose. Įvairius vaidmenis atlieka apie 40 jaunuolių. Režisė — Danutė Barauskaitė. Šiame spektaklyje dalyvavo ir keletas torontiečių. Jų manymu, tai būtų įdomus veikalas pamatyti ir Toronte.

Inž. Vytautas Šeštukas iš Kalifornijos, lydimas A. Patamsio, gyv. Hamiltone, aplankė "T. Žiburius" ir kitas lietuvių institucijas Toronte, Mississaugoje ir Hamiltone.

Aldona Sendžikaitė, gimnazijos mokinė, laimėjo I premiją \$1000 rašinių konkurse visos Kanados mastu. Jai ir kitiems premijos buvo įteiktos Kanados gubernatoriaus Otavoje š. m. birželio 25 d. Otavoje. Iškilinė dalyvavo ir Aldonos tėvai. Konkursą rengė psichinės sveikatos draugija "Mental Health Association". Aldona Sendžikaitė pradžioje laimėjo I vietą savo gimnazijos rašinių konkurse, paskui Ontario provincijos ir pagaliau visos Kanados (jos nuotrauka — 5 psl.).

Savaitraštis "The Mississauga News" VI. 25 išspausdino ilgą straipsnį apie jauną dailininkę Oną Ališauskaitę (Alisaukas) antrašte "Ona". Prie straipsnio pridėta spalvota nuotrauka, kurioje matyti linksmi nusiėmusi dailininkė tarp savo paveikslų. Straipsnyje rašoma, kad Ona yra baigusi Ontario meno kolegiją, dirba kaip bibliotekos dailininkė Mississaugoje, dalyvauja televizijos programose, rengia savo kūrinių paradas, kuriose yra laimėjusi premijų. Pastaruoju metu jos kūrinių paroda buvo surengta Valhalla galerijoje ("Valhalla Inn" viesbutyje). Liepos 7 d. jos paroda bus atidaryta Mississaugos Valley Library. Minėto savaitraščio straipsnyje nepamėta, kad ji lietuvių.

Lietuvių studentų suvažiavimas Niujorke

Šiais metais ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ STUDENTŲ SAJUNGOS METINIS SUVAŽIAVIMAS įvyks Niujorke 1980 m. lapkričio 27-30 dienomis (Padėkos Dienos savaitgalį).

Kviečiame visus studentus ir abiturientus ruoštis kelionei į Niujorką ir gausiai dalyvauti suvažiavime. Tolimesnės žinios bus paskelbtos vėliau.

LSS Suvažiavimo Ruošos Komitetas

Lietuvių mokykloms. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės švietimo komisija išleido papildytą antrą laidą V. Matulaičio Lietuvos geografijos pratimų "Kur bėga Šešupė". Knygėlė atspausdinta keturiomis spalvomis. Jos kaina yra \$3, įskaitant persiuntimą. Platintojams nuolaidos nedaroma, nenorint pakelti knygelės kainos. Knygėles galima užsisakyti, prisijungiant Cėkuius PLB švietimo komisijos vardu: PLB švietimo komisija, 506-44 Longbourne Drive, Weston, Ont. M9R 2M7, Canada.

Toronto L. Namų Vyrų Būrelio rengta gegužinė pranciškonų stovyklavietėje birželio 21 d., sutrukę apie 150 dalyvių. Grojo Adomaičio muzika, buvo lauzas, loterija, šokiai, užkandžiai, dainos.

"TŽ" redakcijai aplankė trys Skotijos lietuviai: kun. Juozas Andriušis-Andriusevičius (McAndrew), Petras Gečionis ir Juozas Gečionis. Visi trys gimė Skotijoje 1925-27 m. Juozas dabar gyvena St. Catharines, Ont., o Petras ir kun. J. Andriušis tebegyvena Skotijoje. Visi kalba senovine lietuvių kalba ir dalyvauja lietuvių veikloje. Kun. J. Andriušis mažiau turi ryšių su lietuvių, yra misijų vienuolių narys, ilgą laiką dirbęs Afrikoje kaip misijonierius. Paviešėjęs Kanadoje, su P. Gečioniu grįžo Skotijon.

Tautybių savaitė — Karavano šiais metais susilaukė mažiau lankytojų. Bent taip rašo didžioji spauda, sekusi lankytojų judėjimą. Oficialių duomenų kol kas nėra. Užkalbinti kairiųjų paviljonų vadovai pareiškė, kad šiemet lankytojų skaičius sumažėjęs visu trečdaliu. To priežastimi laikomi įėjimo pasai, leidžiami aplankyti tik 18 paviljonų. Norint aplankyti jų daugiau, ypač šeimoms, reikėjo pirkti naują pasą už \$6.

Bramptono miestas, nusižiūrėjęs į sėkmingą metropolinio Toronto tautybių savaitę — Karavaną, taip pat rengia panašaus stiliaus "International Villages Festival" liepos 5-12 d. Dalyvaus šių tautybių paviljonai: anglų, italų, vokiečių, ukrainiečių, prancūzų, trinidadiečių, indiečių, lenkų, graikų, vengrų, žydų. Telefonas informacijai: 753-2617.

Sol. V. Verikaitis, gimnazijos mokytojas, su žmona, kaip mokytojų ekskursijos dalyviai išvyko Graikijon, kur praleis tris savaites, susipažindami su graikiškąja kultūra.

Filmas "The Defection of Simas Kudirka" vėl buvo rodomas televizijoje per 4 ir 10 kanalą birželio 24 d. Tų kanalų programos daug kas mato ir Kanadoje.

Pasaulio Estų Dienos rengiamos š. m. liepos 6-13 d. d. Švedijos sostinėje Stockholme. Programoje: dainų šventė (1000 dainininkų), tautinių šokių ir gimnastikos festivalis, teatrinis spektaklis (Toronto estų teatrų), parodos, koncertai, baliaai, šokiai, ekskursijos Baltijos jūroje. Tai jau trečios Pasaulio Estų Dienos (pirmosios buvo Toronte 1972 m.) I jas suvažiuoja apie 20.000 estų iš viso laisvojo pasaulio. Švedijoje gyvena 25.000 estų.

Buvęs komunistinio "Liaudies Balso" administratorius ir raudonųjų organizacijų veikėjas K. Kilikevičius jau ketvirtą kartą yra pusiau paralyžuotas ir laikomas Sunny Brook veterano ligoninėje.

Laiškų skyriniu dienraščio "The Toronto Sun" pasirodo ir lietuviškų pavardžių. Gana dažnai matyti pavardė Vita Lapaitis. Š. m. VI. 25 laidoje buvo išspausdintas jos laiškas, pasisakantis prieš Laurą Sabiją, kovojančią už laisvą abortams ir nepadoriems filmams. Esą jos reikalavimai yra įžeidimas kiekvienam galvojančios moters. Jeigu ji pati to nori, tegu bent neįtaria klaidingų savo pažiūrų nesiorientuojančioms, paprastoms moterims.

"The Toronto Sun" dienraštis VI. 26 išspausdino V. Cinio laišką, kuriame jis primena, kad 1941 m. Stalino budeliai deportavo 100.000 žmonių iš Baltijos valstybių. Tūkstančiai jų žuvo. Dalis tų budelių tebegyvena kituose kraštuose. Jie esą tokie pat nusikaltėliai, kaip ir naciai, todėl Kanados min. R. Kaplana turėtų pradėti ir jų medžioklę. Prie tokių nusikaltėlių esą priklauso ir buvę karo sąjungininkai, kurie išdavė sovietinei armijai 50.000 kazokų, kovojusių prieš komunistus.

MONTREALQUE

Metinė Aušros Vartų parapijos išvyka bus Palangos vasarvietėje liepos 6, sekmadienį. Jeigu numatytoji vieta pamaldoms negalės būti sutvarkyta, tai pamaldos bus laikomos prie A. M. Čepulių vasarvietės. Ten bus ir parapijos choro pagerbimas bei svečių priėmimas. Numatyta ir loterija, kurią tvarko p.Balaišienė. Autobusas išvyks liepos 6 d., 10 v.r., nuo AV šventovės.

Ekskursijoje į garsiąją šventovę Cap-de-la-Madeleine buvo padaryta daug nuotraukų ir skaidrių. Jos buvo rodomos "Rūtos" klube birželio 25 d. Ta proga taip pat aptarti pensininkų klubo veiklos reikalai.
"Gintaro" ansamblis birželio 25 d. buvo susirinkęs į AV parapijos salę

aptarti kelionės į Čikagą reikalų. Dalyvavo ne tik šokėjai, bet ir jų tėvai. Viesiems rūpėjo dalyvavimas tautinių šokių šventėje. Vykstama autobusų. Kelionės reikalais rūpinasi Petras Lukoševičius.
Jonu ir Petru šventė buvo suruošta birželio 29 d. AV par. salėje. Iškilmingų pietų metu paminėta ir parapijos klebono kun. J. Kubiliaus, SJ, 40 metų kunigystės sukaktis.
Aušros Vartų parapijos choras, ištvėrimingai giedojęs per pamaldas sekmadieniais ištisus metus, išsikirs- tės atostogų.
Jūros šalių kuopa "Neringa" minės savo veiklos dešimtmetį š. m. spalio 4-6 d. Speciali iškilinė numatyta Aušros Vartų par. salėje. K.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

UTAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:	DUODA PASKOLAS:
Einamasis s-tas 6 %	Asmeninės nuo 16 %
Taupomasis s-tas 10.75 %	Nekilm. turto nuo 13.25 %
Pensijų planas 12.25 %	Čekių kreditas 18 %
Term. ind. 1 m. 11.25 %	Investicines nuo 15.25 %
* Nuo liepos 1 d. 9.75 %	

Duoda nemokamą gyvybės draudimą iki \$2,000 už taup. s-tos sumas. Nemokama gyvybės draudo iki \$10,000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais nuo 12 iki 8 v.v., penktadieniais nuo 12 iki 6 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.
3907-A Rosemount Blvd.: Ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 valandos vakaro ir penktadieniais nuo 12 iki 6 valandos vakaro.

Dienraštis "The Toronto Sun" VI. 19 paskelbė nukentėjusių 6 policininkų pavardes, kurių tarpe minimas Dan Tarvydas. Jie buvo pašaukti "Cambridge Motor Hotel" vadovybės tvarkyti slaučiančių paauglių. Jų būrys susimetė į kambarį švesti vieno jų draugo sutiktuvių, t. y. paleidimo iš kalėjimo. Būdamas įgėręs, jaunuoliai puolė atvykusius policininkus ir keletą jų sužeidė. Dešimčiai bernaičių ir mergaičių iškeltos bylos.

Kanados sveikatos ir viešosios gerovės ministerija laišku "T2" redakcijai praneša, kad veikia pensininkams padėti "New Horizons Program", kuri mūsų gyvenamoje srityje per mažai žinoma. Dėlto esą pensininkai nepasinaudoja vyriausybės teikiama parama. Kaip ta programa pasinaudoti, nurodo specialiai paruošta knygelė "New Horizons — Inventory of Project Ideas". Šios knygelės ir kitais reikalais Toronte kreiptis į Helen Sadowski, New Horizons, 2300 Yonge St., Suite 1104, Toronto, Ont. M4P 1E4. Tel. (416) 481-5183. Tokios įstaigos yra ir kitose provincijose.

Spaudoje pasirodė spėliojimų, kad olimpinę žaidynių organizatorių Maskvoje jų atidarymo iškilinėje gali iškelti ir olimpiada boikotuojančių valstybių vėliavas. Tai ypač gali įvykti su Kanados ir JAV vėliavomis. Atidarymą žaidynės, olimpinę vėliavą naujiems jų šeiminiškams perduoda paskutinųjų žaidynių vietovės burmistras, o užbaigiant žaidynes, ta vėliavą išstadijono išneša būsimos olimpiados atstovai. Tai liečia Montrealį, kuriame olimpiada įvyko 1976 m., ir Los Angeles, kur ji turėtų įvykti 1984 m. Montrealio burmistras J. Drapeau jau atsakė dalyvauti. Olimpinę vėliavą Maskvon nuveš du kanadiečiai sportininkai, uždegs olimpinį aukurą Montrealyje. Oficialių atstovų nėra numatęs ir Los Angeles miestas. Ir be jų dalyvavimo gali būti iškeltos Kanados bei JAV vėliavos pagandinio tikslu. Turkija ir Japonija, paskelbusios olimpinę Maskvos žaidynių boikotą, pareikalavo, kad joms būtų sugrąžintos valstybinės jų vėliavos ir himnų gaidos, bet lig šiol nesusilaukė jokio atsakymo. Kaikurie diplomatai Maskvoje yra gavę savo vyriausybės įsakymus nelegaliam jų vėliavos iškėlimui pasipriešinti jų nuleidimu. Kanados užsienio reikalų ministerija panašių priemonių nėra numatiusi.

Lietuviai Čikagoje

OKUPACIJOS SUKAKTIS. Čikagos lietuvių 48 organizacijos bendra talka išpuodingai paminėjo 40-ties metų Lietuvos okupacijos sukaktį birželio 15 d. Buvo sudarytas specialus komitetas, kurio pirmininku buvo išrinktas LB Vidurio Vakarų apygardos pirm. Kazys Laukaitis.

Ta proga atliktos pamaldos už už Lietuvą 7 v.v. Šventojo Vardo katedroje, kuri talpina apie 1500. Ji buvo pilnutėlė žmonių. Dalyvavo nemažas būrys kunigų, vysk. V. Brizgys. Giedėjo Svč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos choras, vadovaujamas muz. Antano Lino. Vargonais palydėjo Arūnas Kaminskas.

Įžanginį žodį tarė katedros rektorius kun. Timothy Lynne. Prel. D. Mazeris perdavė valdžios atstovų sveikinimus: Illinoiso gubernatoriaus Thompsono, senatoriaus Percy, kongreso atstovo Dervinsko ir senatoriaus Savicko. Kun. J. Kuzinskas perskaitė kardinolo J. Cody sveikinimą ir apgailestavimą, kad jis dėl kitų įsipareigojimų negalėjo čia dalyvauti. Generalinė Lietuvos konsulinė Juzė Daužvardienė priminė prieš 40 metų įvykdytą Lietuvos okupaciją ir išreiškė viltį, kad lietuvių tauta, nepailstamai kovodama, vėl su lauks laisvės ir nepriklausomybės.

Dalyvavo ir evangelikų reformatų kun. P. Dilys kuris paskaitė Sv. Rašto ištrauką.

Išpuodingiausia kalbą pasakė Valdas Adamkus, vienas iš nedaugelio lietuvių pasiekęs tokią augstą pareigavietę JAV administracijoje.

"40-ties metų aukos ir kančios kelias nesunaikino lietuvių tautoje laisvės troškimą" — sakė kalbėtojas. Jis ragino vieningą veiklą kovoti visais galimais būdais už Lietuvos laisvės atgavimą.

Seselė kazimierietė Agnėse skaitė ištrauką angliškai iš "LKB Kronikos", o kun. K. Pugetičius pasakė lietuviškai ir angliškai pamokslą apie persekiojimą Lietuvoje.

Kun. Antanui Zakaraskui vadovaujant, atkalbėta speciali litanija už Lietuvą, į kurią įsijungė visi dalyviai. Malda už Tėvynę perskaitė jaunimo atstovė Danutė Juodvalytė. Pabaigoje vysk. V. Brizgys suteikė palaiminimą.

Pamaldos baigtos giesme "Marija, Marija" ir Lietuvos himnu. Marquette Parko parapijos choras su solistais D. Stankaitė ir J. Vazneliu savo giesmiomis teikė pamaldoms iškilmingumo. Atliko 7 giesmes lietuviškai ir lotyniškai: Nulūdo kapai, Apsaugok, Augčiausias, Popule meus, Parveski, Viešpatie, Jesu Dulcis, Malda už Tėvynę, Skausmo kryžkelė; sol. D. Stankaitė padėjo Verdi Libera.

Choras savo darnia ir galinga giesme visiems padarė gilų įspūdį. Tai vienintelis toks stiprus ir augsto lygio pasiekęs parapijinis choras visoje Amerikoje.

Gaila, nebuvo laikraščių reporterių, nei radio ar televizijos atstovų. Pamaldos truko daugiau kaip pusantros valandos. A. P. B.